

T. C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

UYGULAMALI PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BENLİK SAYGISI İLE AİLE
TUTUMUNUN İLİŞKİSİ

HATİCE GÜLER

144101008

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN: DOÇ. DR. GÖKBEN HIZLI SAYAR

İstanbul-2017

T. C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
UYGULAMALI PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BENLİK SAYGISI İLE AİLE
TUTUMUNUN İLİŞKİSİ**

HATİCE GÜLER

144101008

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN: DOÇ. DR. GÖKBEN HIZLI SAYAR

İstanbul-2017

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	: 144101008
Öğrenci Adı Soyadı	: Hatice GÜLER
Anabilim Dalı	: Uygulamalı Psikoloji
Tez Danışmanı	: Doç. Dr. Gökben Hızlı SAYAR
Tezin Başlığı	: Üniversite öğrencilerinde benlik saygısı ile aile tutumunun ilişkisi

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	: 18.01.2017	Saati	: 09:00
-----------------	--------------	-------	---------

Öğrenci Savunmaya : GELDI

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,

OY BIRLIGI OY ÇOKLUGU

- Yapılan savunma sınavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez **KABUL** edilmiştir.
- Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin **DÜZELTİLMESİ** için ay **EK SÜRE** verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. (en fazla 3 ay)
- Yapılan savunma sınavının sonucunda tezin **REDEDİLMESİ** kararı alınmıştır.

Savunmada Tezin Başlığı : Değişmedi. Değişti.

Tezin Yeni Başlığı :

Öğrenci Savunmaya : GELMEDI

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,

OY BIRLIGI ile **REDEDİLMİŞTİR.**

ile almıştır.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Danışman Üye	Doç. Dr. Gökben Hızlı SAYAR	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Eylem ÖZTEN	
Üye	Doç. Dr. Korkut ULUCAN	

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak Sunduğum “ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BENLİK SAYGISI İLE AİLE TUTUMUNUN İLİŞKİSİ” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Tarih

20/01/2017

Hatice GÜLER

İmza

ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ile aile tutumlarını değerlendirerek, ne derece ilişkili olduğu merakının karşılığı olarak yapılmıştır. Bu değerlendirme ile onarıcı ve önleyici müdahale programlarına yönlendirme açısından fayda sağlayacağını düşünmekteyim.

Başta, çalışmamda bilimsel önerileri ve katkıları ile bana destek veren, tezimin hazırlanmasında yol gösteren Sayın Doç. Dr. Gökben Hızlı SAYAR'a,

Eğitim hayatım boyunca bana destek olan tüm hocalarıma,

Araştırmanın istatistiksel analizlerinde rehberlik eden, bilgilerini ve tecrübeleri ile yanımda olan Sayın Yrd. Doç. Dr. Arkun TATAR ve asistanları Nazlıcan TOKLU, Feyza ÇAVUŞOĞLU'na,

Ayrıca tezimin uygulama aşamasına katılan Üsküdar Üniversitesi öğrencilerine,

Çalışmam süresince desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, her zaman yanımda hissettiğim, her anımda bana olan güvenlerini ve inançlarını dile getirerek beni motive eden sevgili anneme, babama, ablalarım Zeynep ŞALE ve Nuray SANCAKLI'ya,

Her zaman olduğu gibi bu çalışmada da bana hep destek ve yardımcı olan, beni motive eden sevgili kuzenim Sevim GÜLER'e, dostum Karolin ÇANKIRI'ya ve diğer dostlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BENLİK SAYGISI İLE AİLE TUTUMUNUN İLİŞKİSİ

Hatice Güler

Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Gökben Hızlı Sayar

Benlik saygısı, kişinin kendisini değerlendirmesi ve olumlu ya da olumsuz bir kanıya varmasıdır. Benlik saygısı gelişiminde bireyin aile ortamı, ebeveyn tutumları ve davranışları, ebeveynlerin üstlendiği roller önem taşımaktadır. Ebeveynlerin tutumları, davranışları ve kullandıkları yöntemler çocukların kişiliklerinin oluşmasında, benlik saygılarında, sosyal ilişkilerinde ve sağlıklı bir birey olarak yetişmelerinde etkili bir husus olarak görülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, aile ilişkilerinin ve ebeveynlerin yetiştirme tutumunun üniversite öğrencilerinin benlik saygısını ne yönde etkilediğini saptamaktır. Bu amaç doğrultusunda; İstanbul Üsküdar Üniversitesinden 122 öğrencinin aile tutumu ile benlik saygısı arasında anlamlı ilişkiler olup olmadığı, ebeveyn tutumu ve benlik saygısının cinsiyete, eğitim, çalışma ve ekonomik durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır.

Araştırmada Veri toplama aracı olarak “Aile Değerlendirme Ölçeği” ve “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği” olmak üzere iki ayrı ölçek uygulanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 20 programı kullanılmış, tüm testler iki uçlu olup $p < 0,05$ anlamlı kabul edilmiştir. Bulgular incelendiğinde Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutları ile Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Anne baba ilgisi ve benlik saygısı alt boyutları arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki bulunmuştur. Anne baba ilgisi artarken, benlik saygısı da artmakta; anne baba ilgisi azalırken, benlik saygısı da azalmaktadır. Benlik saygısı alt boyutu ile davranış kontrolü ($r=0,27$), depresif duygulanım ($r=0,42$), iletişim ($r=0,4$), psikosomatik belirtiler ($r=0,26$), psikik izolasyon ($r=0,42$), roller ($r=0,3$) alt boyutları arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişkiler bulunmuştur.

Sonuç olarak bu araştırma üniversite öğrencilerinde aile tutumları ile benlik saygısı arasında ilişki olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Benlik saygısı, aile, çocuk yetiştirme tutumu.

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN SELF-RESPECT AND PARENT ATTITUDES IN THE UNIVERSITY STUDENTS.

Hatice Güler

Master's Thesis, Institute of Social Sciences Department of Applied Psychology

Thesis Counselor: Associate Professor Gökben Hızlı Sayar

Moving on to self-esteem, it is the assesment of one's self and a positive or negative conclusion. From infancy to university, the individual's family environment, the role that parents play, parental attitudes and behaviors are important. The attitudes, behaviors and methods used by parents are seen as an effective issue in the formation of children's personalities, self-esteem, social relations and their growing up as a healthy individual.

The purpose of this research is to determine how family relations and parenting attitudes influence the self-esteem of university students. In accordance with this purpose; 122 students from Üsküdar University were investigated whether there is significant relationships between family attitude and self-esteem, parenting attitude affects self-esteem and parenting attitudes differ according to sex, education, work and economic status.

Two separate scales ("Family Assessment Scale" and "Rosenberg Self-Esteem Scale") were used as data gathering instrument and SPSS 20 program was used in the analysis of the data. All tests were two-tailed and $p < 0.05$ was considered significant. When the findings were examined, it was found positive correlation between Family Assessment sub-dimension with Rosenberg Self Esteem Scale sub-dimension. It was found out that there was a positive, moderate correlation between self-esteem with mother and father interest. Mother and father interest as much as self-esteem increasing; mother and father interest decrease self-esteem decreasing. It was found out that there was a positive, moderate correlation between self esteem sub-dimension with behavior control ($r=0,27$), depressive feeling ($r=0,42$), contact ($r=0,4$), psychosomatic symptomps ($r=0,26$), psychic isolation ($r=0,42$), roles ($r=0,3$).

As a result this research, significant relationships were found between family attitude and self esteem of university student.

Keywords: Self-esteem, Family and Child Raising Attitudes

İÇİNDEKİLER

	Sayfa no
Tez Tutanağı	ii
Yemin Metni	iii
Önsöz/Teşekkür	iv
Özet	v
Abstract	vii
Kısaltmalar Listesi	xii
Şekiller ve Tablolar Listesi	xx
Ekler Listesi	xxi
Giriş	1

BÖLÜM I

GENEL BİLGİLER	4
1.1. Araştırmanın Amacı.....	4
1.2. Tanımlar.....	4
1.3. Araştırmanın Sayıltıları.....	5
1.4. Sınırlılıklar.....	5

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1. Tutum.....	6
2.1.2. Anne Baba Tutumlarına Kuramsal Bakış.....	7
2.1.3. Ana-Baba-Çocuk iletişimi.....	8
2.1.3.1. Anne Çocuk İlişkisi.....	10
2.1.3.2. Baba Çocuk İlişkisi.....	11
2.1.4. Çocuk Yetiştirme Biçimleri.....	11
2.1.5. Çocuk Yetiştirmede Disiplin Yöntemleri.....	15
2.1.6. Çocuk Yetiştirme Tutumları.....	16
2.1.6.1. Baskıcı ve Otoriter Tutum.....	16
2.1.6.2. Gevşek Tutum.....	17
2.1.6.3. Dengesiz ve Kararsız Tutum.....	17

2.1.6.4. Koruyucu Tutum.....	17
2.1.6.5. İlgisiz ve Kayıtsız Tutum.....	18
2.1.6.6. Güven Verici, destekleyici ve hoşgörülü Tutum.....	18
2.2. Benlik Saygısı.....	19
2.2.1. Benlik Kavramı.....	19
2.2.2. Benlik Saygısı.....	21
2.2.3. Benlik ve Benlik Saygısı Kavramlarına Kuramsal Bakış.....	24
2.2.4. Aile ile Benlik Saygısı İlişkisi.....	27
2.2.5. Benlik Saygısını Etkileyen Ebeveyn Tutumları.....	29
2.2.6. Aile Tutumu ve Benlik Saygısı ile İlgili Yerli ve Yabancı Araştırmalar.....	32

BÖLÜM III

GEREÇ VE YÖNTEM.....	36
3.1. Araştırmanın Modeli.....	36
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	37
3.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları.....	37
3.3.1. Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ).....	37
3.3.2. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	39
3.3.2.1. Rosenberg Benlik Saygısı Envanterinin Puanlama ve Değerlendirme Şekli..	40
3.3.3. Sosyo-Demografik Veri Formu.....	42
3.4. Verilerin Analizi.....	42

BÖLÜM IV

BULGULAR.....	43
4.1. Sosyo-Demografik Verilere İlişkin Bulgular.....	43
4.2. Aile Değerlendirme Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölç. İlişkin Bulgular...	44

BÖLÜM V

TARTIŞMA, YORUM VE ÖNERİLER.....	132
5.1. Yorum ve Tartışma.....	132
5.2. Sonuç.....	141
5.3.Öneriler.....	141

KAYNAKLAR	143
EKLER	151
ÖZGEÇMİŞ	163

KISALTMALAR LİSTESİ

Anova: Tek Yönlü Varyans Analizi (Analysis of Varince)

Ark: Arkadaşları

Diğ: Diğerleri

f: Frekans

M: Ortalama Puan

N/n : Örneklem için gerekli kişi sayısı

p: Olasılık

SS: Standart Sapma

t: t testi sonucu elde edilen değer

x: Aritmetik ortalama

ŞEKİLLER VE TABLOLAR LİSTESİ

Şekil 1. Schaefer'in Ebeveyn Davranış Modeli.....	14
Şekil 2. Benlik Saygısını Etkileyen Ebeveyn Tutumları.....	29
Şekil 3. Aile Tutumu ile Çocukların Davranışı ve Kişiliği Arasındaki İlişki.....	31
Şekil 4. Yetkinlik, Kişiler Arası Mesafe ve Aile Modeli Bağlamında Benlikler.....	32
Tablo 1. Çalışmaya Katılan Bireylerin Sosyodemografik Özellikleri Açısından Sayı ve Yüzde Dağılımı.....	43
Tablo 2. Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlar Puan Ortalamalarının Betimleyici İstatistikleri.....	44
Tablo 3. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Alt Boyutlar Puan Ortalamalarının Betimleyici İstatistikleri.....	45
Tablo 4. Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	46
Tablo 5. Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	46
Tablo 6. Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	47
Tablo 7. Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki verebilme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	47
Tablo 8. Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken İlgiyi Gösterme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	47
Tablo 9. Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	48
Tablo 10. Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	48
Tablo 11. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Benlik Saygısı Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	49
Tablo 12. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kendilik Kavramının Sürekliliği Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	49
Tablo 13. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği İnsanlara Güven Duyma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	50
Tablo 14. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Eleştiriye Duyarlılık Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	50
Tablo 15. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Depresif Duygulanım Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	50

Tablo 16. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Hayalperestlik Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	51
Tablo 17. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psikosomatik Belirtiler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	51
Tablo 18. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	52
Tablo 19. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Tartışmaya Katılma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	52
Tablo 20. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Ana-Baba İlgisi Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	52
Tablo 21. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Babayla İlişki Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	53
Tablo 22. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psikik İzolasyon Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	53
Tablo 23. Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	53
Tablo 24. Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Kurma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	54
Tablo 25. Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	54
Tablo 26. Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki verebilme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	54
Tablo 27. Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken İlgiyi Gösterme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	55
Tablo 28. Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	55
Tablo 29. Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	55
Tablo 30. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Benlik Saygısı Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	56
Tablo 31. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kendilik Kavramının Sürekliliği Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	56
Tablo 32. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği İnsanlara Güven Duyma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	57
Tablo 33. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Eleştiriye Duyarlılık Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	57
Tablo 34. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Depresif Duygular Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	57
Tablo 35. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Hayalperestlik Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.....	58

Tablo 36. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psikosomatik Belirtiler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	58
Tablo 37. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	58
Tablo 38. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Tartışmaya Katılma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	59
Tablo 39. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Ana-Baba İlgisi Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	59
Tablo 40. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Babayla İlişki Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	59
Tablo 41. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psişik İzolasyon Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	60
Tablo 42. Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	60
Tablo 43. Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Kurma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	61
Tablo 44. Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	61
Tablo 45. Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki verebilme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	61
Tablo 46. Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken İlgii Gösterme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	62
Tablo 47. Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	62
Tablo 48. Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	63
Tablo 49. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Benlik Saygısı Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	63
Tablo 50. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kendilik Kavramının Sürekliliği Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	63
Tablo 51. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kendilik Kavramının Sürekliliği Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	64
Tablo 52. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Eleştiriye Duyarlılık Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	64
Tablo 53. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Depresif Duygular Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	65

Tablo 54. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Hayalperestlik Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	65
Tablo 55. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psikosomatik Belirtiler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	65
Tablo 56. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	66
Tablo 57. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Tartışmaya Katılma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	66
Tablo 58. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Ana-Baba İlgisi Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	67
Tablo 59. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Babayla İlişki Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	67
Tablo 60. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psikik İzolasyon Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	67
Tablo 61. Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	68
Tablo 62. Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Kurma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	68
Tablo 63. Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	68
Tablo 64. Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki verebilme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	69
Tablo 65. Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken İlgiyi Gösterme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	69
Tablo 66. Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	69
Tablo 67. Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	70
Tablo 68. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Benlik Saygısı Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	70
Tablo 69. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kendilik Kavramı Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	71
Tablo 70. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği İnsanlara Güven Duyma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	71
Tablo 71. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Eleştiriye Duyarlılık Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	71
Tablo 72. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Depresif Duygular Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	72
Tablo 73. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Hayalperestlik Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	72

Tablo 74. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psikosomatik Belirtiler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	72
Tablo 75. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	73
Tablo 76. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Tartışmaya Katılma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	73
Tablo 77. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Ana-Baba İlgisi Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	74
Tablo 78. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Babayla İlişki Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	74
Tablo 79. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psişik İzolasyon Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	74
Tablo 80. Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	75
Tablo 81. Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Kurma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	75
Tablo 82. Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	76
Tablo 83. Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki verebilme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	76
Tablo 84. Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken İlgiyi Gösterme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	77
Tablo 85. Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	77
Tablo 86. Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	78
Tablo 87. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Benlik Saygısı Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	79
Tablo 88. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kendilik Kavramının Sürekliliği Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	79
Tablo 89. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği İnsanlara Güven Duyma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	79

Tablo 90. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Eleştiriye Duyarlılık Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	80
Tablo 91. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Depresif Duygulanım Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	80
Tablo 92. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Hayalperestlik Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	81
Tablo 93. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psikosomatik Belirtiler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	81
Tablo 94. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	82
Tablo 95. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Tartışmaya Katılma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	82
Tablo 96. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Ana-Baba İlgisi Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	83
Tablo 97. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Babayla İlişki Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	83
Tablo 98. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psikik İzolasyon Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	84
Tablo 99. Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	84
Tablo 100. Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Kurma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	85
Tablo 101. Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	85
Tablo 102. Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki verebilme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	85
Tablo 103. Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken İlgiyi Gösterme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	86
Tablo 104. Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	86
Tablo 105. Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	86

Tablo 106. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Benlik Saygısı Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	87
Tablo 107. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kendilik Kavramının Sürekliliği Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	87
Tablo 108. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği İnsanlara Güven Duyma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	88
Tablo 109. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Eleştiriye Duyarlılık Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	88
Tablo 110. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Depresif Duygular Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	88
Tablo 111. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Hayalperestlik Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	89
Tablo 112. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psikosomatik Belirtiler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	89
Tablo 113. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kişilerarası ilişkilerde Tehdit Hissetme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	90
Tablo 114. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Tartışmalara Katılabilme Derecesi Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	90
Tablo 115. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Ana-Baba İlgisi Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	90
Tablo 116. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Babayla İlişki Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	91
Tablo 117. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psişik İzolasyon Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.....	91
Tablo 118. Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarının Aralarındaki Korelasyon Kat Sayıları.....	92
Tablo 119. Rosenberg Ölçeği Alt Boyutlarının Aralarındaki Korelasyon Kat Sayıları.....	94
Tablo 120. Problem Çözme Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	100
Tablo 121. İletişim Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	101

Tablo 122. Roller Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	101
Tablo 123. Duygusal Tepki verebilme Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	102
Tablo 124. Gereken İlgiyi Gösterme Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	102
Tablo 125. Davranış Kontrolü Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	103
Tablo 126. Genel İşlevler Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	103
Tablo 127. Benlik Saygısı Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	104
Tablo 128. Kendilik Kavramının Sürekliliği Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	104
Tablo 129. İnsanlara Güven Duyma Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	105
Tablo 130. Eleştiriye Duyarlılık Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	105
Tablo 131. Depresif Duygulanım Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	106
Tablo 132. Hayalperestlik Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	106
Tablo 133. Psikosomatik Belirtiler Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	107
Tablo 135. Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	107
Tablo 136. Tartışmaya Katılabilme Derecesi Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	108
Tablo 137. Anne-Baba İlgisi Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	109
Tablo 138. Babayla İlişki Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	109
Tablo 139. Psişik İzolasyon Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.....	110
Tablo 140. Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutları ve Rosenberg Benlik Saygısı Alt Boyutları	
Arasındaki Korelasyon Katsayıları.....	110

EKLER LİSTESİ

EK.1. SOSYODEMOGRAFİK VERİ FORMU	151
EK.2. AİLE DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ (ADÖ)	152
EK.3. ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ	156

GİRİŞ

Aile, tarih boyunca köklü değişimler geçirerek varlığını sürdüren, çağlar boyunca ayakta kalmış tek kurum olup, toplumun temel yapı taşıdır. Aile, en derin toplumsal dönüşümlere uyumlu, yaşanılan topluma göre davranış ve tutumların şekillendiği ve topluma hazırlanmada ilk basamak olup, aralarında içten bir sevgi, sıcaklık ve güvenli ilişkilerin yaşandığı toplumsal yapıdır. Ayrıca aile, birbirlerine kan bağı, kanuni ve duygusal bağlarla bağlı oluşan belirli işlevlere sahip küçük insan grubudur (Ozankaya, 1999; Berksun ve Sayar, 2013).

Ebeveyn ve çocuk ilişkilerinde, ebeveynlerin tutum ve davranışlarda kültürden kültüre, toplumdan topluma farklılıklar olabileceği gibi, aynı toplumdaki aileler arasında bile farklılıklar olabilir. Dünyada ne kadar çok ebeveyn var ise, o kadar çok çocuk yetiştirme tutumu var demek yanlış olmaz (Şendil, 2003).

İlk dönem bağlanmalarından başlayarak ergenliğe kadar geçen zamanda bireyde kimlik duygusu ve benlik saygısı gelişir. Yaşanmış ilişkilerin duygusal yönüne göre benlik saygısı ya da kimlik, olumlu ya da olumsuz değerler alacaktır (Fenichel, 1974). Ailelerin çocukları üzerinde büyük etkileri vardır. Çünkü aile, ilk toplumsal değerlerin öğrenildiği yerdir ve zengin bir iletişim, etkileşim kaynağı olması sebebiyle çocuğun sosyalleşmesinde en etkili birim olup, bu durumdan sorumludur.

İlk eğitim yeri olan ailede, çocuklar ebeveynlerini örnek alıp, onların davranışlarını taklit ederler. Bu durum, kişilik yapılarını tutum ve davranışlarını doğrudan etkiler (Dönmezer, 2001). Bu çalışmada ele alınacak ilk kavram ebeveyn tutumlarıdır. Ebeveynlerin çocuklarını büyütürken ki gösterdikleri tutum, davranış ve yöntemlere ebeveyn tutumları denir. Ebeveyn tutumlarını ele alan araştırmacılar birbirinden farklı gruplama ve adlandırma yöntemleri kullanmışlardır. Jensen, ebeveyn tutumlarını gruplarken sevgi gösterme boyutuna göre yüksek ve düşük olmak üzere iki gruba ayırmıştır (Demiriz, 1997). Arı ve arkadaşları, ebeveyn tutumlarını otoriter tutum, serbest tutum ve demokratik tutum olarak gruplandırır. Otoriter tutumda, çocuk sürekli denetim ve baskı altındadır. Çocuk konulan kurallara uymak zorundadır ve istenmedik durumlarda cezalandırılır. Serbest tutumda, çocuğa sayısız haklar tanınmıştır. Çocuğun davranışlarında sınır yoktur. Demokratik tutumda ise ailenin temelleri, sevgi ve

bağımsızlık üzerindedir. Çocuğun söz hakkı vardır ve kararlarına saygı duyulur. Aile, iş birliği içindedir, çocuğun bir birey olduğu, ayrı bir kişiliğe sahip olduğunun bilincindedir (Balat, 2007).

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinde benlik saygısı ile aile tutumunun ilişkisi incelenmektedir. Ebeveyn tutumları, bireyin birçok özelliğini etkilediği gibi, benlik saygılarını da etkilediği düşünülmektedir.

Üniversite yılları, öğrencilerin gelecek yıllarını etkileyen, meslek hayatlarını şekillendiren bir süreç olduğu düşünülürse, bu süreçte kazanımlarının etkisinin tüm yaşamına katkılar sağlayacağı söylenebilir. Aile ortamından başlayan sosyal çevre ile devam eden bu katkıların, gençlerin benlik saygılarını da etkileyeceğini düşündürmektedir (Avşaroğlu, 2007).

Bu nedenle çalışmamızda ele alınacak ikinci kavram, benlik saygısıdır. Benlik; kişiliğin önemli unsurudur. Benlik kavramının beğenilip benimsenmesi, benlik saygısını oluşturur. Benlik saygısı, kişinin kendini değerlendirmesi sonucu vardığı beğenidir. Benlik saygısı ile ilgili ilk tanım James tarafından 1892’de “benlik saygısı= başarı/beklentidir” şeklinde yapılmıştır (Kunal, 2014). Korkmaz’a göre benlik saygısı, kişinin kendini tüm yönleriyle benimsemesi, kendine değer vermesi, güven ve saygı duymasıdır. Benlik saygısı bireyin kendine yönelik ve sürekliliği olan bir değerlendirmedir (Korkmaz, 1996). Rosenberg (1989) ise benlik saygısı, “bireyin kendisi ile ilgili yaptığı, sonrada bunu benimsediği değerlendirmeleri” olarak tanımlamıştır (Kunal, 2014).

Benlik saygısını anlamak, kişinin davranışlarını anlayabilmek adına önem taşımaktadır. Benlik saygısının kişiliğin gelişiminde etkili olduğu bilinmektedir. Kendisini değerli bulan, kendine güvenen bireyin yaşam amaçları ve davranışları, kendini değersiz bulan birey ile benzerlik göstermez (Çörüş, 2001).

Bu bilgilerden hareketle, aile ortamının ve ebeveyn tutumlarının çocukların üzerinde birçok açıdan önemli ve etkili olduğunu söyleyebiliriz. Çocukların farklı kişilik özellikleri geliştirmesinde, farklı tutum ve davranışlara sahip olmasında, benlik saygısına önemli düzeyde etkisi vardır. Bu nedendir ki araştırmanın problemi; “

üniversite öğrencilerinde benlik saygısı ve aile tutumunun ilişkisi var mıdır?”
şeklindedir.

BÖLÜM I

GENEL BİLGİLER

1.1 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; Üsküdar üniversitesinde okuyan öğrencilerin aile tutumları ile öğrencilerin benlik saygısı arasında ilişki olup-olmadığı saptamaktır.

Bu amaç doğrultusunda; anne ve babaların ebeveyn tutumları ile öğrencilerin benlik saygısı arasında anlamlı ilişkiler olup olmadığı, ebeveynlerin aile hayatı, öğrencilerin benlik saygısına ve davranışlarına etki edip etmediği, öğrencilerin cinsiyetlerine, çalışma ve ekonomik durumlarına, ebeveynlerin ayrı olup olmasına, eleştiriye duyarlılıklarına göre farklılık gösterip göstermediğine bakılacaktır.

1.2. Tanımlar

Bu araştırmada kullanılan başlıca tanımlar; “ebeveyn tutumları” ve “benlik saygısı”dır.

Ebeveyn tutumları: Ebeveynlerin çocuğunu yetiştirirken kullandığı tutum, davranış ve yöntemlerin bütünüdür. Anne babanın tutum ve davranışları ebeveyn ve çocuk ilişkisinin temel belirleyici faktörüdür. Bu tutumlar ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkinin yönünü belirler.

Benlik saygısı: Benlik saygısı, bireyin benlik imgesi ve ideal benliği arasındaki farkı değerlendirmesidir. Benlik saygısı, bireyin kendisini nasıl algıladığı ile olmak istediği benliği arasındaki farktır (Pişkin, 1999). Saussure ise benlik saygısını, “bilinçli ya da bilinçsiz olarak kendini gösteren, özde yer alan değer ve duygulanımların kalitesi” olarak tanımlamıştır (Yücel, 2013).

1.3. Araştırmanın Sayıtları

Bu araştırmanın planlanıp yürütülmesinde, elde edilen bulguların yorumlanmasında; Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Aile Değerlendirme leği ve Rosenberg Benlik Saygısı leği'nden yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan ölçekler geçerli ve güvenilirdir. Örneklem evreni temsil etmektedir. lekleri doldururken öğrencilerin samimi oldukları, gerçek duygu ve düşünceleri yansıtıtları varsayılmaktadır. Araştırmada kullanılan istatistiksel teknikler, bu araştırmanın değişken türleri ve yapılacak olan amaçlara uygundur.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2016-2017 eğitim ve ğretim yılında yapılmıştır. Araştırma İstanbul ilindeki şkdar niversitesi'nde okuyan lisans ve yüksek lisans öğrencilerden alınan bilgilerle sınırlıdır.

Araştırmada incelenen problemler Aile Değerlendirme leği, Rosenberg Benlik Saygısı leği'nin ölçtüğü maddelerle sınırlıdır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Tutum

Tutum, Thurstone'a göre (1931), psikolojik bir objeye yönelen olumlu veya olumsuz bir yoğunluk sıralaması ve derecelenmesidir. Savran ve arkadaşlarına göre ise, yaşantı ve deneyimler sonucu oluşan, diğer bireylere ya da nesnelere karşı değerlendirmeleri diye de ifade edilebilir (Savran ve diğ., 1995). Smith'e göre tutum (1968), bir bireye atfedilen ve onun psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir". Zanna ve Rempel (1988) ise tutumu, bir ojenin olumlu ya da olumsuz değerlendirmesi olarak ifade etmişlerdir (Kağıtçıbaşı, 2008).

Tutum, bireylerin çevrelerine uymak için bir rehber niteliği taşımaktadır ve sosyal uyumlarını kolaylaştırıcı bir etki sağlamaktadır. Ayrıca bireylerin sahip oldukları tutumlarının, davranışlarını yönlendirdiği düşünülmektedir (Tufan ve Güdek, 2008). Bir eğilimin tutum olarak görülmesi, zihinsel değerlendirmeler ile olur. Ancak zamanla tutumların çoğu, bireyin hem sosyal algılarını, hem de davranışlarına yönelik öğeleri de içerir. Böylece bireyin çevresindeki çeşitli nesnelere hakkındaki düşünceleri, bilgileri ve davranışları, düzenli ve devamlıdır (Kağıtçıbaşı, 2008). Tutum, öğrenme yoluyla kazanılıp, bireyin yaşantılarıyla gelişir (Morris, 2002).

Baumrind, ebeveynlerin sergilediği tutum ve davranışlar ile kullandıkları yöntemleri "anne-baba tutumları" olarak adlandırmıştır (Sümer ve Güngör, 1999). Ebeveynler, çocuklarını onların istekleri doğrultusunda davrandığında gülümseyerek ya da cesaretlendirerek ödüllendirip, istekleri doğrultusunda davranmadığında ise onaylamayarak cezalandırabilirler. Bu yaşantılar, çocukların belirli nesnelere ya da durumlara karşı olumlu ya da olumsuz tutum geliştirmesinde rol oynar (Morris, 2002). Tutumlar, sosyal alanda oynadığımız roller ve taklit yoluyla da oluşmaktadır. Tutumlarımızın çoğunu çevremizdeki diğer bireylerden öğreniriz. Ebeveynler, çocukların oluşturmaya çalıştıkları tutumların ilk kaynakları olarak değerlendirilir (Kağıtçıbaşı, 2008). Çocuklar, ebeveynlerinin tutum ve davranışlarını taklit edip,

kendilerine tutum oluşturabilirler (Morris, 2002). Sosyal öğrenme kuramına göre; diğer bireylerin sergiledikleri tutumları benimseyerek kendi tutumumuz olarak sergileriz (Kağıtçıbaşı, 2008). Psikodinamik model; ebeveyn tutumlarının, çocuğun psikoseksüel, psikososyal ve kişilik üzerindeki etkisiyle ilgilenmiş ve toplumda ebeveyn tutumlarının farklılık göstermesinin, farklı kişilik yapılarında çocukların yetiştiğini savunmuştur (Yılmaz, 2000) Davranışçı modele göre; çocukların tutumlarını çevresinden aldığı pekiştiriciler belirlemektedir. Bu yüzden ebeveyn tutumları, çocukların öğrenmelerinde ve kişilik gelişiminde etkili bir araçtır (Yılmaz, 2007).

2.1.2. Anne-Baba Tutumlarına Kuramsal Bakış

Ebeveyn tutumlarının çocuk gelişimi üzerine etkisini ele alan araştırmacılar, ebeveyn tutumlarının çocuk üzerindeki önemi konusunda birleşmektedir.

Ebeveynlerin çocuklarını büyütürken uyguladıkları tutumlar, çocukların benlik yapısının oluşmasında önemli rol oynar (Yavuzer, 2004).

Freud'a göre normal bir gelişim için, gelişimin her döneminde bireyin temel ihtiyaçlarının karşılanması gerekir. İlk dönemlerde ihtiyaçları karşılanmayan çocuk, sonraki yaşlarda normal olmayan bazı davranışlar gösterebilir. Çocukların ebeveynleri ile iletişimleri, ihtiyaçlarının karşılanmasına ve her bir dönemi sağlıklı olarak geçirmelerinde etkilidir (Senemoğlu, 2005).

Erikson'a göre, çocuğun hayatında atlatılması gereken sekiz kritik dönem vardır. Bir dönemin sorunlu geçmesi, sonraki döneme de olumsuz etkiler sağlar. Bu kritik dönemlerde sosyal ve aile ilişkileri ve kendilik algıları ile ilgili çatışmalar vardır. Bireyin sağlıklı bir kişilik oluşturmasında, bu çatışmaları başarıyla atlatması gerekmektedir (Selçuk, 2009).

Watson, ebeveyn tutumlarını ele alırken çocuklarına baskı uygulayan ebeveynlerin çocuklarında saldırganlık başta olmak üzere, agresif ve tutuk davranışlar görüldüğünü söylemektedir. Bununla beraber çocuklarına demokratik tutum sergileyen ebeveynlerin çocuklarının daha girişken ve kendini ifade edebilen bireyler olduklarını söylemiştir (İkizoğlu, 1993).

Maslow, ebeveynin göstereceği sevgi, Őekfat ve olumlu tutumların çocuğun kişiliğini etkileyen önemli bir faktör olarak görmektedir (Yıldız ve Bıçakçı, 2004). Benlik saygısı Maslow'un temel ihtiyaçlar piramidinde dördüncü basamakta yer almaktadır ve kendine güven, değer ve başarıyı işaret etmektedir. Burada bireyin kendini gerçekleştirme, benlik kavramı düzeyinin yüksek olmasıyla olur (Yılmaz, 2009).

2.1.3. Anne-Baba-Çocuk İletişimi

Aile, çocukların ruhsal gelişimini ve davranışlarını şekillendirip yönlendiren, doğumdan önce başlayıp yaşamın sonuna kadar izlerini ve etkisini sürdüren kurumdur (Erbil, 2006). Bireyi yaşama hazırlayan, sosyalleşmesini sağlayan, kendine ait kişilik gelişmesini sağlayan kaynaktır. Ailede ebeveynin tutumları, zevkleri ve değerleri çocuğun gelişimine etki eder (Aydın, 2005). Ebeveynler, çocuğun ilk eğitimcileridir. Çocuğun gereksinimlerine uygun tutumlar sergileyerek, özerkliklerini kazanmalarını sağlamak için çaba gösterirler (Kunal, 2014). Çocuklar ilk olarak anne babalarını örnek alıp, kendilerini onlarla özdeşleştirerek, onların tutum ve davranışlarını taklit ederek, günlük yaşam becerilerini kazanmaya çalışırlar. Bu öğrenme sürecindeki rehberliği ebeveynleri yapar (Şanlı, 2005). Anne-baba-çocuk üçgeni sağlam temeller üzerine kurulması gerektiğinden, anne ve babanın iletişiminin sağlam olması gerekir (Meb, 2014). Ebeveyn tutumları, çocukların gelişiminde önemli rol oynar. Araştırmalar sonucunda, ebeveynlerin inançları ve tutumları ile çocuğun bilişsel ve sosyal yetkinliği arasında sıkı bir ilişki bulunmuştur (Kağıtçıbaşı, 2010).

Ebeveynlerin davranışları ve tutumları, çocuğun kişiliğini etkilemektedir. Ebeveynler model olup, sosyal davranış kalıplarını oluşturarak, çocuğun sosyalleşmesini sağlarlar (Aydın, 2005).

Ebeveynlerin tutum ve davranışlarını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Ebeveynlerin kişilik özellikleri, yaşam deneyimleri, eğitim durumları, meslekleri ve bu mesleklerini icra edip etmedikleri, kendi ebeveynleriyle olan iletişimleri, çocuktan beklentileri, çocukların sayısı, ebeveynlerin yaşları, depresyon ve benzeri psikolojik rahatsızlıkları olup olmaması gibi durumlar ebeveynlerin çocuklarına karşı tutum ve davranışlarını direk veya dolaylı yoldan etkiler (Toksöz, 2010).

Ebeveynlerin çocuklarına davranışlarında, çocuklarının kişilikleriyle ilgili görüşleri kadar, genelde gelişim, aşama ve zamanlamalarıyla, çocukların nasıl öğrendiklerine yönelik inançları da önemlidir (Hortaçsu, 1991).

Annenin olumlu davranışı, çocuğun olumlu davranışlar geliştirmesini ve sergilemesini sağlamaktadır. Olumsuz ebeveyn tutumlarının ise, çocukları olumsuz yönde etkilediğine yönelik çalışmalar bulunmaktadır (Özkafacı, 2012).

Sağlıklı anne-baba-çocuk ilişkileri, sağlıklı kişiliklerin oluşmasında önemli bir etken olarak ortaya çıkmaktadır. Anne-baba-çocuk arasındaki etkileşim ve iletişim çocuğun şimdiki davranışlarının yanında gelecekteki davranışlarını da etkilemektedir. Anne baba çocuk ilişkisi temelde anne ve babanın çocuğa yönelik tutumlarına bağlıdır. Bu tutumlar, aileden aileye veya kültürden kültüre farklılık gösterip, çocuk üzerindeki etkileri bakımından tüm toplumlarda benzerlik göstermektedir (Şahin, Cevher ve Nilgün, 2015). Birçok araştırmaya göre sağlıklı aileler; aileye ve aile üyelerine bağlı olan, birbirlerini takdir eden, beraber vakit geçirebilen, etkili iletişime sahip, manevi yönelimleri aynı olan, kritik durumlarla baş edebilme becerisine sahip, rollerin açık olduğu ailelerdir (Berksun ve Sayar, 2013).

Temel aile gereksinimlerinden bazıları şunlardır:

Değerli olma duygusu: Aile içindeki iletişim, çocukları ya değerli ya da değersiz olduğu fikrine ulaştırır. Bu gereksinim aile tarafından karşılanmazsa, çocuk her türlü davranışla bu duyguyu elde etmek için çaba sarf edecektir.

Güven ortamı: Ailede bulunan bireylerin emniyette olduğu, yabancı tehlikelerin aile içine giremeyeceğini bilmek güven ortamını sağlar. Aile içinde güven ortamı oluşturulmazsa, bireyler güvenilecekleri başka ortamlar arama yolunu seçerler.

Yakınlık ve dayanışma duygusu: Aile bireylerinin birbirleriyle dayanışma, yakınlık ve güven duyması temel gereksinimlerdenidir. Güven duygusunun baskın olduğu ailelerde, dışarıdan kaynaklı üzüntü ve kaygılardan korunacak bir sığınak oluşturulmuştur.

Sorumluluk duygusu: Ebeveynler davranış ve sözleriyle sorumluluk duygusunu temsil ederler. Çocuk yaşı oranında sorumluluklara sahip olmalı ve bu sorumlulukların çizgisinde davranışlarını biçimlendirmelidir.

Zorluklarla mücadele ve üstesinden gelme: Ailenin çocuğun yaşına uygun zorluk derecesindeki sıkıntılarda, tek başına mücadele etmesine imkan sağlayarak, problem çözme becerilerini geliştirmesi gerekir.

Mutluluk ve kendini gerçekleştirme ortamı: Aile, mutluluk ortamıdır. Ebeveynin çocuklarıyla gurur duyması, onların iyi ve sağlıklı bireyler olarak toplumda yer almaları, mutluluk kaynaklarıdır. Mutlu ailede büyüyen çocuklar, mutlu olunabilecek bir neden bulurlar.

Sağlıklı manevi yaşam temelleri: Manevi özgürlüğün temeli, evrenin bir bütün ve bu bütün içindeki parçaların kendine özgü bir yerinin olduğunu, ailedeki ve evrendeki her bireyin kendine özgü duygu, düşünce, yeteneklerinin olduğu gibi kabul edilmesidir (Cüceloğlu, 2000).

2.1.3.1. Anne-Çocuk ilişkisi

Annenin çocukla ilk ilişkisi doğumdan önce başlayıp, doğumdan sonraki aylarda devam eden ilişkidir. Çocuğun ilk ilişki kurduğu kişi, annesidir.

Temel güven duygusunun oluşumunda annenin dengeli ve kararlı olması önemlidir. Bunun temelleri, bebeklik dönemindeki temel ihtiyaçları (uyku, beslenme, temizlik) belirli bir düzenle karşılanması ile olur. Bebeklerin ilk yıllarda psikososyal görevi, güvenmeyi öğrenmektir. Bu güvende fiziki temas büyük önem taşır. İlk iki yıl içindeki duygusal ilişkiler, çocuğun gelişiminin temelini oluşturur. Bu ilişkiler, çocukta güven ya da güvensizlik duygularını oluşturur (Yavuzer, 2011). Güven duygusu; erkek çocuklarına annelerinden farklı bireyler olarak kendilerini sunma olanağı verirken, kız çocuklarına ise annelerini model alıp, onlara benzemeye çalışmalarına olanak verir (Dönmezer, 2001).

Anneleriyle yakın ilişki içinde olan çocuklar, dışarıda olan tehlikelerden daha az etkilenirler. Kurulan ilişkiden iki tarafta haz almalı, kaygı giderici olmalıdır. Bowlby'e göre temel bağlanma figürü annedir ve bağlanma sisteminin dengelerini sağlar. Anneler, çocukların geliştirdiği davranış biçimlerinde, kişiliği ve benlik gelişiminde rehber

görevi üstlenirler (Görgü, 2005). Çocuğun benliğinin nitelikli bir şekilde gelişmesi için, anne ile sürekli ve birebir ilişki içinde olmalıdır (Tarhan, 2002).

2.1.3.2. Baba-Çocuk ilişkisi

Baba , ailede saygı ve korku duyulması gereken biri olarak düşünülmektedir. Aileler, genellikle baba otoritesine bağlı bir yapıdır. Ailede cezalandırıcı ve engelleyici kararları genellikle baba alır. Bu nedenle, otoriteyi temsil eder ve babada, annedeki prolaktin hormonu gibi iyi baba olmayı destekleyici biyolojik faktörler de yoktur (Oktay, 1999; Yavuzer, 2011).

İlk yıllardaki anne-çocuk ilişkisi, babanın rolünü azaltmaktadır. İkinci yıldan sonra ise çocuk, annesinden başka birilerinin de onunla ilgilendiğini görüp, babanın rolünü daha önemli hale getirir (Yavuzer, 2011). Babanın çocuğa sevgi ve ilgi göstermesi ile çocuk, babasına hayranlık duyar ve onun otoritesini ılımlaştırır. Bu sevgi ve ilgi ile çocuk kabul edilip, önem taşıdığına farkına varır (Dönmezer, 2001). Özdeşim modeli olarak görülen baba, çocuğun kişiliğinin gelişmesinde de önem taşır. Babanın yokluğu veya ilgisizliği, çocuğun kişilik yapısını, beden ve ruh sağlığını olumsuz etkileyip, davranış sorunlarına neden olabilir. Ancak baba, çocuğuyla ilgili olup, güzel iletişim kurarak ihtiyaçlarını karşılamaya çalışıyorsa, kendine güvenli ve özerk bir çocuk yetiştirir (Yavuzer, 2011).

2.1.4. Çocuk Yetiştirme Biçimleri

Ailelerde ebeveynlerin kişilik özellikleri, arzuları, başarıları, kendi çocukluklarında ebeveynlerinden gördükleri tutumlar çocuğun kişilik gelişiminde etkili rol oynamaktadır. Ayrıca eşlerin birbirlerini ve çocuklarını algılayışı da çocuk yetiştirme tutum ve yöntemlerinde etkilidir. Ebeveynlerin çocuk kavramı ile ilgili düşünceleri, doğum öncesi zihinlerinde oluşturdukları çocuk ile ilgili bilişsel şemalar, çocuk yetiştirme tarzını belirlemektedir (Aydın,2005).

Psikodinamik modelde; Freud, gelişim sürecinde yaşamın ilk yılları üzerinde durur. Ona göre, kişiliğin temel karakter yapısı bebeklik ve çocukluk yıllarında, özellikle beşinci yılın sonunda, biçimlenir. Bu yaştan sonraki gelişim ise, sadece temel yapının işlenmesidir. Freud, özellikle anal döneme dikkat çeker. Bu dönemde, anne çocuk arasındaki ilişkilerin uyumlu olması çocuğun, bağımsızlığını kazanma, kendini suçlamadan girişimlerde bulunma, özgürce seçimlerde bulunma, özerkliğini kazanma, karamsarlığa kapılmama, eyleme geçmede istekli olma ve işbirliğine açık olma gibi yetenek ve davranışlarını etkilemektedir. Bunun yanında, üç beş yaşlarına denk gelen fallik dönemi de yine çocuğun kişilik gelişiminde önemlidir. Bu dönemin sağlıklı geçilmesi çocuğun cinsiyet rollerini benimsemesi, dürtülerini öğrenerek kontrol altında tutabilmesi, utanç ve merak duygularını kullanabilmesi açısından oldukça önemlidir (Geçtan, 1994).

Davranışçı yaklaşımda; çocuk gelişimindeki bireysel farklılıkların en önemli sebebi, çocukların birbirinden farklı çevresel tepkiler almasıdır. Davranışçılar, çevreden gelen pekiştirecin çocuğun gelişimini nasıl değiştirdiğiyle ilgilenmiştir. Davranışçılara göre, çocukların istedik ya da istenmedik öğrenmelerini, tutumlarını, çevresindeki pekiştireçler belirlemektedir. Bu yüzden ebeveyn tutumları, çocukların öğrenmelerini ve kişilik gelişimi belirler (Yılmaz, 2007).

Baumrid, çocuk yetiştirme tarzları üzerine, ebeveynliğin farklı boyutlarını üç başlıkta incelemiştir. Bunlar;

Koruyucu/ İzin Verici tarzda; bakıp büyütme düzeyi yüksek, fakat denetim ve iletişim düzeyi düşüktür. Ebeveynler, çocuklarını aşırı korur, yaptıkları her şeye müdahalede bulunur ve çocuğun yapabileceği çoğu şey ebeveyn tarafından yapılır (Navaro, 1989). Böylece kendi başına karar veremeyen, başkalarına bağımlı çocuklar yetişir.

Otoriter tarzda; denetim yüksek, bakma büyütme ve iletişim düzeyi düşüktür. Ebeveynler, çocuğun kişiliğini, gelişim düzeyini, isteklerini göz ardı edip, kendi istedikleri gibi davranmalarını isterler. Çocuk, sık sık cezalandırılır. Bu tutumun çocuğun kişilik gelişimini olumsuz yönde etkilediği bulunmuş, böyle büyüyen çocuğun öfke, saldırganlık düzeyinin arttığı, benlik saygısının ise düştüğü gözlemlenmiştir (Maccoby ve Martin, 1983).

Demokratik tarzda ise; bakma-büyütme, denetim ve iletişim yüksek düzeydedir. Bu tutumu uygulayan ebeveynler, koşulsuz saygı ve sevgi gösterirler. Çocuklarını hem

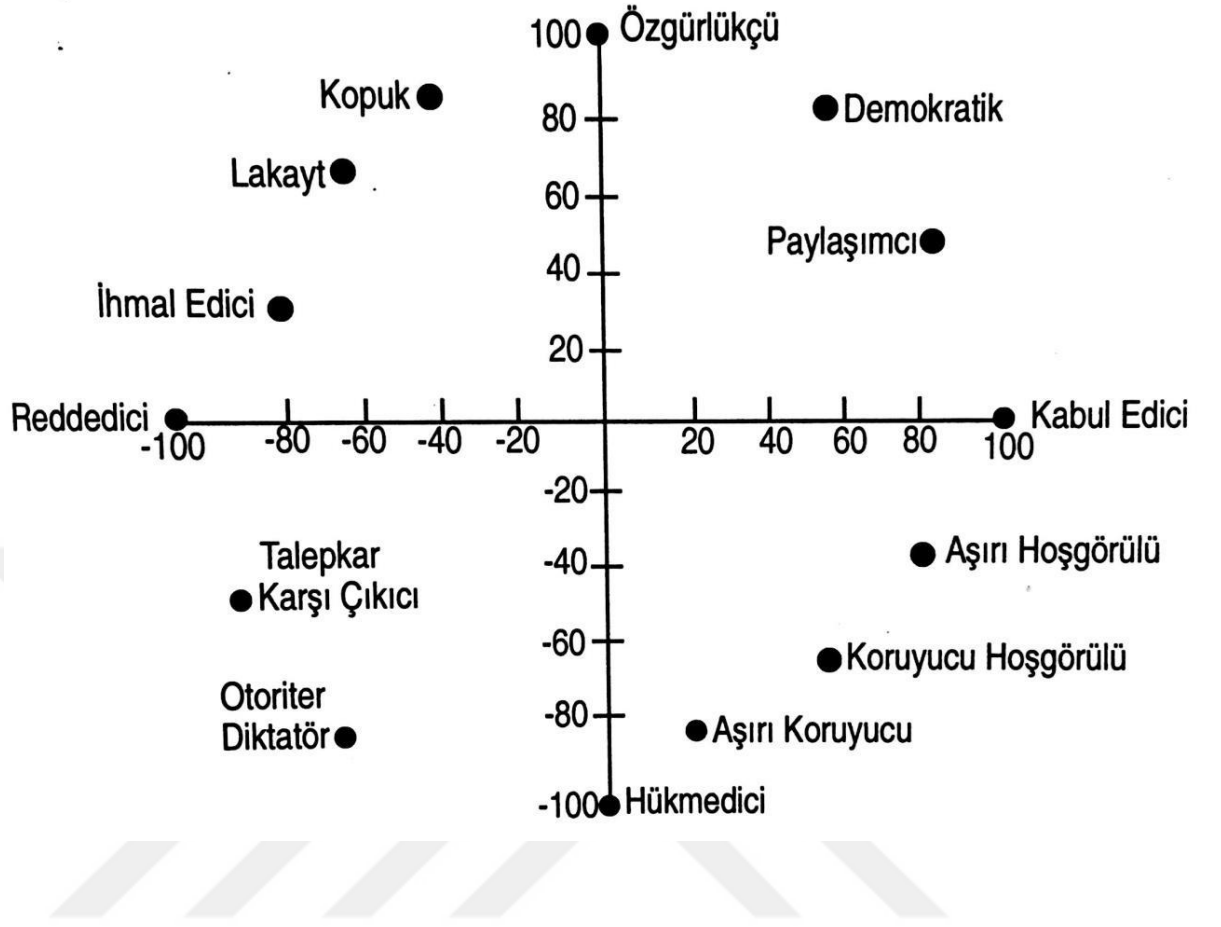
denetleyip hem de ihtiyaçlarını karşılamasına olanak sağlarlar. Ebeveynlerin davranışları birbiriyle tutarlıdır. Çocuklarına belli sınırlar içinde, belli davranışları yapmasına izin verirler. Bu nedenle, çocuğun kişilik gelişimi açısından en uygun tutumdur (Baumrind, 1966)

Eleanor Maccoby ve John Martin, Baumrid'in kategorisini genişletmiş ve bu tarzlara "ihmkar tarz" ı eklemişlerdir. Araştırmacılar böylece, **demokratik** (açıklayıcı-otoriter), **otoriter**, **izin verici ve ihmalkâr** olmak üzere dört ebeveynlik tarzı ortaya koymuşlardır (Aytemiz, 2010). **İhmalkâr tarzda**, denetim yoktur. Çocuğun temel ihtiyaçlarına ilgisiz kalınmakta ve çocuk ihmal edilmektedir (Kaya, 2010).

Lamborn ve arkadaşları (1991), Anne Baba Tutum Ölçeğini geliştirmişlerdir. Bu ölçek, ebeveyn tutumlarını hem boyutlar halinde, hem de kategorik olarak inceleyebilmektedir. Kategorik olarak ebeveyn tutumları; otoriter, demokratik, izin verici ve ihmalkârdır. Boyutlar halinde ise; "kabul-ilgi", "kontrol-denetleme" ve "psikolojik özerklik" şeklinde oluşturulmuştur (Yılmaz, 2000).

Schaefer, ana baba tutumlarını çeşitli boyutlardan incelemiştir. Bir ay ile üç yaş arası çocuğa sahip anneler ile çocukları arasındaki ilişkiyi değerlendirmiş, anne davranışlarını sevgi-düşmanlık ve kontrol-bağımsızlık olmak üzere iki boyutta gruplandırmıştır. Sevgi-düşmanlık boyutunda; ebeveynler çocuklarının davranışlarını onaylayıcı, kabul edici, disiplin yöntemlerinde övgüyü sıkça kullanan ve çok az fiziksel ceza kullanan kişilerdir. Ayrıca, bunlar bağımlılığı pekiştirirler. Kontrol-bağımsızlık boyutunun kontrol ucunda odaklaşan ebeveynler çocuklarının boyun eğici, itaatkar, kurallara uygun davranmasını bekleyen kişilerdir. Huzursuz duygusal boyutu temsil eden ebeveyn de, çocuğuna karşı aşırı koruyucu, isteklerine karşı aşırı duyarlı ve aşırı fedakar tipte ebeveynlerdir. Ebeveyn davranışları üzerine yoğun çalışmalar yapan Schaefer, ebeveyn davranış modelini tablodaki gibi formüle etmiştir (Aydın, 2005).

şekil 1: Schaefer'in Ebeveyn Davranış Modeli (Aydın, 2005)

Ülkemizde, Kuzgun 1972 yılında ebeveyn tutumlarını ölçmek amacıyla “Anne Baba Tutum Envanteri” geliştirmiştir. Ebeveyn tutumları bu envanterde; demokratik, otoriter, ilgisiz tutum olarak üç boyutta incelenmiştir. Ancak bu envanterin geçerlilik ve güvenilirliği yeterli olmayınca “ Anne Baba Tutumları ölçeği” adıyla yeni bir envanter geliştirmiştir. Yeni envanterde ebeveyn tutumlarını demokratik, otoriter ve koruyucu/istekçi olarak ele almıştır (Yücel, 2013).

Her ne kadar çok fazla ve farklı tutum modelleri olsa da tüm tutumlar, ebeveynlerin sergiledikleri tutum ve davranışların çocukların üzerinde önemli etkiler doğurduğu ve izler bıraktığı konusunda birleşmektedir.

2.1.5. Çocuk Yetiştirmede Disiplin Yöntemleri

Disiplin, kişiye belirli alışkanlıklar kazandırma, kişiye kendisi ve çevresi ile uyum içinde yaşamaya hazırlama olarak ifade edilir (Oktay,1999).

Ebeveynlerin mevcut davranış özellikleri, kendi ebeveynleriyle etkileşimleri ve bunlara yükledikleri anlamlar doğrultusunda şekillenir. Ebeveynlerin disiplin yöntemleri ve sonuçları çocukların davranışlarına yansımaktadır (Aydın,2005). Ebeveynlerin sözleri davranış ve tutumlarıyla desteklenirse, çocuklar kurallar ve beklentiler hakkında daha net mesajla sahip olurlar (Mackenzie, 2012). Disiplin; sevgi ve güveni geliştirmek, özgüveni oluşturmak, başkalarını anlayıp onlara saygı duymak için uygulanmalıdır.

Çocuklar kendilerini ve dünyalarını anlamak için keşfedecekleri ve öğrenecekleri ortama ihtiyaç duyarlar. Bu ortamın sınırları ebeveynler tarafından çizilir. Sınırlar, çevresel ilişkileri tanımlar, büyümenin ölçütüdürler, güvenlidir.

Ebeveynlerin, disiplin yöntemlerinde kararlı olması gerekir. Çocuktan yapmasını istedikleri şeylerin, o anda aklına gelen şeyler olmayıp, önceden iyice düşünülmüş ve planlanmış şeyler olmalıdır. Ebeveynin, çocuğun bulunduğu gelişim basamağında başarıp başaramayacağı şeyleri bilmesi önemlidir. Çocuğun makul istekleri için imkan tanımak, sağlıklı, kendine ve başkalarına güvenen bir birey olması bakımından önemlidir (Oktay, 1999).

Disiplin yöntemlerindeki en önemli tanımlardan biri, pekiştirmedir. Pekiştirme, çocukta istenilen öğrenme faaliyetindeki ana öğelerden biri olup, alışkanlıkların kazanılması için gereklidir. Pekiştirme, çocuğa öğretilmek istenilen kuralın fazla sayıda tekrarlanmasıyla oluşur. Kuralın her zaman aynı şekilde tekrarlanması, öğrenmeyi kolaylaştırır. Ebeveynin bazı davranışlarda, duyguları da etkili olur. Ebeveynin kendi duygularını kontrol altına alması gerekir (Oktay, 1999).

Cezalandırma da, ebeveynin sıkça kullandığı disiplin yöntemlerindedir. Ceza; yapılan davranışın gelecekte yapılma olasılığını azaltan her türlü olaydır (Morris, 2002). Hoffman'ın ebeveyn disiplin biçimleri konusunda çalışmalar yapmış olduğu çalışmada üç cezalandırma yöntemi bulmuştur. Bunlardan birincisi güç kullanan cezalandırma biçimi olan, **fiziksel cezalandırma**dır. Bunun altında çocuğun güçsüzlüğünden yararlanma yatmaktadır. Çocuk dövülür, tokat atılır ya da sevdiği şeylerden mahrum bırakılır. Maalesef, ülkemizde sıkça uygulanan bir disiplin yöntemidir. Ebeveynin

kullandığı başka bir cezalandırma yöntemi, *psikolojik cezalandırma*dır. Bu yöntemde, ebeveynler çocuklarını azarlayarak, sözle hor görerek terbiye etmeye çalışırlar. Ebeveyn, çocuğa karşı olumsuz duygularını açıklamayı tercih eder. Güç ve fiziksel ceza kullanmadan çocukları disipline eden bir diğer yöntem ise, *sebep sonuç ilişkisini açıklayıcı yaklaşımdır*. Bu yöntemin temeli, ebeveynin çocuğu önceden uyarıp, davranışlarının sonuçları hakkında çocuğu bilgilendirmesine dayanır. Bu yaklaşım çocuk eğitiminde en yararlı disiplin yaklaşımıdır. Ayrıca bu yöntem, çocukta ahlak gelişimini destekler (Aydın, 2005). *Sevgi esirgeme* de kullanılan disiplin yöntemlerinden bir başkasıdır. Bu yöntem, çocuğun duygularına hitap etmektedir. Çocukla konuşmamak, küsmek, ona aldırılmaz şekilde davranmak, onu artık sevmediğini söylemek sevgi esirgeme yollarındandır ve amaç çocuğa hareketinin cezasını çektirmektir.

Ebeveynlerin disiplin yöntemleri yapıcı, eğitici ve rehber olmalıdır. Çocuklara doğru davranış kazandırılmasında, ebeveynin doğru davranışlar sergilemesi önemlidir. Her ebeveynin kendi ebeveyninden gördüğü eğitim şekli, toplum kabulleri, ruhsal yapısı gibi etkenlerden kazandığı bir disiplin yöntemi vardır.

Ebeveynlerin çocuk eğitiminde saldırgan tutum ve davranışlar sergilemeleri ile çocukların saldırgan davranışlar göstermesi ilişkilidir. Bu ilişki, çocuğu engelleyici davranış, ebeveynin model olup öğretmesi, döven öfkeli ebeveyn olarak üç yönden etkilediğinden, bu yönlerden incelenebilir (Aydın, 2005).

2.1.6. Çocuk Yetiştirme Tutumları

Yavuzer (2011), ebeveyn tutumlarının en kapsamlı sınıflandıran kişidir. Yavuzer' e göre farklı ebeveyn tutumları altı başlık altında toplamıştır.

2.1.6.1. Baskıcı ve otoriter tutum

Çocuğun kendine olan güvenini ve kişiliğini yok sayan bir tutumdur. Bu tutumda, ebeveynler çocuklarına katı disiplin uygulayıp, sık sık cezalandırarak çocuğun her kurala uymasını sağlamaya çalışır. Ebeveynleri tarafından baskı altında olan çocuklar,

sessiz, sakin, nazik, dürüst ve dikkatli olmalarına rağmen, silik, küskün, çekingen, başkalarının etkisinde kolay kalabilen, aşırı hassas bir yapı geliştirebilirler. Burada, suçlayan, sürekli karışan, ceza yolunu kullanan ebeveynlerin çocuklarının, kolayca ağlayan çocuklar olduğu görülür. Baskı altında büyüyen çocuklar boyun eğici, isyankar olabilir. Böyle yetişen çocuklar dıştan denetimli bir kişilikte olduklarından, içlerinden geldiği gibi değil, olması gerektiği gibi davranış sergilerler.

2.1.6.2. Gevşek tutum

Ailede üstünlük çocuktur ve ailenin diğer üyeleri onun isteklerine her koşulda uyarlar. Ebeveynler çocuğun egemenliğini kabul etmişlerdir. Çocuk burada sağlıklı, dengesiz bir ortamda ve abartılmış sevgi içinde büyür. Bu da çocuğun doyumsuz biri olmasına neden olur. Genellikle orta yaşın üzerinde çocuk sahibi olan ailelerde veya tek çocuklarda sık rastlanan tutumdur. Bu tür ailelerin çocukları, ebeveynlerine hükmederler ve ebeveynlerine saygıları çok düşüktür. Bu çocuklar, doyumsuz olduklarından sadece ebeveynleriyle yetinmeyip, zamanla çevresindekilere de hakim olmaya çalışırlar. Bu tür çocukların her istekleri olduğundan, okul kurallarına uyum sağlamakta güçlük yaşarlar.

2.1.6.3. Dengesiz ve kararsız tutum

Dengesizlik ve tutarsızlık, ebeveyn arasındaki görüş ayrılığında ya da anne veya babanın gösterdikleri değişken davranış biçiminde görülebilir. Birinin doğru olarak gördüğü davranışı, diğeri yanlış olarak değerlendirir. Ortada dengesiz ve kararsız tutum olduğundan dolayı, çocuk hangi durumda nasıl davranacağını kestiremez. Çocuk bunun sonucunda yumuşak huylu, söz dinleyen pasif bir kişilik ya da kendini ispatlamaya çalışan, çabuk öfkelenen tepkisel bir kişilik geliştirebilir.

2.1.6.4. Koruyucu tutum

Ebeveynlerin aşırı koruyucu olması, çocuğa gereğinden fazla kontrol ve özen göstermesidir. Ebeveynler, adeta çocuklarının üzerine titrerler ve bu sık rastlanan

tutumlardandır. Bunun tutum ile çocuk, başkalarına aşırı bağımlı, güvensiz, duygusal kırıklıkları olan birey haline dönüşebilir. Çocuk bunu yaşam boyu sürdürüp, gelecekte aynı koruyuculuğu eşinden de bekleyebilir. Koruyucu tutum çocuğun gelişimini olumsuz etkileyip, kendi benliğini tanıma imkanı vermeden bağımlı kişilik geliştirmesine zemin hazırlayabilir. Böyle bir ortamda büyüyen çocuk aileden uzakta yaşamakta zorlanır, çoğunlukla mutsuz olup, yenilgiyi kabul ederler.

2.1.6.5. İlgisiz ve kayıtsız tutum

İlgisiz ve kayıtsız tutum ebeveynlerin, çocuğu yalnız bırakma ve görmezlikten gelip çocuğu dışlamasıdır. Duygusal istismara yol açan bu tutumda, ebeveyn ve çocuk arasındaki iletişimin üçgeninde kopukluklar olduğu gözlenir. Ebeveyn ilgisizliği ile çocuğun etrafına verdiği zarar ve suçluluk davranışında ilişkiler saptanmıştır. Bu konuda yapılan araştırmalar, ilgisiz ve kayıtsız ebeveyn tutumunun, çocuğun saldırganlık eğilimini arttırdığını göstermektedir.

2.1.6.6. Güven verici, destekleyici ve hoşgörülü tutum

Ebeveynlerin kendi çocuklarına karşı hoşgörülü olmaları, çocukları desteklemeleri, çocukların bazı kısıtlamalar dışında, isteklerini istedikleri biçimde gerçekleştirmelerine imkan sağlamaları demektir. Çocuk, kabul edilmek ve onaylanmak ister. Ebeveynler çocuğa karşı içten ve derin bir sevgi besleyip, olumlu rol model olarak sorunların çözümünde çocuklarına rehberlik ederler. En sağlıklı olan bu esnek ebeveyn tutumunda, çocuk sınırlarını bilir, sınırları içerisinde özgürdür, söz hakkına sahiptir, duygu ve görüşlerine saygı gösterilir, sevgi ve teşvik görür. Böyle bir ortamda yetişen çocuğun özgüveni gelişir ve kendi kendine karar vererek sorumluluk almayı öğrenir (Yavuzer, 2011).

2.2. Benlik Saygısı

2.2.1. Benlik Kavramı

Benlik kavramı, ülkemizde yaygınlaşmaya başladığı yıllarda farklı şekillerde ifade edilmiştir. Benliğin Türkçe karşılığı olarak, Enç (1974) “öz” kavramını, Öztürk (1975) ise “kendilik” kavramını sunmuştur (Aktaş, 2011). Benlik, aynı zamanda gerçeği tanımak ve uyum sağlamak, çevreden gelen uyarıcıları algılamak, hatırlamak, düşünmek, kavramları değerlendirmek, zorlukla karşılaştığında çözüm yolu üretmek gibi birçok görevi yerine getirir. Benlik Türk Dil Kurumu sözlüğünde, “Bir kimsenin öz varlığı, kişiliği, onu kendisi yapan şey, kendilik, şahsiyet” olarak ifade edilmektedir. Türk Dil Kurumu’nun Bilim ve Sanat Terimleri sözlüğünde ise benlik, “Bireyin ne olduğu, ne olmak istediği ve çevresi tarafından nasıl tanındığı konularındaki bilinçliliği” ve “Bireye çevresindeki olguları bilinçli olarak ayırt etme olanağı veren ve özü yalnızca insanın toplumsal ilişkilerinden oluşan kişilik kesimi” olarak tanımlanmaktadır (<http://www.tdk.org.tr>).

Benlik kavramı, kişinin kendini bildiği zamandan itibaren çevresi ile iletişimiyle oluşur (Kuzgun, 1972). Beck (1974) benlik saygısının kişisel deneyim, başkalarının yargıları ve başkaları ile özdeşim kurmaya bağlı olarak kazanıldığını, bunların yorumlanmasının da benlik saygısında etkili olduğunu düşünmektedir. Lewin ise, benlik saygısını “yaşam bir sahne olarak düşünülürse, kişinin oynadığı oyunun niteliğinden ve rolden aldığı doyumunu” olarak görmektedir (Dilek, Aksoy, 2013). Cooley, Mead ve Sherif gibi sosyologlar benliğin, bireyin toplumsallaşma sürecinde ortaya çıktığını ileri sürmüşlerdir (Tan, 1970).

Rogers’e göre benlik, “Bireyin bazı özellikleri kendine atfetmesidir ve bir kimsenin benlik kavramı daha çok başkalarının onu hakkındaki görüşlerini yansıtır. Benlik kavramı, kendi yaşantılarını ve organizmik beni her zaman uyşabilecek biçimde kişinin kendini algılamasıdır. Böylece ideal olarak kendini gerçekleştirme eğilimi, benlik kavramını ve benliğin boyutlarının eşanlamlı olduğu veya uyumlu olduğu şekilde kendini gerçekleştirmeye işaret etmektedir” (Göde, Savi ve Savi, 2000). Jung, benlik kavramının kişiliğin ego boyutunda oluştuğunu ileri sürmüştür. Adler ise benliği, bireye amaçlı bir yaşam sağlamaya çalışan ve karar verebilen sistem olarak belirtmiştir (Buluş

ve Cevher, 2007). Yaratıcı benlik kavramını geliştiren Adler benliği, bölünmez, yaratıcı ve tutarlı görür. Birey kişiliğini, kalıtım ve çevresinden edindiği tecrübeler sonucu, yaratıcı benliği sayesinde kendine özgü oluşturur (Yörük, 2000). Horney benliği, kişilik işlevlerinin bölümleşmesi durumlarından biri olarak görür. Ego ölküsü kavramını tanımlamak içinse, anne baba imgesine duyulan hayranlığı ve kendi benliğini kabul etmeyen bireyin ulaşmak istediği ütopyik bir amaç olduğundan söz etmektedir (Geçtan, 1984). Allport “benlik” kavramı yerine “proprium” kavramını kullanmayı tercih etmiştir. Bu kavram, bebeklikten başlayıp zamanla şekillenen, bireyin duygularını da içine alan yedi boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; kişiliğin bedensel biliş, benlik-imgesi, benlik-saygısı, benlik-özdeşimi, benlik-algısı, mantıksal düşünme, benlik-kimliği, amaçlı çaba ve bilen işlevlerini kapsayan çok yönlü bir kavramdır (Yücel, 2013).

Baymur (1970) benliği, “Kişiliğin öznel yanını oluşturan, kendini görüş ve kavrayış tarzı” olarak tanımlarken, Özoğlu (1975) “Bireyin kendiliğini, öz oluşunu, içinde yaşadığı çevreden ve diğer benlik veya benliklerden farklılaştıran temel ve belirgin özelliklerin dinamik bir biçimde birey tarafından soyutlanması” şeklinde tanımlar. Korkmaz ise, “bir bireyin toplam kişiliği değil, toplam kişiliğinin bir parçası ve bölümüdür” şeklinde tanımlamıştır (Korkmaz, 1996). Paradis ve Vitaro’ya göre benliğin özünü, bireyin kişisel özellikleriyle ilgili algılarından bilincine uygun olanların düzenli konfigürasyonu oluşturmaktadır (Kunal, 2016). Markus ve Wurf (1987) benlik kavramının, dinamik yorumlayıcı yapısına odaklanmışlardır. Bu yaklaşım bilgi edinme, güdülenme gibi bireyin iç süreçlerini ve sosyal algı, geribildirim gibi kişilerarası süreçlerini içermektedir. Kotre (1985), “bir kimsenin sosyal konumu ne olursa olsun, kültürden bağımsız benlik diye bir şey yoktur” demiştir. Kağıtçıbaşı’na göre ise (2012), benliğin üç farklı türü vardır. İlki “ayrışık/bireyci benlik”tir. Bu birçok batı kültüründe yaygın olup, başkalarından ayrılmış olan benliktir. İkincisi ise, başkalarıyla iç içe geçmiş, sosyal bağlamdan koparılamayan “ilişkili benlik”tir. Üçüncüsü ise toplulukçu kültürlerle sahip toplumların kentsel bölgelerinde, kuşaklar arası maddi ilişkilerin azalıp buna rağmen duygusal bağlılıkların kaybolmadığı aile modelinde gelişen hem ilişkiselliği, hem de özerkliği içinde barındıran “özerk-ilişkisel benlik”tir (Karagül, 2012).

Benlik kavramı, bilişsel gelişim süreçleri tarafından geliştirilip kontrol edilen bir yapıdır. Bireyin kendi hakkındaki düşünce ve tutumlarını belirleyen ögedir. Çevreden

alınan geri bildirimlerin ve toplumsal etkileşimlerin de önemli yeri vardır (Taşgit, 2012). Yani benlik, sosyal iletişim sonucu oluştuğu, sosyal bir yerde olduğu için sosyal bir üründür de denilebilir (Kağıtçıbaşı, 2012). Mead de (1934) bireyin içinde bulunduğu sosyal grubun, benliğinin oluşumunu etkilediğini savunmaktadır. Bireyin sosyal çevresi onu değerli buluyor, ona saygı duyuyorsa, bu durum benliği olumlu yönde etkilemektedir.

Kendi benlik sınırlarını iyi tanıyan kişiler;

- Duygu ve düşüncelerinin birbirinden ayırt edebilirler.
- Bedensel, duygusal ve düşüncesele yönden diğer bireylerin kendinden farklı olabileceğini kabul ederler.
- Kendi mutluluklarından kendilerini sorumlu tutarlar (Cüceloğlu, 2000).

2.2.2. Benlik Saygısı

James, benlik saygısının kişinin içinde bulunduğu ve kişinin istekleriyle başarıları arasındaki uyum olduğunu söylemiştir. Saint Paul benlik saygısını, kişinin kendi değerinin ve insani öneminin farkındalığı ile kendini olumlu değerlendirmesi olarak görür. Ayrıca yaşamda zorluklarla mücadele için kişinin özgür iradesini, beceri ve öğrenmesini kullanabileceğinin farkında olduğu güvenlik duygusunu da kapsadığını söylemektedir (Kunal, 2016). Decay ve Kenny'e göre ise benlik saygısı, motivasyonel gücün kaynağıdır ve kendini olumlu değerlendirme ihtiyacı üzerine kurulmuştur (Adams, Gullota 1989). Bandura benlik saygısını, bireyin amaçlarına ulaşabileceği duygusunun derecesini ifade ettiğini belirtmektedir (Morris, 2002).

Baumeister, benlik saygısını gerçeklikten ziyade bir algı olarak yorumlamıştır (Koruklu, 2010). Bettelheim, çocuğun yaptığı ve olduğu şeye ebeveynin onayı, kimliğini oluşturmada çocuğu yüreklendirdiğini söylemektedir. Yaşamın ilk yıllarında çocuğa gösterilen yapıcı tepkiler, ona değerli olduğu duygusunu verir. Bu düzenli tepkiler sayesinde, yedi sekiz yaşlarında çocuk değerli olduğu duygusunu içselleştirir. Böylece, benlik saygısını kendi beslemeyi sürdürür (Kunal, 2016). Rosenberg ise benlik saygısını, kişinin kendisi için yaptığı, sonrada benimsediği değerlendirmeler olarak

görmüş ve benlik saygısının gelişmesini sağlayan beş tür psikolojik seçicilik mekanizmasından bahsetmiştir. Ona göre seçicilik, yapılanmamış ya da çelişkili durumlarda ve tercih seçeneklerinin çok olduğu durumlarda işlev göstermektedir. Rosenberg, bireyin kendine yönelik tutumunu etkileyen bu seçicilik mekanizmalarını; kendine değer biçiminde seçicilik, yorumlamada seçicilik, standartlarda seçicilik, kişilerarası seçicilik ve durumsal seçicilik olarak belirtmiştir (Yiğit, 2010).

McMullin ve Cairney'e göre (2004), benlik saygısıyla ilgili bireysel değerlendirmeler iki süreç olarak değerlendirilmektedir. İlki, bireyler sosyal kimliklerini, görüşlerini ve yeteneklerini diğerleriyle karşılaştırırlar. Kendilerini iletişim içinde oldukları kişilerden daha aşağıda görürlerse, benlik saygıları olumsuz yönde etkilenir. İkincisi, bireyler kendilerini diğerleriyle kurdukları iletişimle değerlendirirler. Kendilerini başkalarının inançlarıyla görürler, başkaları kişi hakkında olumlu düşüncelere sahip değilse o da kendini öyle görecektir. Buna kişinin benliğe yönelik "yansıtılmış değeri" denir (Buluş ve Cevher, 2007).

Bazı yazarlara göre benlik saygısının niteliğini sağlayan üç bileşen; kendini görmek, kendini duymak ve kendini sevmektir (Kunal,2016). Coopersmith ise, dört etmenin benlik saygısını etkilediğini belirtmektedir. Bunlar;

- 1- Başkalarından kendi benliğimize algıladığımız değer, sevgi, övgü ve ilgi.
- 2- Başarı deneyimimiz.
- 3- Başarı ya da başarısızlıkla ilgili kendi tanımımız.
- 4- Olumsuz tepki ve eleştirilerle başa çıkma tarzımızdır. (Buluş ve Cevher, 2007).

Fafard'a göre benlik saygısı, hayatımız boyunca kaderimizi biçimlendirmemizi sağlar. Benlik saygısı, bireyin kendisini ne olarak gördüğünün ve kabul ya da reddedilme beklentilerinin bir sonucudur; bireyin kendini ne derece değerli bulduğunu gösteren bir kavramdır. Bu, öğrenilmiş bir yaşantı olup, yaşam boyu süren bir süreçtir (Erşan ve diğ., 2009). Yani bebeklikten yetişkinliği kadar olan gereksinimlerin tutarlı ve düzenli bir şekilde karşılanması ve sevgi, ilgi, empatik tutumların sergilenmesiyle oluşur (Koruklu, 2010). Benlik saygısı, bireyin özerkliğini kazanması, yaşamını doyumlu geçirmesi, amaca yönelik etkinlikte bulunması, diğer insanlarla sağlıklı ve sürekli iletişim kurması, yüksek düzeyde uyum göstermesi, değer sistemlerini geliştirmesi,

başarılı olması, geleceği doğru planlayabilmesi bakımından önemlidir (Erşan ve diğ., 2009). Bu nedenle benlik saygısı, ebeveynlerin çocuklarına bırakacakları en büyük mirastır. Goethe'nin dediği gibi, insanın başına gelebilecek en büyük kötülük kendi hakkındaki kötü düşünceleridir (Kunal, 2016).

Benlik saygısı, kişinin benliğine karşı sahip olduğu tutuma göre; düşük ya da yüksek şeklinde sınıflandırılabilir. Birey, eğer kendinden memnun, kendine olan inancı tam ise yüksek benlik saygısına; kendinden memnun değil ve kendini sürekli eleştiriyorsa düşük benlik saygısına sahiptir diyebiliriz (Avanoğlu, 2004). Benlik saygısı yüksek olan bir birey, kendini değerli hisseder, yaşamdaki her türlü sorunla başa çıkabileceğine inancı tamdır, kendisi ve yetenekleri hakkında olumlu düşünceleri vardır, kendini hatalarıyla kabullenip, kendine güvenir. Düşük benlik saygısına sahip bir birey ise, yeteneklerinden kuşkuludur, kendisini değerli bulmayıp acımasızca eleştirir, yaşamdaki sorunlarla başa çıkamayacağını düşünür ve çevresindekilerin görüşlerinden fazlasıyla etkilenir (Çağlayan, 2011). Benlik saygısı yüksek bireylerin, kendilerine güvenen, iyimser, zorluklarla mücadele eden, başarılı ruhsal niteliklere sahip olduğu; benlik saygısı düşük olan bireylerin kendine ve insanlara güvenmeyen, karamsar, suçlama ve utanç duygularına sahip oldukları bulunmuştur (Buluş ve Cevher, 2007). Rosenberg ise (1965), benlik saygısını kişinin kendine karşı pozitif veya negatif tavrı olarak ele alır. Burada, kişi kendini değerlendirmede olumlu bir tutum içindeyse benlik saygısı yüksek; olumsuz bir tutum içindeyse benlik saygısı düşük olmaktadır. Yüksek benlik saygısına sahip bir birey, kendine saygı duymakta ve kendini toplumda değerli bir kişilik olarak görmektedir. Düşük benlik saygısı ise, genel olarak kalıcı ve sürekli bir şekilde kişinin kendisini olumsuz değerlendirmesi anlamına gelmektedir (Hamarta ve diğ., 2009).

Özer ve Özer'e göre ise (2001), Yüksek benlik saygısına sahip bireyler;

1. Kendilerini yeterli ve zeki bulurlar,
2. Kabul edilecekleri ve başarılı olacakları beklentileri ile insanlara yaklaşırlar.
3. Kararlarında ve algılarında güvenlidirler.
4. Grup tartışmalarında dinleyici olmaktan çok, tartışmacıdırlar.
5. Düşünceleri başkaları tarafından hoş karşılanmasa da açıklarlar ve bunu savunurlar.
6. Kendilerini saygıya ve kabul edilmeye değer, önemli olarak algılarlar ve kendine güven, başarıma isteği, iyimserlik gibi olumlu özelliklere sahiptirler.

Düşük benlik saygısına sahip bireyler ise;

1. Düşüncelerini açıklayamazlar, düşüncelerinden dolayı eleştirilmekten korkarlar.
2. Dış çevreden çok kendi içsel problemleri ile uğraşırlar, dikkatleri utangaçlıklarındadır
3. İçinde buldukları grubun gölgesinde yaşarlar.
4. Kendilerini diğer bireylerden aşağıda görürler.
5. Kendilerini utangaç, suçlu, yetersiz ve depresif hissederler.
6. Diğerlerine oranla daha itaatkardırlar.
8. Başkalarına güvenmezler, kolay umutsuzluğa kapılırlar, başkalarına bağımlıdırlar ve diğer bireylerden çabuk etkilenirler (Çağlayan, 2003).

2.2.3. Benlik ve Benlik Saygısı Kavramlarına Kuramsal Bakış

Psikoloji’de ilk deneysel çalışmaları yapan ve ilk davranışçılardan Wundt, bireyin benliği ile bedeni hakkındaki deneyimleri arasında bağlantı olduğunu öne sürmüştür. Benlik farkındalığını, bedensel olayları hissetmesi olarak görmüştür (Buluş ve Cevher, 2007). William James, 1890’da yayımladığı *The Principles of Psychology* adlı eserinin Benlik bilincine ayırdığı bölümde benliğin “bilen benlik” ve “bilinen benlik” olarak iki bölüme ayrıldığını söylemiştir. Bu yapı içinde “bilen benlik” özne, “bilinen benlik” nesnedir (Hamachek, 1988). James’e göre benliğin, maddesel, sosyal ve ruhsal olmak üzere üç boyutu vardır. Bireyin vücudu, giydiği kıyafetleri, sahip olduğu ailesi, evi, var olan mal ve mülkü yani sahip olduklarının tümü maddesel benliği; kendisiyle ilgili çevresinden edindiği bilgiler sosyal benliği; içsel ya da öznel varlığı, bireyin kendisini nasıl bulduğunu ruhsal benliği oluşturmaktadır (Elmas, 2009). James buradan hareketle, bireyin bu üç boyutla ilgili geliştirdiği kişisel duygu, değer ve yargılar sisteminin kişinin benliğini oluşturduğunu ifade eder (Yavuzer, 2003). James, bireyin kendisini değerlendirirken toplumun onayladığı standartlarını ölçü alacağını söylemiştir. Benlik saygısı, benliğin uzantılarına verilen değerden etkilenmektedir. Birey sahip olduklarını değerli buluyorsa, benlik saygısı artmaktadır (Aktaş, 2011).

Erikson, benliğin gelişim evrelerini ve toplumsal ilişkilerin etkilerini tanımlamıştır. Erikson, insan yaşamını, kişiliğin gelişimini, bireyin toplumsallaşma süreci ile paralel ele alarak tüm yaşamı sosyal zenginlik ve yoksulluk bağlamında değerlendirmiş ve

kişiliğin gelişiminin bundan nasıl etkileneceğini araştırmıştır (Öztürk, 1997). Yaşamı sekiz evreli aşamalar zinciri olarak ele almıştır (Aydın, 2005). Bunlar:

1. Temel Güvene Karşı Güvensizlik: Doğumdan bir buçuk yaşına kadar süren bir dönemi kapsar. Bebek, bu dönemde dünyanın güvenilirliğini anlamaya çalışır. Bu dönemi iyi geçirirse temel güven duygusu, iyi geçirilmezse güvensizlik duygusu oluşur.
2. Bağımsızlığa Karşı Utanç ve Kuşku: Bu dönem bir buçuk yaşında başlar, üç yaş civarı biter. Bu dönemde, çocuk dışkı tutma ve bırakma davranışlarını yoğun olarak kullanmaya baslar. Tuvalet eğitimi sırasında çocuk azarlanırsa, ayıplanırsa, utanç ve kendi bedeninden kuşku duyguları geliştirir.
3. Girişimciliğe Karşı Suçluluk Duygusu: 3-7 yaş arasını kapsar. Erikson, bu dönemde cinsiyetin keşfedildiğini, merak duygusunun yoğun olduğunu söyler. Çocuğun merak ettiği konulardan biri olan cinsellikle ilgili sorularını, anne baba uygun yanıtlayabilirse ve aynı zamanda arkadaşlarıyla oyun oynamak gibi çocuğun yapacağı faaliyetlere izin verilirse, çocuğun girişimciliği desteklenmiş olur. Eğer engelleyici bir tavır takınırlarsa, çocuk bu konuları merak etmenin suç olduğu hissine kapılır.
4. Çalışkanlığa Karşı Aşağılık Duygusu: Erikson, bu dönemi çalışkanlık duygusunun edinildiği dönem olarak tanımlamıştır. Çocuk, kendisi ile aynı yaşlarda olan diğer çocuklarla kendini karşılaştırır ve çalışkan olup olmadığına karar verir. Çalışkan olmadığı izlenimi edinirse aşağılık duygusuna kapılır.
5. Kimlik Kazanmaya Karşı Rol Karmaşası: Erikson, ergenlik dönemini insan hayatının en önemli dönem olarak görmüş ve kuramında oldukça önem vermiştir. Ona göre ergenlik dönemi, bireyin kendisine “Ben kimim?” sorusunu sorduğu ve cevap aradığı dönemdir. Bu dönemi, başarıyla atlatan bireyler kimlik duygusu edinirken, başarıyla atlatamayanlar rol karmaşasına düşmektedir.
6. Yakınlığa Karşı Yalıtılmışlık: Ergenlik dönemi aynı zamanda bireyin eş ve aile standartlarını oluşturduğu, ekonomik ve duygusal bağımsızlığa ulaşmaya çalıştığı dönemdir. Ergenliğin ardından birey belirlemiş olduğu bu standartları, uygulamaya koyarak iş ve eş bulur. Evinde eşi ile işyerinde de mesai arkadaşları ve meslektaşları ile yakınlık kurar. Yakınlık kuramadığı zaman, yalıtılmışlık ve terk edilmişlik yaşar.
7. Üreticiliğe Karşı Verimsizlik: Bireyin hayatında en verimli olması gereken dönem, bu dönemdir. Bu verimlilik duygusunu yaşayamayan bireyler, verimsiz oldukları duygusuna kapılırlar.

8. Benlik Bütünlüğüne Karşı Umutsuzluk: Birey yetişkinlik döneminin ardından emekli olur. Hayatını gözden geçirme gereği duyar. Eğer birey yaşamın yaşamaya değer olduğuna karar verirse, iyi ve kötü yanlarıyla yaşamı ile barışabilirse, benlik bütünlüğüne ulaşır. Eğer pişmanlıklarla dolu bir hayat geçirdiğini düşünüyorsa, umutsuzluk yaşayacak demektir (Saydanoğlu, 2011). Erikson'a göre sekiz evrede bireyin yaşadığı durumlar, benlik saygısını etkilemektedir. Bu evrelerin üstesinden gelen bireylerin, benlik saygılarının yüksek olduğu düşünülmektedir. Çünkü birey, bu evreler sayesinde kimliğini bulur, yeni değerler kazanır, bağlantılar kurar (Aydın, 2005). Psikanalizin kurucularından Freud ise benliği; id, ego ve süperego olmak üzere üç sistem olarak ele alır (Morris, 2002).

İd: Kişiliğin en ilkel ve en az ulaşılabilir bölümdür. İdin güçlü etkileri arasında cinsellik ve saldırganlık yer alır. Haz ilkesine göre çalışır ve ihtiyaçları giderildiğinde gerilim azalır.

Ego: Kişiliğin gerçekçi bölümü olup, makul ve mantıklı anlamları temsil eder (Morris, 2002).

Süperego ise; aile ve toplum tarafından belirlenip, çocuğa aktarılan geleneksel değerleri ve toplumun ideallerini temsil eder.

Sağlıklı bireylerde, bu üç sistem birbirleriyle bütünleşmiştir (Geçtan, 2000). Freud'a göre, çocuğun kendini sevmesi yani çocuklukta oluşan sevgi kalıntıları, ego ideallerini gerçekleştirebileceğinin mesajını veren çocukluk yaşantıları benlik saygısının oluşumunda önemlidir (Enç, 1974).

Horney, bütün insanların gerçek veya ideal bir benlik imajına sahip olduğunu söyler. Normal kişiler için bu benlik imajı, iyi ya da kötü yanları bir arada bulunduran, gerçekçi bir yapıdır ve bir bütündür. Adler benliği, karar verebilen sistem olarak görmüştür (Buluş ve Cevher, 2007). Benlik saygısını ise, aşağılık duygusundan üstünlük duygusuna geçiş olarak görür. Benlik saygısının gelişiminde aile ve sosyal ilişkiler önemli role sahiptir (Aktuğ, 2006). Hartmann ise, düşüncelerin giderek içgüdüsel enerjilerden bağımsızlaşması anlamında ego özerkliği kavramı ortaya koymuş ve egonun doğuştan olup, dış çevrenin ve id'in beklentileri arasındaki dengeyi sağladığını söylemiştir (Geçtan, 2000). Jung'a göre benlik, ego boyutunda kişiliğin bütünleşmesini sağlayan bir sistem olarak çalışır ve benliğin, bireyin bilinç dışı içedönük ve dışadönük eğilimlerinin ayrımlaşmasında ve bütünleşmesinde işlevi vardır (Öngay, 1998). E.

Fromm benlik gelişiminde, bireyin içinde yaşadığı toplumsal yapının ve kültürel özelliklerin etkisinden söz eder. Birey, benliğin oluşma ve gelişme sürecinde temel ihtiyaçları ile toplumsal beklentileri uzlaştırmaya çalışır (Oğurlu, 2006).

Hümanistik psikoloji ekolünden Maslow ise, insanın ihtiyaçlarının bir hiyerarşi oluşturduğu sonucuna varıp, ihtiyaçlar hiyerarşisinin piramidini yaptı. Beş basamaktan oluşan bu piramitte sırasıyla; fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik ihtiyacı, sevgi ve ait olma ihtiyacı, değerlilik ihtiyacı ve üstte kendini gerçekleştirme ihtiyacı yer alır. Maslow alt düzeydeki ihtiyaçlar doyurulduktan sonra, üst düzeydeki ihtiyaçlar önem kazandığı ve benlik bilincinin önemli olduğunu belirtmiştir (Morris, 2002). Sevgi ve ait olma basamağı, benlik saygısında son derece etkilidir. Ayrıca kendini gerçekleştirmenin temelinde de, benlik saygısının yüksek olması yatar (Şahin, 1994). Rogers benliği, kişinin kendisinin bir parçası olarak gördüğü niteliklerin toplamı olarak değerlendirmiş ve “gerçek benlik”, “ideal benlik” kavramlarını ortaya koymuştur. Gerçek benlik: Şimdiki zamanda kendimizin gerçekten olduğunu düşündüğümüz kişidir. İdeal Benlik: Olmak istediğimiz kişinin imgesidir. Rogers’a göre, bireylerin benlik imgelerine ulaşmaya ve gerçekleştirmeye çalışmalarına, kendini gerçekleştirme denir. Fakat gerçek benlik ile ideal benlik ya da gerçek benlikle deneyim arasında uyumsuzluk olursa bunun anksiyeteye neden olacağını söylemiştir. Benlik saygısını korumanın yolu ise, bireyin kendisi hakkındaki algılarını bozmak ya da farkındalığını inkar etmektir (Morris, 2002).

2.2.4. Aile ile Benlik Saygısı İlişkisi

Çocuk, ilk yıllarında kendi varlığının farkında değildir ve ben ile ben olmayı ayırt edemez. Aile fizyolojik, ekonomik, kültürel ve toplumsal olarak çocuğun gelişimini ve davranışlarını biçimlendirip, ona rehberlik eden ve etkisini yaşamın sonuna kadar sürdüren kurumdur (Erbil, Divan & Önder, 2006). Çocuk, ailesi ve çevresiyle olan iletişimi ile kendi sınırlarını öğrenir ve bu iletişimden etkilenir (Taşgit, 2012). Benlik saygısı, bireyin kendisi ve ailesiyle olan ilişkisinin niteliğine doğrudan bağlıdır. İnsanın kişisel değerine ilişkin duyguları çocuklukta çok erken belirir ve uyum sağlamasını, başarısını, yani yaşam becerisini etkileyen sağlam bir temelin gelişmesine katkı sağlar. Çocuk kendi değerinin, çevresinde değer verdiği bireylerce onaylanmasına da ihtiyaç

duyar (Kunal, 2016). Bireyin içinde bulunduğu aile yapısı, ebeveynlerin tutum ve davranışları, birbirleriyle olan ilişkileri, anne babasının ayrı olup olmaması, sağ olup olmaması, üvey olup olmaması, eğitim düzeyleri, meslekleri, çalışıp çalışmamaları, ekonomik durumları, kardeş sayıları, kaçınıcı çocuk oldukları geliştirdikleri benlik saygılarını etkileyen unsurlardandır.

Ergenlikte, ebeveynlerden alınan sosyal destek benlik saygısının gelişiminde önemli rol oynadığı belirtilmiştir (Huurre, Kamulainen ve Ara, 1999). Özdeşim kurma modeliyle ve ebeveynlerin yetiştirme tutumları ile çocuğun benlik saygısı olumlu ya da olumsuz yönde etkilenir (Bednar ve Wells 1989). Ebeveynler, çocuğunun kişiliğine saygı duyan, benlik saygısı yüksek kişiler olmalıdır ki, çocukları da yüksek benlik saygısına sahip olsun. Kendi kendini yönetebilen bireyler yetiştirmek için, gerekli psikososyal ortamı sağlamalıdır. Bunun için de aşırı koruyucu yaklaşımdan uzak durarak, çocuğa kendini yönetebilmesi için olanak sağlamalıdır (Yavuzer, 2011). Ebeveynin çocuğa sevgi gösterilmesi, çocuğun sorunları ile ilgilenme, ihtiyacı olduğunda yardım etme, kuralların açık olması ve belirlenmiş sınırlar içerisinde çocuğa özgürlükler tanıma gibi birçok tutum çocuğun benlik saygısını olumlu yönde etkilemektedir (Santrock, 2011). Ebeveynlerin çocuğu reddetmesi ve sürekli eleştirmesi, çocuğun kendine saygı geliştirmesini engellemekte, aşağılık duygusu geliştirmesine neden olmaktadır (Morgan, 1984). Ebeveynlerin itici tutumları, çocuğun kendisini değersiz bulmasına neden olmaktadır (Geçtan, 1984). Çocukların benlik değerini arttırmak için, yeterli ya da başarılı oldukları alanlarda başarılarını teşvik etmek, duygusal ve sosyal destek vererek güven duygularını pekiştirmek önerilir (Erbil, Divan, Önder, 2006).

Son yıllarda yapılan araştırmalar, ebeveynlerin çocuklarıyla ilgilendiklerinde başarı oranlarının arttığını, benlik saygılarının yükseldiğini, olumlu tutum ve davranışlar sergilediklerini, özgüvenlerinin arttığını, sosyal ve iletişim becerilerinin daha olumlu olduğunu, ayrıca şiddet içeren davranışların azaldığını bulmuştur (Sucuoğlu, 2006). Ayrıca kişilerarası ilişkilerin kalitesinin benlik saygısına etkisini inceleyen çalışmalarda, yüksek benlik saygısına sahip bireylerin sosyal ilişkilerinde daha popüler oldukları ve düşük benlik saygısına sahip bireylerle karşılaştırıldığında, ilişkilerinin daha kaliteli olduğu bulunmuştur. Ayrıca düşük benlik saygısına sahip bireylerin ilişkileri daha olumsuz algıladıkları, daha fazla olumsuz yaşam olaylarına maruz kaldıkları ve çevrelerinden daha az sosyal destek aldıkları belirlenmiştir.

2.2.5. Benlik Saygısını Etkileyen Ebeveyn Tutumları

Benlik saygısı, çocuğun içinde yaşadığı aileden, ebeveyn tutumlarından, yaşantılarından etkilenmektedir.

Yapılan araştırmalara göre, ailedeki disiplin anlayışı ve anne baba tutumları çocukların toplumsal, ruhsal ve duygusal gelişmelerinde önemli bir rol oynamaktadır.

Şekil 2: Benlik Saygısını Etkileyen Ebeveyn Tutumları (Kunal, 2016).

Olumlu Ebeveyn Tutumları	Olumsuz Ebeveyn Tutumları
- Çocuğun yanında tüm içtenliğiyle olmak.	- Çocuğun yanında fiziksel olarak sürekli bulunmak fakat devamlı psikolojik destek sunmamak.
- İhtiyaçlarını karşılamakta güvenilir olmak.	- Çocuğun ihtiyaçlarını karşılamayı ihmal etmek.
- Çocuğa sevgilerini koşulsuz, şartsız ifade etmek.	- Gerçekçi olmayan ya da bir şeye bağlı beklentilere sahip olmak
- Çocuğun önemli başarılarını vurgulayıp, ona değer vermek.	- Çocuğun başarılarını görmezden gelerek, değer vermemek.
- Çocuğa gurur duyduğunu göstererek, kendini geliştirmesi için fırsat vermek.	- Beceriksizlikleri için çocuğu ayıplamak.
- Sabit bir yaşam tarzı sunmak.	- İstikrarlı bir yaşam tarzı sunamamak.
- Güven veren, sabit davranış kuralları belirlemek.	- Kurallarda ya da uygulamada değişken olmak.
- Bazı değerlerden katı, bazı değerlerde esnek olmak.	- Her şeyde katı ya da her şeyde esnek olmak.
- Hatalarının sonucunu yaşamasını sağlamak.	- Hataları için sert cezalar vermek.
- Çocuğu strese sokabilecek faktörleri azaltmak.	- Stresi daha fazla ortaya çıkarmak.

- Güven duyulabilecek bir ebeveyn olmak.	- Gerekli ilgiyi göstermeyip, zaman ayırmamak.
- Başarılarını canlı tutmak.	- Başarılarını önemsememek.
- Çocuğun güçlü yönlerinin altını çizmek.	- Çocuğun güçlü yönlerinden çok yaşadığı güçlükleri vurgulamak.
- Problemlere çözüm aramasını sağlamak.	- Çocuk yerine problemlere çözümler bulmak.
- Zorluklara karşı destek olmak.	- Aşırı korumak ya da hiç korumamak.
- Olumlu ve değerli olduğunu hissettirecek bir dil kullanmak.	- Olumsuz, çocuğu aşağılayıcı bir dil kullanmak.
- Duygularını dile getirmesini sağlamak.	- Duygularını dile getirmesine engel olmak ya da buna değer vermemek.
- İşbirliği ve sosyallik konusunda desteklemek.	- Rekabete özendirmek, sosyal ilişkilerine fazla müdahale etmek.
- Çocuğun yaşına uygun sorumluluklar vermek.	- Çocuğa fazla gelebilecek ya da çok önemsiz sorumluluklar vermek.
- Yaratıcılığını teşvik etmek.	- Yaratıcılığını görmezden gelmek.
- İsteklerine saygı duymak.	- İsteklerine önem vermemek.
- Yanlış yapma hakkı tanımak.	- Mükemmeliyetçi olup, yanlışlarda suçlamak.
- Çocuğuyla eğlenmek.	- Çocuğuna zaman ayırmamak.

Aşırı otoriter tutuma sahip ailelerde, çocuk sürekli eleştirildiğinden benlik saygısı düşüktür. Saldırgan ve olumsuz, tutum ve davranışlar görülür, sosyal ilişkileri zayıftır. Ebeveynlerin olmadığı ortamlarda kendilerini güvensiz hissederler. Aşırı hoşgörülü aile tutumunda, her şey aile tarafından yapıldığından ebeveynin olmadığı durumlarda karşılaşılan sorunlarla baş edemeyeceği ve hata yapacağı inancından dolayı benlik saygıları düşüktür. Tutarsız aile tutumu ise, çocuğu kararsız bırakır ve kişilik gelişimini zedeler. Bu tutumla büyütülen çocuklarında benlik saygıları düşüktür. İlgisiz aile tutumunda, çocuğa ve aileye ilgi olmadığından benlik saygıları düşüktür. Kendilerini günlük olayların akışına bırakıp, anlık doyumlarla yetinirler. Mükemmeliyetçi aile

tutumunda, ailenin beklentisi çocuğun kapasitesinin üstünde olduğundan benlik saygıları olumsuz yönde etkilenir. Aile içindeki kardeşlere farklı tutumlar, aile içi kutuplaşma tutumları da benlik saygısını olumsuz etkileyen tutumlardır. Demokratik aile tutumunda ise, aile çocuğa model olur, çocukta görmek istemedikleri davranışı kendileri de yapmaz. Bu tutumda yetişen çocukların benlik saygıları yüksektir.

Gitmez (1989), bu aile tutumlarının çocuğun kişilik gelişimine etkisini tablodaki gibi olduğunu ve bu kişilik gelişimlerinin benlik saygısını olumlu ya da olumsuz etkilediğini belirtmiştir (Özyürek, 2004).

Şekil 3: Aile tutumu ile çocukların davranışı ve kişiliği arasındaki ilişki (Aktaş, 2011).

AİLE TUTUMU	Gelişen Çocuk Davranışı ve Kişiliği
Reddeden- Karşı Koyan Aileler	Pasif, saldırgan, uyum güçlükleri, güvensizlik duyguları, sinirli, kırılcılıktan hoşlanan, utangaç, inatçı, uyumsuz
Aşırı Koruyan Aileler	İçe dönük, yönetilmeye hazır, güvensiz, saldırgan, kıskanç, uyumu güç, sinirli
Baskıcı Aileler	Bağımlı, utangaç, yönetilmeye hazır, düzenli, kendine yeterli, sosyal yetersiz, gergin, acımasız, kavgacı, ilgisiz
Pasif ve Kabul Edici Aileler	Saldırgan, dikkatsiz, yönetilmez, bağımsız, kendine güvenli
Dengesiz ve Uyumsuz Aileler	Saldırgan, nörotik, yönetilmez, bağımsız, kendine güvenli
Hatalı Disiplin Uygulayan Aileler	Kötü uyumlu, saldırgan, karşı koyucu, kıskanç, suça yönelik, nörotik
Uyumlu Aileler	Yönetilebilir, uyumlu
Sakin, Mutlu, Uyumlu Aileler	İşbirliğine yatkın, çok iyi uyumlu, bağımsız
Çocuğu Kabul Eden Aileler	Kabul görür, güvenli
Çocukla Oynayan Aileler	Kendine güvenli
Mantıksal ve Bilimsel Yaklaşımlı Aileler	Kendine yeterli, sorumlu, işbirliğine yatkın

Tutarlı Aileler	İyi uyum
Çocuğa Sorumluluk Veren Aileler	Uyumlu, kendine yeterli, güvenli

Karşı koyan, aşırı koruyan, baskıcı, pasif ve kabul edici, dengesiz ve uyumsuz, hatalı disiplin uygulayan ailelerin çocuklarının benlik saygılarını olumsuz yönde etkiledikleri, uyumlu, çocuğu kabul eden, tutarlı, çocuğu kabul eden, çocukla oynayan, çocuğa sorumluluk veren ve mantıksal ve bilimsel yaklaşımlı ailelerin ise çocuklarının benlik saygılarını olumlu yönde etkiledikleri düşünülmektedir.

Kağıtçıbaşı ise dört farklı aile etkileşim yapısında, dört farklı tip benliği Tablo 4'teki gibi incelemiştir ve bu dört benlik gelişimi modelinden, en sağlıklısının özerk-ilişkisel benlik olduğu belirtmiştir (Kağıtçıbaşı, 2012).

Şekil 4: Yetkinlik, kişiler arası mesafe ve aile modeli bağlamında benlikler (Kağıtçıbaşı,2012).

ETKİNLİK			
KİŞİLERARASI MESAFE	İLİŞKİLİLİK	ÖZERKLİK	DIŞA BAĞLILIK
		AYRIŞMIŞLIK	Özerk-ilişkisel benlik Duygusal bağıntılı aile modeli Yetkin çocuk yetiştirme (Kontrol ve özerklik yönelimi)
		Ayrılmış benlik Bağımsız aile modeli Serbest çocuk yetiştirme Bağımsızlık yönelimi	Marjinal benlik Otokratik aile Yetkeci/ ilgisiz çocuk yetiştirme (Sevgisiz itaat yönelimi)

2.2.6. Aile Tutumu ve Benlik Saygısı ile İlgili Yerli ve Yabancı Araştırmalar

Kuzgun (1972) yaptığı çalışmada, üniversite öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının bireylerin kendilerini gerçekleştirme düzeyine etkisini araştırmıştır. Bu araştırmanın sonucunda, güçlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuş, demokratik ebeveyn tutumlarının yüksek benlik saygısına yol açtığı bulunmuştur.

Haktanır ve Baran (1998), Aştı (1997) yaptıkları çalışmalarda kendilik saygısı ile anne baba tutumları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmektedirler. Demokratik anne-baba tutumu ile yetişen çocuklar yüksek benlik saygısına sahipken, otoriter ve ilgisiz tutum ile yetişen çocukların ise düşük benlik saygısına sahip olduğunu bulmuşlardır (Kutlu ve Adana, 2008). Dekovic ve Meeus (1997) ise 12-19 yaşlarındaki ergenlerle yaptıkları çalışma sonucunda, ebeveyn kabulünün, çocuğun kendisine karşı pozitif tutumlar geliştirmesine neden olduğunu; ayrıca, ebeveyn-ergen ilişkisi ile ergenin benlik-algısı arasında ilişki bulunduğunu, bunun da babayla olan güçlü ilişkiden kaynaklandığını söylemişlerdir.

Ankara'da çeşitli üniversitelere devam eden 124 kız, 77 erkek öğrencinin benlik saygıları ile aileden ve arkadaşlarından aldıkları sosyal destek arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında Taysi (2000), Aileden Algılanan Sosyal Destek Ölçeği puanları ile, Offer Benlik İmgesi Ölçeğinin Aile İlişkileri alt ölçeğinden alınan puanlar arasında anlamlı ilişkiler bulmuştur. Aynı yıl, ebeveyn tutumları ile benlik saygısı ve atılganlık seviyesi arasındaki ilişkiyi inceleyen Örgün (2000) çalışmasında, sekizinci sınıf öğrencilerinden oluşan bir örneklem grubu oluşturmuştur. Araştırmanın sonucunda ise, eşitlikçi demokratik tutumla yetiştirildiklerini düşünen öğrenciler, baskıcı otoriter ve aşırı koruyucu tutumla yetiştirildiklerini düşünen öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek benlik algısına sahip olduğu bulunmuştur.

Çocukların benlik saygısının olumluluğu ile ebeveyn davranışını algılamaları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırma, ebeveynlerin çocuklarına psikolojik açıdan bağımsızlık tanınmaları ve çocuğu kabul etmelerinin, olumlu benlik saygısıyla ilişkisi olduğu bulunmuştur. Yalnızca kız çocukların benlik saygısı ile ebeveyn benlik gelişimi ve davranışı arasındaki ilişkiyi inceleyen bir başka araştırma ise, anne baba ve kız çocuklarının benlikleri arasında olumlu ilişkiler olduğu belirtilmektedir (Hortaçsu, 2003).

İzmir'de iki genel, iki meslek lisesinin ikinci sınıflarında alınan 428 öğrencinin algılanan ebeveyn ve öğretmen tutumu ile benlik kavramı arasındaki ilişkiyi inceleyen Güven (1991), Meslek lisesi öğrencilerinin dürtülerini daha iyi kontrol edebilen, dengeli, psikolojik yönden uyumlu oldukları sonucunu saptamıştır. Ancak benlik kavramları genel lise öğrencilerine göre daha düşük bulunmuştur.

Mullis ve Normandin (1992) 14-19 yaşlarında 270 kişilik bir grubun lise dönemi boyunca benlik saygısı düzeylerini incelemiştir. Araştırma sonucunda, benlik saygısının yaşla birlikte arttığını fakat benlik saygısının cinsiyetle anlamlı bir ilişkisinin bulunmadığını saptamıştır. Ailenin gelir ve eğitim durumlarının da önemli etkenler olduğunu ortaya koymuştur.

Nass (1991) ise 89 aile ve bu ailelerin 6-12 yaşlarındaki çocuklarında benlik saygısı üzerinde ailenin etkisini incelemiştir. Araştırmaya göre otoriter aile tutumu ile benlik saygısı arasında ilişki bulunamamış, fakat anne ve baba sıcaklığının önemli faktörler olduğu saptanmıştır.

Ebeveyn davranışları ile çocukların özsaygılarını inceleyen Growe (1980), ortaokul 5 ve 6. sınıflardan 61 kız, 62 erkek öğrenci örneklemleri çalışmasında, annenin cezalandırıcı davranışları ile kızların öz saygıları arasında olumlu, babanın destekleyici davranışları ile erkeklerin öz saygıları arasında olumlu ilişki bulmuştur. Anne babanın reddedici ve koruyucu davranışları arasında ise olumsuz yönde ilişki bulmuştur.

Gomez ve McLaren (2007), 18-20 yaş arası ergenlerde anne ve baba bağlılığının benlik saygısı ve saldırganlık üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Bu çalışmanın sonucunda, benlik saygısı ile anne ve baba bağlılığı arasında olumlu bir ilişki bulmuşlardır. Martinez ve Garcia'nın (2008) ise araştırmalarında, ebeveynlerin ergenlerin benlik saygılarına olan etkilerini incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda, ebeveynlerin tutumları ile ergenlerin benlik saygısını etkilediklerini bulgulamışlardır.

Bebeği erken ve güvenli bağlanmasının benlik ve yetkinliği etkilediğine dair kanıtlar bulunmuştur. Baldwin'in (1995) yapmış olduğu çalışmada, eşitlikçi anne-baba tutumunun ergenin kişilik gelişimine pozitif yönde katkı sağladığı tespit edilmiştir. Ayrıca Hodgins, Koettner ve Duncan (1996) Amerikalı üniversite öğrencilerle yaptıkları çalışmalarda, özerklik ve benlik saygısıyla ebeveyn ve diğer bireylerle ilişkisellik arasında pozitif ilişki bulgulamışlardır. Başka bir çalışmada ise; ebeveynlerini eşitlikçi olarak yorumlayan ergenlerin benlik saygısının; ebeveynlerini kuralcı, katı, ilgisiz ve cezalandırıcı olarak yorumlayanlardan daha fazla olduğu bulunmuştur (Sezer ve İşgör, 2006).

Baybek ve Yavuz (2005) tarafından Muğla Üniversitesinde 8214 öğrenci üzerinde evrendeki temsil oranlarına uygun 820 öğrenci üzerinde Muğla Üniversitesi öğrencilerinin Benlik saygıları ile ilgili sonuçlar: Kardeş sayısı arttıkça benlik saygısı

düzeyi düşmektedir. Anne eğitimi arttıkça benlik saygısının artmaktadır. Annesi memur olanlarda benlik saygısının yüksektir. Subay, polis, müfettiş olanlarda benlik saygısı düşüktür. Aile tutumu demokrat olanlarda yüksek benlik saygısı vardır. İlgisiz aile çocuklarında düşük benlik saygısı vardır. Aile geliri arttıkça benlik saygısının yükseldiği belirlenmiştir.

Rosenberg 5000 adölesanla yürüttüğü çalışmasında, düşük ve yüksek benlik saygısının sebeplerini araştırmış, sonucunda düşük benlik saygısı olanlarda sebebin sosyal izolasyon olduğu bulunmuştur. Adölesanlarda sosyal izolasyon ve düşük benlik saygısı, ebeveynlerin ilgisizliğinden kaynaklıdır (Kızgın, 2010).

Coopersmith (1967), iyi bir benlik saygısı olan ebeveynlerin çocuklarında da kişisel değer bilincini destekleme eğiliminde olduklarını gösteren ilk araştırmacılardan biridir (Kunal, 2016). Sekiz yıl boyunca benlik saygısı çalışmaları yapmış, ana-baba çocuk ilişkilerinin etkilerini de incelemiştir. İlkokulun son yıllarına rastlayan sınıflarda yaptığı araştırmada benlik saygısı envanteri kullanıp, öğrencilerin örneklemini envanterden aldıkları puanlara göre, benlik saygısı düşük ve yüksek gruplar olarak iki alt gruba ayırmıştır. Araştırmada, ebeveynlerin eğitim anlayışlarını ve çocuklarıyla olan ilişkilerini öğrenmek için, annelere sorular hazırlamıştır. Sonuçta, ana-baba-çocuk ilişkileri açısından önemli bulgular elde etmiştir. Benlik saygısı yüksek çocukların ebeveynleri çocuklarını kabul eden; çocuğa uymak zorunda olduğu belirli ve kesin kurallar koyan; çocuklarının beklentilerine uygun başarılar ortaya koyacağına inanan ebeveynler olduğu gözlenmiştir. Oysa benlik saygısı düşük çocukların ebeveynleri, çocuklarını reddeden, soğuk davranan; çocuklarını beklenti ve kural belirsizliği içinde büyüten, ne zaman verileceği belli olmayan bir ödül-ceza yöntemi kullanan; çocuklarının beklentilere uymalarında onlara güvenmeyen ve çocuklarının başarısızlığına ilgisiz ve soğuk ebeveynler olduğu bulunmuştur (Kılıçcı, 2006).

Anne-baba tutumlarıyla öğrencilerin öz saygı arasındaki ilişkiyi inceleyen Growe (2009) 5. ve 6. sınıf öğrencilerini kapsayan bir araştırmada, anne ve babanın tutumlarıyla kız ve erkek öğrencilerinin özsaygı düzeyleri incelenmiştir. Annenin cezalandırıcı ve denetleyici davranışları ile kız öğrencilerin özsaygıları arasında olumlu ilişki bulunmuştur. Babanın da destekleyici türden davranışları ile erkek öğrencilerin özsaygı düzeyleri arasında olumlu ilişki bulunmuştur

BÖLÜM III

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın teorik kısmında dökümantasyon (belge tarama) yöntemi kullanılmıştır. Ampirik kısmında ise survey (örneklem tarama) yöntemi benimsenerek ölçeklerden yararlanılmıştır. Analiz yöntemi sırasıyla;

Literatür taraması ve konunun belirlenmesi
Problem, amaç ve hipotezlerin belirlenmesi
Anket formlarının hazırlanması
Veri toplama yönteminin belirlenmesi

Anket formunun uygulanması
Verilerin kodlanması ve düzenlenmesi

İstatistiksel analizin yapılması şeklindedir.

Bu bölümde; sırasıyla araştırmanın modeli, araştırmanın evreni ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözümlenmesi konusunda açıklamalara yer verilmektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da şimdi var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2012). Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ile aile tutumunun ilişkisini incelemeyi amaçlayan tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim öğretim yılında, İstanbul ili Üsküdar Üniversitesinde okuyan lisans ve lisansüstü öğrenciler oluşturmaktadır. Bu öğrenciler arasında tesadüfi yöntem 122 öğrenci seçilmiş olup, bunların 93'ü kadın, 29'u erkektir.

Değişken	Gruplar	Kişi Sayısı (n)	Yüzde (%)
Yaş	22 yas ve altı	55	45,1
	23 yas ve üzeri	67	54,9
	Toplam	122	100
Cinsiyet	Erkek	29	23,8
	Kadın	93	76,2
	Toplam	122	100

3.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ile ebeveyn tutumu arasındaki ilişkiyi saptamak amaçlanmıştır. Ayrıca bu ilişkinin yaş, cinsiyet, eğitim, çalışma ve ekonomik durumlarına, ebeveynleri ayrı olup olmadığına göre farklılık gösterip göstermediğidir. Öğrencilerin ebeveyn tutumunu değerlendirmek için “Aile Değerlendirme Ölçeği”, benlik saygısı düzeylerini ölçmek için ise “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği” ve Sosyo-demografik Veri Formu kullanılmıştır.

3.3.1. Aile Değerlendirme Ölçeği

Orijinal formu Amerika Birleşik Devletlerinde Brown Üniversitesi ve Butler Hastanesi tarafından Aile Araştırma Programı çerçevesinde geliştirilmiş olup, ailenin işlevlerini hangi konularda yerine getirebildiğinin veya getiremediğinin genel değerlendirmesini yapmak ve sorun alanlarını ortaya çıkartmak amacıyla oluşturulmuş bir ölçü aracıdır (Bulut, 1990).

Aile Değerlendirme Ölçeği, McMaster Aile İşlevleri Modelinin (McMaster Model of Family Functioning-MMFF) klinik olarak aileler üzerine uygulanmasıyla elde edilmiştir ve 7 alt ölçekten oluşmaktadır. Bunlar McMaster Model’in alt boyutları olup 6 tanesi aile işlevlerindeki her bir soru alanını tek tek ele almakta, bir tanesi de genel işlevler üzerinde odaklaşmaktadır. Ölçekteki her soru yedi alt ölçekten bir tanesine aittir. Soruların bazıları sağlıklı işlevleri, bazıları da sağlıklı işlevleri tanımlamaktadır (Bulut, 1993). 12 yaş üzeri aile bireyleri tarafından doldurulan ve aileleri, problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verme, duygusal katılım, davranış kontrolü ve genel

işlevler boyutlarında değerlendirmeyi amaçlayan ölçeğin puan ortalaması alınarak aile puanı hesaplandığı gibi, her bireyin puanını ayrı olarak değerlendirmek de mümkündür (Kılıç ve diğ., 1999). Her alt boyutun kendi iç tutarlılığı Cronbach'ın alfa katsayısı ile hesaplanmıştır.

Her alt boyutun alfa katsayısı en az 0.70 olana kadar bu işleme devam edilmiştir. İç tutarlılık(alfa katsayısı) altı boyutta 0.72 ile 0.92 arasında değişmektedir. Bu da ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğunu göstermektedir. Türkçe'ye uyarlanması, güvenilirlik ve geçerlik çalışması Işıl Bulut tarafından yapılmış olan ölçeğe ilişkin bulgular, hemen tüm konularda ölçeğin orijinalinde yapılan çalışmalardan elde edilen bulguları destekler niteliktedir (Bulut, 1990). Boşanma, kadın ve erkeğin artık birlikte yaşayamayacaklarına karar verdikleri zaman vuku bulduğundan bu grupta aile işlevlerinin gerçekten sağlıklı olduğu düşünülmüş, 25 boşanma sürecinde olan kadın ve erkeğe, 25 de normal evlilik sürdüren çiftlerden birine uygulanmıştır. Aile Değerlendirme Ölçeğinin iki ayrı gruba uygulanması sonucu alt ölçeklerin puan ortalamaları arasındaki farkların anlamlı olması ölçeğin iki grubu birbirinden manidar düzeyde ayırt ettiğini göstermektedir (Bulut, 1990). Ölçek; problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve genel fonksiyonlar alt boyutlarından oluşmaktadır. Bireyin, son iki ayı dikkate alarak maddeleri okuyup uygun seçenekleri işaretlemeleri istenmektedir. Aynen katılıyorum cevabı 1 puan, büyük ölçüde katılıyorum cevabı 2 puan, bira katılıyorum cevabı 3 puan, hiç katılmıyorum cevabı 4 puan almaktadır. Tüm maddelerde 1 puan sağlıklı cevabı, 4 puan ise sağlıklı cevabı simgelemektedir. Yıldız işaretli soruların puanlaması, ters olarak yapılmaktadır. Bu şekilde elde edilen puanlar her alt boyut için toplanarak ortalaması alınır.

Problem çözme	2-	12-	24-	38-	50-	60-							.../6=
iletişim	3-	14*-	18-	22*-	29-	35*-	43-	52*-	59-				.../9=
Roller	4*-	8*-	10-	15*-	23-	30-	34*-	40-	45*-	53*-	58*-		.../11=
Duygusal tepki verebilme	9*-	19*-	28*-	39*-	49-	57-							.../6=

Gereken ilgiyi gösterme	5*-	13*-	25-	33*-	37*-	42*-	54*-						.../7=
Davranış kontrolü	7*-	17-	20-	27*-	32-	44*-	47*-	48*-	55-				.../9=
Genel işlevler	1*-	6-	11*-	16-	21*-	26-	31*-	36-	41*-	46-	51*-	56-	.../12=

Böylece her kişi için yedi alt ölçek puanı elde edilmektedir. Sonuç 1 veya 1'e yakınsa değerlendirme olumludur. 2'nin üzerindeki puan ortalamalarının aile işlevlerinde sağlıksızlığa doğru bir gidişin göstergesi olduğu kabul edilmektedir. 4 veya 4'e yakınsa aile içi tutumlarda değişiklik zamanı gelmiştir (Bulut, 1990).

3.3.2. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Araştırmada benlik saygısı ölçümü için kullanılan bu ölçek 1963 'te Morris Rosenberg tarafından geliştirilmiştir. Rosenberg (1965), geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını yaptıktan sonra, ölçek birçok araştırmada araç olarak kullanılmıştır. Özgün adı Rosenberg Self-Esteem Scale olan RBSÖ, bugün psikiyatrik ve psikolojik çalışmalarda benlik saygısı ölçümü için kullanılan güvenilir dört ana ölçekten biri olarak literatürde yer almaktadır. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği çoktan seçmeli sorulardan yapılmış 12 alt kategoriden oluşan, 63 maddeli bir öz bildirim testidir. Alt kategorileri: Benlik saygısı, kendilik kavramı, insanlara güven duyma, depresif duygulanım, hayalperestlik, psikosomatik belirtiler, kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme, tartışmalara katılabilme derecesi, ana-baba ilgisi, babayla ilişki ve psişik izolasyondur. Araştırmamızda tüm ölçek, yani on iki alt kategori kullanılmıştır.

Çuhadaroğlu (1986) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçeğin, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonunda benlik saygısı kategorisinin geçerliğini sınamak için psikiyatrik görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerle yapılan değerlendirmede öğrencilerin benlik saygıları, kendilerine ilişkin görüşlerine göre, yüksek, orta ve düşük olarak gruplandırılmıştır. Görüşlerden ve benlik saygısı ölçeğinden elde edilen sonuçların

arasındaki ilişkiler hesaplanmış ve geçerlik oranı .71 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayısının ise .75 olduğu belirtilmiştir (Koçak, 2008).

3.3.2.1.Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri Puanlama ve Değerlendirme Şekli

Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri, D-1 (Benlik Saygısı) ; D-2 (Kendilik Kavramının Sürekliliği) ; D-3 (İnsanlara Güven Duyma) ; D-4 (Eleştiriye Duyarlılık) ; D-5 (Depresif Duygulanım) ; D-6 (Hayalperestlik) ; D-7 (Psikosomatik Belirtiler) ; D-8 (Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme) ; D-9 (Tartışmalara Katılabilme Derecesi) ; D-10 (Ana-Baba İlgisi) ; D-11 (Babayla İlişki) ve D-12 (Psşik İzolasyon) olmak üzere toplam 12 bölümden oluşmaktadır.

“Benlik Saygısı” alt ölçeği hariç diğer tüm ölçeklerde doğru yanıtlar ‘1’ puan almaktadır. Benlik Saygısı Alt ölçeğinde ise puanlama şu şekildedir:

D -1 (BENLİK SAYGISI)

1 - (C)=0,17 (D)=0,34	6 - (C)=0,50 (D)=1
2 - (C)=0,16 (D)=0,33	7 - (C)=0,50 (D)=1
3 - (A)=0,17 (B)=0,33	8 - (A)=1 (B)=0,50
4 - (C)=0,25 (D)=0,50	9 - (A)=0,50 (B)=0,25
5 - (C)=0,25 (D)=0,50	10 - (A)=0,50 (B)=0,25

“Benlik Saygısı” alt testinde ise yanıtlar 0-6 puan ile değerlendirilmektedir. “Benlik Saygısı” alt testinde 0 -1 puan alanların “yüksek”; 2-4 puan alanların “orta” ve 5-6 puan alanların “düşük” benlik saygısına sahip oldukları kabul edilir. “Kendilik Kavramının Sürekliliği” alt testinde “puanın yüksek” olması sürekliliğin “az” olduğuna; “0-2” puan alındığında kendilik kavramının sürekliliğinin fazla, “3-5” puan alındığında ise kendilik kavramı sürekliliğinin az olduğuna işaret eder. “İnsanlara Güven Duyma” alt testinde “yüksek puan” , güvenin “az” olduğuna; “0-1” puan alanların insanlara olan güvenlerinin çok olduğu, “2-3” puan alanların insanlara orta düzeyde güven duydukları ve “4-5” puan alanların ise insanlara az güven duydukları söylenebilir.

“Eleştiriye Duyarlılık” alt testinde “yüksek puan” , “fazla” duyarlılığa; “0-1” puan eleştiriye az duyarlılığa, “2-3” puan eleştiriye çok duyarlılığa işaret eder. “Depresif Duygulanım” alt ölçeğinde “yüksek puan” , depresyon düzeyinin “yüksek” olduğuna; “0” puan depresif duygulanımın olmadığına, “1-2” puan depresif duygulanımın az olduğuna, “3-4” puan depresif duygulanımın orta düzeyde yaşandığına ve “5-6” puan ise depresif duygulanımın yüksek düzeyde yaşandığına işaret eder. “Hayalperestlik” alt ölçeğinde “yüksek puan” , hayalperestliğin “fazla” olduğuna; “0-1” puan hayalperestliğin az olduğunu, “2-3” puan orta düzeyde olduğunu ve “4” puan hayalperestliğin üst seviyede olduğunu belirtir.

“Psikosomatik Belirtiler” alt testinde “yüksek puan” , belirtilerin “fazlalığına”; “0-2” puan belirtilerin az olduğuna, “3-4” puan orta düzeyde psikosomatik belirti yaşandığına ve “5” puan belirtilerin fazla olduğuna işaret eder.

“Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme” alt testinde “yüksek puan” , “kolaylıkla tehdit” edilme duygusuna; “0” puan tehdit hissedilmediğini, “1” puan az hissedildiğini, “2” puan orta düzeyde hissedildiğini ve “3” puan ise kişilerarası ilişkilerde yüksek düzeyde tehdit hissedildiğini gösterir.

“Tartışmalara Katılabilme Derecesi” alt ölçeğinde “yüksek puan” , tartışmalara katılabilmenin “yüksek” oluşuna; “0” puan tartışmalara katılma derecesinin az, “1” puan orta, “2” puan çok olduğuna işaret eder.

“Ana–Baba İlgisi” alt testinde “yüksek puan” , ilgi “azlığına”; “0-2” puan ilginin çok olduğunu, “3-4” puan orta düzeyde ilgi olduğunu ve “5-7” puan ise ana-baba ilgisinin az olduğunu gösterir.

“Babayla İlişki” alt ölçeğinde “yüksek puan” , babayla ilişkinin “fazla” oluşuna; “0-2” puan babayla ilişki azlığına, “3-4” puan orta düzeyde bir ilişkiye, “5-6” puan da babayla ilişkinin fazla olduğuna ve “Psşik İzolasyon” alt testinde ise “yüksek puan” , psşik izolasyonun “fazlalığına”; “1” puan izolasyonun az olduğuna, “2” puan izolasyonun çok olduğuna işaret eder.

3.3.3. Sosyo-Demografik Veri Formu

Örnekleme oluşturan öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla “Sosyo-Demografik Veri Formu” hazırlanmıştır. Formda öğrencilere, ad-soyad, yaş, cinsiyet, eğitim durumu, çalışıp- çalışmama, ekonomik durumu, medeni durumu, eleştiriye duyarlılığı, ve anne babanın ayrı olup olmaması gibi sorular sorulmuş, öğrencilerin kişisel özelliklerini belirlemek amaçlanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Uygulanan ölçeklerden elde edilen veriler uygun biçimde kodlanarak bilgisayar girişleri yapılmıştır. Veriler SPSS 20 (Statistical Package For Social Scientists for Windows Release) programında analiz edilmiş, manidarlığı $p < 0.05$ düzeyinde sınanmış ve sonuçlar araştırmanın amaçlarına uygun olarak tablolar halinde sunulmuştur.

Verilerin analizi yapılırken öncelikle tüm değişkenler için frekans (n), yüzde (%), ortalama (\bar{x}) gibi değerler hesaplanmıştır. İlişkileri belirlemek için korelasyon analizi, iki grubun ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını incelemek için bağımsız gruplar için t testi, ikiden fazla grubun ortalamalarını karşılaştırmak için tek yönlü Varyans Analizi (ANOVA, Analysis Of Variance) uygulanmıştır.

Korelasyon analizi, iki değişken arasındaki doğrusal ilişkiyi test etmek, ilişkiliyse ne derece ve ne yönde olduğunun bilinmesi için kullanılan istatistiksel bir yöntemdir. Araştırmada, iki değişkenin değişimlerinde, ne dereceye kadar uygunluk olduğunu belirlemek için korelasyon katsayılarına bakılmıştır (Erkuş, 2013).

Bağımsız gruplar için t-testinin yapılabilmesi için karşılaştırılacak olan grupların birbirinden bağımsız, örneklemin 30'dan fazla olması ve gruplardan elde edilen verilerin normal dağılım ve varyanslarının eşitliğinin karşılanıyor olması gerekmektedir (Erkuş, 2013). Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılabilmesi için grupların varyanslarının eşit olması şarttır (Durmuş, 2013). Varyans analizi iki ya da daha fazla gruba ait ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığıyla ilgilidir. Grupların varyansları homojen değilse Tukey-B testi yapılır. Bu, her grubun ikişerli karşılaştırılmaları ile yapılır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde uygulanan istatistiksel analizler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Sosyo-Demografik Verilere İlişkin Bulgular

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Bireylerin Sosyodemografik Özellikleri Açısından Sayı ve Yüzde Dağılımı.

Değişken	Gruplar	Kişi Sayısı (n)	Yüzde (%)
Yaş	22 yaş ve altı	55	45,1
	23 yaş ve üzeri	67	54,9
	Toplam	122	100
Cinsiyet	Erkek	29	23,8
	Kadın	93	76,2
	Toplam	122	100
Medeni durum	Evli	20	16,4
	Bekar	93	76,2
	Cevaplanmayan	9	7,4
	Toplam	122	100
Çalışıyor Durumu	Çalışıyor	28	23
	Çalışmıyor	89	73
	Cevaplanmayan	5	4,1
	Toplam	122	100
Gelir Düzeyi	1000 tl altı	25	20,5
	1000-2000 tl arası	39	32
	2000 tl üstü	57	46,7
	Cevaplanmayan	1	0,8
	Toplam	122	100
Anne - Baba Ayrı	Evet	17	13,9
	Hayır	105	86,1
	Toplam	122	100

Eleştiriye Duyarlı	Evet	111	91
	Hayır	11	9
	Toplam	122	100

Çalışmaya 22 yaş ve altı 55 (%45,1), 23 yaş ve üzeri 67 (%54,9 toplam 122 kişi katılmıştır. Cinsiyete göre; 29 (%23,8) erkek, 93 (%76,2) kadın vardır. Katılımcılar arasında 20 (%16,4) evli, 93 (%76,2) bekar kişi vardır, medeniyet durumu sorusunu 9 (%7,4) kişi cevaplamamıştır. Çalışmaya katılan 28 (%28) kişi çalışıyor, 89 (%73) kişi çalışmıyor seçeneğini işaretlemiş olup, 5 (%4,1) kişi bu soruyu cevaplamamıştır. Gelir durumuna göre, 25 (%20,5) 1000 Tl altı gelire sahip, 39 (%32) kişi 1000-2000 Tl gelire sahip, 57 (%46,7) kişi 3000 Tl gelire sahiptir. Gelir düzeyi sorusunu 1 (%0,8) kişi cevaplamamıştır. Çalışmaya katılan 17 (%13,9) kişinin annesi ile babası ayrıdır ve 105 (%86,1) kişinin annesi ile babası ayrı değildir. Katılımcılardan 111 (%91) kişi eleştiriye duyarlıdır ve 11 (%9) kişi eleştiriye duyarlı değildir.

4.2. Aile Değerlendirme Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğine İlişkin Bulgular

Tablo 2. Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlar Puan Ortalamalarının Betimleyici İstatistikleri.

Değişken	N	En Küçük Değeri	En Büyük Değeri	Ortalama	Standart Sapma
Davranış Kontrolü	122	1	4	1,15	0,36
Duygusal Tepki Verebilme	122	1	4	1,19	0,4
Genel İşlevler	122	1	4	1,12	0,33
Gereken İlgii Gösterme	122	1	4	1,24	0,43
İletişim	122	1	4	1,14	0,35
Problem Çözme	122	1	4	1,16	0,37
Roller	122	1	4	1,16	0,37

Aile değerlendirme ölçeğinin davranış kontrolü alt boyutu puan ortalaması 1-4 aralığından (ortalama = $1,15 \pm 0,36$) 122 kişi ile bulunmuştur. Duygusal tepki verebilme alt boyutu puan ortalaması 1-4 aralığından (ortalama = $1,19 \pm 0,4$) 122 kişi ile

bulunmuştur. Genel işlevler alt boyutu puan ortalaması 1-4 aralığından (ortalama = 1,12 ± 0,33) 122 kişi ile bulunmuştur. Gereken ilgiyi gösterme alt boyutu puan ortalaması 1-4 aralığından (ortalama = 1,24 ± 0,43) 122 kişi ile bulunmuştur. İletişim alt boyutu puan ortalaması 1-4 aralığından (ortalama 1,14 ± 0,35) 122 kişi ile bulunmuştur. Problem çözme alt boyutu puan ortalaması 1-4 aralığından (ortalama 1,16 ± 0,37) 122 kişi ile bulunmuştur. Roller alt boyutu puan ortalaması 1-4 aralığından (ortalama 1,16 ± 0,37) 122 kişi ile bulunmuştur.

Tablo 3. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Alt Boyutlar Puan Ortalamalarının Betimleyici İstatistikleri.

Değişken	N	En küçük Değeri	En Büyük Değeri	Ortalama	Standart Sapma
Ana-Baba İlgisi	122	1	3	1,37	0,66
Babayla ilişki	122	1	3	1,2	0,49
Benlik Saygısı	122	1	2	1,23	0,42
Depresif Duygulanım	122	1	4	2,06	0,67
Eleştiriye Duyarlılık	122	1	2	1,62	0,49
Hayalperestlik	122	1	3	1,38	0,66
İnsanlara Güven Duyma	122	1	3	1,48	0,53
Kendilik Kavramının Sürekliliği	122	1	2	1,78	0,42
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	122	1	4	2,16	1,09
Psikosomatik Belirtiler	122	1	3	1,66	0,78
Psşik İzolasyon	122	1	2	1,29	0,46

Rosenberg Benlik Saygısı ölçeğinin ana-baba ilişkisi alt boyutu puan ortalaması 1-3 aralığından (ortalama = 1,37 ± 0,66) 122 kişi ile bulunmuştur. Babayla ilişki alt boyutu puan ortalaması 1-3 aralığından (ortalama = 1,2 ± 0,49) 122 kişi ile bulunmuştur. Benlik saygısı alt boyutu puan ortalaması 1-2 aralığından (ortalama = 1,23 ± 0,42) 122 kişi ile bulunmuştur. Depresif duygulanım alt boyutu puan ortalaması 1-4 aralığından (ortalama = 2,06 ± 0,67) 122 kişi ile bulunmuştur. Eleştiriye duyarlılık alt boyutu puan ortalaması 1-2 aralığından (ortalama 1,62 ± 0,49) 122 kişi ile bulunmuştur. Hayalperestlik alt boyutu puan ortalaması 1-3 aralığından (ortalama 1,38 ± 0,66) 122 kişi ile bulunmuştur.

İnsanlara güven duyma alt boyutu puan ortalaması 1-3 aralığından (ortalama $1,48 \pm 0,53$) 122 kişi ile bulunmuştur. Kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu puan ortalaması 1-2 aralığından (ortalama = $1,78 \pm 0,42$) 122 kişi ile bulunmuştur. Kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu puan ortalaması 1-4 aralığından (ortalama = $2,16 \pm 1,09$) 122 kişi ile bulunmuştur. Psikosomatik belirtiler alt boyutu puan ortalaması 1-3 aralığından (ortalama = $1,66 \pm 0,78$) 122 kişi ile bulunmuştur. Psişik izolasyon alt boyutu puan ortalaması 1-2 aralığından (ortalama $1,29 \pm 0,46$) 122 kişi ile bulunmuştur.

Tablo 4. Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.

	Yaş Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Problem Çözme	22 yaş ve altı	55	1,1818	0,38925	0,715	120	0,48
	23 yaş ve üstü	67	1,1343	0,34358			

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının problem çözme alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = 0,715$; $p > 0,05$.

Tablo 5. Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.

	Yaş Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
İletişim	22 yaş ve altı	55	1,2000	0,40369	1,705	94,92	0,09
	23 yaş ve üstü	67	1,0896	0,28769			

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının iletişim alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(94,92) = 1,705$; $p > 0,05$.

Tablo 6. Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Yaş Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Roller	22 yaş ve altı	55	1,2545	0,43962	2,664	84,8	0,01
	23 yaş ve üstü	67	1,0746	0,26477			

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının roller alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(84,8) = 2,664$; $p < 0,05$.

22 yaş ve altı grubun roller puan ortalaması, 23 yaş ve üstü grubun roller alt boyutu puan ortalamasından fazladır.

23 yaş ve üzeri grup rolleri 22 yaş ve altı grubuna göre daha sağlıklı algılamaktadır.

Tablo 7. Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki Verebilme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Yaş Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Duygusal Tepki Verebilme	22 yaş ve altı	55	1,2364	0,42876	1,200	105,46	0,23
	23 yaş ve üstü	67	1,1493	0,35903			

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının duygusal tepki verebilme alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(105,46) = 1,200$; $p > 0,05$.

Tablo 8. Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken İlgiyi Gösterme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Yaş Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Gereken İlgii Gösterme	22 yaş ve altı	55	1,2909	0,45837	1,231	107,82	0,22
	23 yaş ve üstü	67	1,1940	0,39844			

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının gereken ilgiyi gösterme alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(107,82) = 1,231$; $p > 0,05$.

Tablo 9. Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Yaş Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Davranış Kontrolü	22 yaş ve altı	55	1,2545	0,43962	2,949	79,49	0,00
	23 yaş ve üstü	67	1,0597	0,23872			

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının davranış kontrolü alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(79,49) = 2,949$; $p < 0,05$.

22 yaş ve altı grubun davranış kontrolü alt boyutu puan ortalaması, 23 yaş ve üstü grubun davranış kontrolü puan ortalamasından fazladır.

23 yaş ve üstü grup davranış kontrolünü 22 yaş ve altı gruba göre daha sağlıklı algılamaktadır.

Tablo 10. Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Yaş Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Genel İşlevler	22 yaş ve altı	55	1,1818	0,38925	1,739	91,96	0,08
	23 yaş ve üstü	67	1,0746	0,26477			

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının genel işlevler alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(91,96) = 1,739$; $p > 0,05$.

Tablo 11. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Benlik Saygısı Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Yaş Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Benlik Saygısı	22 yaş ve altı	55	1,3091	0,46638	1,866	102,52	0,06
	23 yaş ve üstü	67	1,1642	0,37323			

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının benlik saygısı alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(102,52) = 1,866$; $p > 0,05$

Tablo 12. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kendilik Kavramının Sürekliliği Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Yaş Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Kendilik Kavramının Sürekliliği	22 yaş ve altı	55	1,8727	0,33635	2,368	118,46	0,02
	23 yaş ve üstü	67	1,7015	0,46106			

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(118,46) = 2,368$; $p < 0,05$.

22 yaş ve altı grubun kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu puan ortalaması 23 yaş ve üstü grubun kendilik kavramının sürekliliği puan ortalamasından fazladır.

23 yaş ve üstü grubun kendilik kavramının sürekliliği 22 yaş ve altı grubuna göre daha fazladır.

Tablo 13. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği İnsanlara Güven Duyma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Yaş Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
İnsanlara Güven Duyma	22 yaş ve altı	55	1,5818	0,56735	2,153	107,08	0,03
	23 yaş ve üstü	67	1,3731	0,48729			

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının insanlara güven duyma alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(107,08) = 2,153$; $p < 0,05$.

22 yaş ve altı grubun insanlara güven duyma alt boyutu puan ortalaması 23 yaş ve üstü grubun insanlara güven duyma puan ortalamasından fazladır.

23 yaş ve üstü grubun insanlara olan güveni 22 yaş ve altı gruba göre daha fazladır.

Tablo 14. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Eleştiriye Duyarlılık Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Yaş Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Eleştiriye Duyarlılık	22 yaş ve altı	55	1,6727	0,47354	1,029	117,32	0,31
	23 yaş ve üstü	67	1,5821	0,49694			

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının eleştiriye duyarlılık alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(117,32) = 1,029$; $p > 0,05$.

Tablo 15. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Depresif Duygulanım Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Yaş Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Depresif Duygulanım	22 yaş ve altı	55	2,1636	0,71398	1,593	120	0,11
	23 yaş ve üstü	67	1,9701	0,62692			

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının depresif duygulanım alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = 1,593$; $p > 0,05$.

Tablo 16. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Hayalperestlik Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Yaş Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Hayalperestlik	22 yaş ve altı	55	1,3455	0,67270	-	120	0,63
	23 yaş ve üstü	67	1,4030	0,65273	0,478		

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının hayalperestlik alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -0,478$; $p > 0,05$.

Tablo 17. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psikosomatik Belirtiler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Yaş Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Psikosomatik Belirtiler	22 yaş ve altı	55	1,8182	0,86262	1,963	101,68	0,05
	23 yaş ve üstü	67	1,5373	0,68154			

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının psikosomatik belirtiler alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(101,68) = 1,963$; $p = 0,05$.

22 yaş ve altı grubun psikosomatik belirtiler alt boyutu puan ortalaması 23 yaş ve üstü grubun psikosomatik belirtiler puan ortalamasından fazladır.

22 yaş ve altı grupta psikosomatik belirtiler daha fazla görülmüştür. Bu anksiyete belirtisi olarak kabul edilir.

Tablo 18. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Yaş Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	22 yaş ve altı	55	2,3273	1,12307	1,583	120	0,12
	23 yaş ve üstü	67	2,0149	1,05159			

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = 1,583$; $p > 0,05$.

Tablo 19. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Tartışmaya Katılma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Yaş Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Tartışmaya Katılma	22 yaş ve altı	55	0,7818	0,80946	-0,554	120	0,58
	23 yaş ve üstü	67	0,8657	0,85094			

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının tartışmaya katılma alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -0,554$; $p > 0,05$.

Tablo 20. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Ana-Baba İlgisi Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Yaş Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Ana-baba İlgisi	22 yaş ve altı	55	1,5091	0,76673	2,222	92,35	0,03
	23 yaş ve üstü	67	1,2388	0,52482			

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının ana-baba ilgisi alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(92,35) = 2,222$; $p < 0,05$.

22 yaş ve altı grubun ana-baba ilgisi alt boyutu puan ortalaması 23 yaş ve üstü grubun ana-baba ilgisi puan ortalamasından fazladır.

23 yaş ve üstü grup anne baba ilgisini 22 yaş ve altı gruba göre daha çok algılamaktadır.

Tablo 21. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Babayla İlişki Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.

	Yaş Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Babayla İlişki	22 yaş ve altı	55	1,2545	0,55170	1,151	101,59	0,25
	23 yaş ve üstü	67	1,1493	0,43532			

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının babayla ilişki alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(101,59) = 1,151$; $p > 0,05$.

Tablo 22. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psişik İzolasyon Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Yaş Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.

	Yaş Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Psişik İzolasyon	22 yaş ve altı	55	1,3636	,48548	1,488	108,91	0,14
	23 yaş ve üstü	67	1,2388	,42957			

Araştırma yapılan grupta 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının psişik izolasyon alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(108,91) = 1,488$; $p > 0,05$.

Tablo 23. Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Problem Çözme	Erkek	29	1,1724	0,38443	0,281	120	0,78
	Kadın	93	1,1505	0,35954			

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının problem çözme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = 0,281$; $p > 0,05$.

Tablo 24. Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Kurma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
İletişim Kurma	Erkek	29	1,1724	0,38443	0,585	120	0,56
	Kadın	93	1,1290	0,33705			

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının iletişim kurma alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = 0,585$; $p > 0,05$.

Tablo 25. Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Roller	Erkek	29	1,2069	0,41225	0,866	120	0,39
	Kadın	93	1,1398	0,34864			

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının roller alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = 0,866$; $p > 0,05$.

Tablo 26. Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki verebilme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Duygusal Tepki verebilme	Erkek	29	1,1724	0,38443	-	120	0,8
	Kadın	93	1,1935	0,39722			

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının duygusal tepki verebilme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -0,252$; $p > 0,05$.

Tablo 27. Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken İlgiyi Gösterme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Gereken İlgiyi Gösterme	Erkek	29	1,3793	0,49380	1,848	39,94	0,07
	Kadın	93	1,1935	0,39722			

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının gereken ilgiyi gösterme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(39,94) = 1,848$; $p > 0,05$.

Tablo 28. Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Davranış Kontrolü	Erkek	29	1,1379	0,35093	-	120	0,87
	Kadın	93	1,1505	0,35954			

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının davranış kontrolü alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -0,166$; $p > 0,05$.

Tablo 29. Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Genel İşlevler	Erkek	29	1,1379	0,35093	0,279	120	0,78
	Kadın	93	1,1183	0,32469			

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının genel işlevler alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = 0,279$; $p > 0,05$.

Tablo 30. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Benlik Saygısı Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Benlik saygısı	Erkek	29	1,2759	0,45486	0,676	120	0,5
	Kadın	93	1,2151	0,41309			

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının benlik saygısı alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(120) = 0,676$; $p = 0,05$.

Erkek grubunun benlik saygısı alt boyutu puan ortalaması kadın grubunun benlik saygısı puan ortalamasından fazladır. Kadınların benlik saygısı erkeklere göre daha fazladır.

Tablo 31. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kendilik Kavramının Sürekliliği Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Kendilik kavramının Sürekliliği	Erkek	29	1,6552	0,48373	-1,646	39,91	0,11
	Kadın	93	1,8172	0,38859			

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(39,91) = -1,646$; $p > 0,05$.

Tablo 32. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği İnsanlara Güven Duyma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
İnsanlara Güven Duyma	Erkek	29	1,6552	0,55265	2,21	120	0,03
	Kadın	93	1,4086	0,51576			

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının insanlara güven duyma alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(120) = 2,21$; $p < 0,05$.

Erkek grubunun insanlara güven duyma alt boyutu puan ortalaması kadın grubunun insanlara güven duyma puan ortalamasından fazladır. Kadınların insanlara olan güveni erkeklere göre daha çoktur.

Tablo 33. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Eleştiriye Duyarlılık Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Eleştiriye Duyarlılık	Erkek	29	1,4828	0,50855	-1,793	120	0,07
	Kadın	93	1,6667	0,47396			

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının eleştiriye duyarlılık alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -1,793$; $p > 0,05$.

Tablo 34. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Depresif Duygular Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Depresif Duygular	Erkek	29	1,9310	0,70361	-1,162	120	0,25
	Kadın	93	2,0968	0,66044			

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının depresif duygular alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = 1,162$; $p > 0,05$.

Tablo 35. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Hayalperestlik Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar İçin t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Hayalperestlik	Erkek	29	1,1724	0,46820	-	70,11	0,02
	Kadın	93	1,4409	0,69879	2,372		

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının hayalperestlik alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(70,11) = -2,372$; $p < 0,05$.

Erkeklerin hayalperestlik alt boyutu puan ortalaması kadınların hayalperestlik puan ortalamasından fazladır. Erkeklerde hayalperestlik kadınlara göre daha fazladır.

Tablo 36. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psikosomatik Belirtiler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Psikosomatik Belirtiler	Erkek	29	1,4483	0,63168	-	59,28	0,06
	Kadın	93	1,7312	0,80945	1,961		

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının psikosomatik belirtiler alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(59,28) = -1,961$; $p > 0,05$.

Tablo 37. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	Erkek	29	2,4828	1,08958	1,868	120	0,06
	Kadın	93	2,0538	1,07709			

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = 1,868$; $p > 0,05$.

Tablo 38. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Tartışmaya Katılma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Tartışmaya Katılma	Erkek	29	0,8276	0,84806	-	120	0,99
	Kadın	93	0,8280	0,82914	0,002		

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının kişilerarası tartışmaya katılma alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -0,002$; $p > 0,05$.

Tablo 39. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Ana-Baba İlgisi Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Ana Baba İlgisi	Erkek	29	1,5862	0,82450	1,798	37,1	0,08
	Kadın	93	1,2903	0,58199			

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının ana-baba ilgisi alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(37,1) = 1,798$; $p > 0,05$.

Tablo 40. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Babayla İlişki Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Babayla İlişki	Erkek	29	1,1379	0,35093	-	120	0,46
	Kadın	93	1,2151	0,52852	0,736		

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının babayla ilişki alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -0,736$; $p > 0,05$.

Tablo 41. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psişik İzolasyon Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Cinsiyet Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Cinsiyet Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Psişik İzolasyon	Erkek	29	1,2759	0,45486	-	120	0,80
	Kadın	93	1,3011	0,46121	0,258		

Araştırma yapılan grupta kadın ve erkek gruplarının psişik izolasyon alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -0,258$; $p > 0,05$.

Tablo 42. Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Problem Çözme	Evli	20	1,	0,00000	-	92	0,00
	Bekar	93	1,1828	0,38859	4,536		

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların problem çözme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(92) = -4,536$; $p < 0,05$.

Bekar grubun problem çözme alt boyutu puan ortalaması, evli grubun problem çözme alt boyutu puan ortalamasından yüksektir.

Evlilerin aile içinde problem çözmesi bekarlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 43. Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Kurma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
İletişim Kurma	Evli	20	1,1	0,30779	-	111	0,64
	Bekar	93	1,1398	0,34864	0,472		

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların iletişim kurma alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(111) = -0,472$; $p > 0,05$.

Tablo 44. Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Roller	Evli	20	1,1	0,30779	-	111	0,56
	Bekar	93	1,1505	0,35954	0,584		

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların roller alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(111) = -0,582$; $p > 0,05$.

Tablo 45. Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki Verebilme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Duygusal Tepki verebilme	Evli	20	1,1	0,30779	-1,293	34,89	0,2
	Bekar	93	1,2043	0,40538			

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların duygusal tepki verebilme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(34,89) = -1,293$; $p > 0,05$.

Tablo 46. Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken İlgii Gösterme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Gereken İlgii Gösterme	Evli	20	1,15	0,36635	-1,153	31,98	0,26
	Bekar	93	1,2581	0,43994			

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların gereken ilgiyi gösterme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(31,98) = -1,153$; $p > 0,05$.

Tablo 47. Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Davranış Kontrolü	Evli	20	1,2	0,41039	0,821	111	0,41
	Bekar	93	1,129	0,33705			

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların davranış kontrolü alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(111) = 0,821$; $p > 0,05$.

Tablo 48. Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Genel İşlevler	Evli	20	1,05	0,22361	-	40,125	0,20
	Bekar	93	1,129	0,33705	1,296		

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların genel işlevler alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(40,125) = -1,296$; $p > 0,05$.

Tablo 49. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Benlik Saygısı Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Benlik saygısı	Evli	20	1,05	0,22361	-	55,813	0,003
	Bekar	93	1,2581	0,43994	3,074		

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların benlik saygısı alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(55,813) = -3,074$; $p < 0,05$.

Bekar grubun benlik saygısı alt boyutu puan ortalaması, evli grubun benlik saygısı puan ortalamasından yüksektir. Evlilerin benlik saygısı bekarlara göre daha yüksektir.

Tablo 50. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kendilik Kavramının Sürekliliği Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Kendilik Kavramının Sürekliliği	Evli	20	1,7	0,47016	-	111	0,42
	Bekar	93	1,7849	0,41309	0,814		

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(111) = -0,814$; $p > 0,05$.

Tablo 51. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği İnsanlara Güven Duyma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
İnsanlara Güven Duyma	Evli	20	1,55	0,51042	1,027	111	0,31
	Bekar	93	1,4194	0,51757			

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların insanlara güven duyma alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(111) = 1,027$; $p > 0,05$.

Tablo 52. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Eleştiriye Duyarlılık Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Eleştiriye Duyarlılık	Evli	20	1,6	0,50262	-	111	0,92
	Bekar	93	1,6129	0,48973	0,106		

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların eleştiriye duyarlılık alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(111) = -0,106$; $p > 0,05$.

Tablo 53. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Depresif Duygular Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Depresif Duygular	Evli	20	1,75	0,44426	-	111	0,04
	Bekar	93	2,0968	0,70810	2,099		

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların depresif duygular alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(111) = -2,099$; $p < 0,05$.

Bekar grubun depresif duygular alt boyutu puan ortalaması, evli grubun depresif duygular puan ortalamasından yüksektir. Bekarlarda depresif duygulanımın evlilere göre daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur.

Tablo 54. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Hayalperestlik Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Hayalperestlik	Evli	20	1,2	0,41039	-	46,28	0,06
	Bekar	93	1,4301	0,69779	1,969		

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların hayalperestlik alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(46,28) = -1,969$; $p > 0,05$.

Tablo 55. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psikosomatik Belirtiler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Psikosomatik Belirtiler	Evli	20	1,5	0,82717	-	111	0,36
	Bekar	93	1,6774	0,76842	0,924		

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların psikosomatik belirtiler alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(111) = -0,924$; $p > 0,05$.

Tablo 56. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	Evli	20	1,95	1,05006	-	111	0,41
	Bekar	93	2,172	1,08971	0,832		

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(111) = -0,832$; $p > 0,05$.

Tablo 57. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Tartışmaya Katılma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Tartışmaya Katılma	Evli	20	0,9	0,85224	0,3	111	0,76
	Bekar	93	0,8387	0,82476			

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların tartışmaya katılma alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(111) = 0,300$; $p > 0,05$.

Tablo 58. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Ana-Baba İlgisi Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Ana baba İlgisi	Evli	20	1,3	0,65695	-	111	0,78
	Bekar	93	1,3441	0,61670	0,287		

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların ana-baba ilgisi alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(111) = -0,287$; $p > 0,05$.

Tablo 59. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Babayla İlişki Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Babayla İlişki	Evli	20	1,25	0,55012	0,364	111	0,72
	Bekar	93	1,2043	0,50128			

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların babayla ilişki alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(111) = 0,364$; $p > 0,05$.

Tablo 60. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psişik İzolasyon Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Medeni Durum Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Psişik İzolasyon	Evli	20	1,2	0,41039	-	111	0,42
	Bekar	93	1,2903	0,45637	0,816		

Araştırma yapılan grupta evli ve bekar grupların psişik izolasyon alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(111) = -0,816$; $p > 0,05$.

Tablo 61. Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Problem Çözme	Çalışıyor	28	1,2143	0,41786	1,05	38,254	0,30
	Çalışmıyor	89	1,1236	0,33098			

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların problem çözme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(38,254) = 1,050$; $p > 0,05$.

Tablo 62. Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Kurma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
İletişim Kurma	Çalışıyor	28	1,1071	0,31497	-	115	0,70
	Çalışmıyor	89	1,1348	0,34348	0,379		

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların iletişim kurma alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(115) = -0,379$; $p > 0,05$.

Tablo 63. Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Roller	Çalışıyor	28	1,0714	0,26227	-	64,974	0,13
	Çalışmıyor	89	1,1685	0,37647	1,526		

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların roller alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(69,974) = -1,526$; $p > 0,05$.

Tablo 64. Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki Verebilme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Duygusal Tepki verebilme	Çalışıyor	28	1,1786	0,39002	0,122	115	0,90
	Çalışmıyor	89	1,1685	0,37647			

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların duygusal tepki verebilme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(115) = 0,122$; $p > 0,05$.

Tablo 65. Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken İlgiyi Gösterme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Gereken İlgiyi Gösterme	Çalışıyor	28	1,1429	0,35635	-	55,248	0,16
	Çalışmıyor	89	1,2584	0,44025	1,411		

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların gereken ilgiyi gösterme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(55,248) = -1,411$; $p > 0,05$.

Tablo 66. Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Davranış Kontrolü	Çalışıyor	28	1,0357	0,18898	-	94,499	0,01
	Çalışmıyor	89	1,1798	0,38618	2,652		

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların davranış kontrolü alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(94,499) = -2,652$; $p < 0,05$.

Çalışmayan grubun davranış kontrolü alt boyutu puan ortalaması, çalışan grubun davranış kontrolü puan ortalamasından yüksektir. Çalışan grubun davranış kontrolü çalışmayan gruba göre daha sağlıklıdır.

Tablo 67. Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Genel İşlevler	Çalışıyor	28	1,0714	0,26227	-	115	0,37
	Çalışmıyor	89	1,1348	0,34348	0,897		

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların genel işlevler alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(115) = -0,897$; $p > 0,05$.

Tablo 68. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Benlik Saygısı Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Benlik Saygısı	Çalışıyor	28	1,1071	0,31497	-2	63,080	0,05
	Çalışmıyor	89	1,2584	0,44025			

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların benlik saygısı alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(63,080) = -0,2000$; $p = 0,05$.

Çalışmayan grubun benlik saygısı alt boyutu puan ortalaması, çalışan grubun benlik saygısı alt boyutu puan ortalamasından yüksektir. Çalışan grubun benlik saygısı çalışmayan gruba göre daha fazladır.

Tablo 69. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kendilik Kavramı Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Kendilik Kavramı	Çalışıyor	28	1,6429	0,48795	-	38,23	0,09
	Çalışmıyor	89	1,8202	0,38618	1,758		

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların kendilik kavramı alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(38,23) = -1,758$; $p > 0,05$.

Tablo 70. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği İnsanlara Güven Duyma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
İnsanlara Güven Duyma	Çalışıyor	28	1,5	0,50918	0,338	115	0,74
	Çalışmıyor	89	1,4607	0,54473			

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların insanlara güven duyma alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(115) = 0,338$; $p > 0,05$.

Tablo 71. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Eleştiriye Duyarlılık Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Eleştiriye Duyarlılık	Çalışıyor	28	1,5	0,50918	-	115	0,12
	Çalışmıyor	89	1,6629	0,47539	1,555		

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların eleştiriye duyarlılık alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(115) = -1,555$; $p > 0,05$.

Tablo 72. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Depresif Duygular Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Depresif Duygular	Çalışıyor	28	1,8929	0,68526	-	115	0,14
	Çalışmıyor	89	2,1011	0,64040	1,476		

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların depresif duygular alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(115) = -1,476$; $p > 0,05$.

Tablo 73. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Hayalperestlik Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Medeni Durum Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Hayalperestlik	Çalışıyor	28	1,1071	0,31497	-	101,919	0,00
	Çalışmıyor	89	1,4494	0,70729	3,576		

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların hayalperestlik alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(101,919) = -13,576$; $p < 0,05$.

Çalışmayan grubun hayalperestlik alt boyutu puan ortalaması, çalışan grubun hayalperestlik alt boyutu puan ortalamasından yüksektir. Çalışmayan grubu hayalperestliği çalışan gruba oranla daha yüksektir.

Tablo 74. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psikosomatik Belirtiler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Psikosomatik Belirtiler	Çalışıyor	28	1,4643	0,63725	-	56,804	0,08
	Çalışmıyor	89	1,7303	0,80853	1,800		

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların psikosomatik belirtiler alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(115) = -1,476$; $p > 0,05$.

Tablo 75. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	Çalışıyor	28	1,9286	0,97861	-	115	0,24
	Çalışmıyor	89	2,2022	1,09938	1,178		

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(115) = -1,178$; $p > 0,05$.

Tablo 76. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Tartışmaya Katılma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Tartışmaya Katılma	Çalışıyor	28	0,8571	0,89087	0,142	115	0,89
	Çalışmıyor	89	0,8315	0,81514			

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların tartışmaya katılma alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(115) = 0,142$; $p > 0,05$.

Tablo 77. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Ana-Baba İlgisi Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Ana Baba İlgisi	Çalışıyor	28	1,1786	0,47559	-	65,349	0,06
	Çalışmıyor	89	1,4045	0,68621	1,954		

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların ana-baba ilgisi alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(65,349) = -1,954$; $p > 0,05$.

Tablo 78. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Babayla İlişki Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Babayla İlişki	Çalışıyor	28	1,0714	0,26227	-	94,878	0,04
	Çalışmıyor	89	1,2247	0,53836	2,028		

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların babayla ilişki alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(94,878) = -2,028$; $p < 0,05$.

Çalışmayan grubun babayla ilişki alt boyut puan ortalaması, çalışan grubun babayla ilişki alt boyut puan ortalamasından yüksektir.

Çalışmayan grubun babayla ilişkisi, çalışan gruba göre daha fazla bulunmuştur.

Tablo 79. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psişik İzolasyon Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Çalışma Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Çalışma Durumu Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Psişik İzolasyon	Çalışıyor	28	1,1429	0,35635	-	59,935	0,02
	Çalışmıyor	89	1,3371	0,47539	2,309		

Araştırma yapılan grupta çalışan ve çalışmayan grupların psişik izolasyon alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(59,935) = -2,309$; $p < 0,05$.

Çalışmayan grubun psişik izolasyon alt boyut puan ortalaması, çalışan grubun psişik izolasyon alt boyut puan ortalamasından yüksektir. Çalışmayan grupta psişik izolasyon daha çoktur.

Tablo 80. Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayrı Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Problem Çözme	Evet	17	1,4118	0,50730	2,344	18,112	0,03
	Hayır	105	1,1143	0,31968			

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların problem çözme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(18,112) = 2,344$; $p < 0,05$.

Anne babası ayrı olan grubun problem çözme alt boyut puan ortalaması, anne babası ayrı olmayan grubun problem çözme alt boyut puan ortalamasından yüksektir.

Anne babası ayrı olmayan grup aile içindeki problemleri anne babası ayrı olan gruba göre daha iyi ve sağlıklı çözmektedir.

Tablo 81. Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Kurma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayrık Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
İletişim Kurma	Evet	17	1,3529	0,49259	2,015	18,075	0,06
	Hayır	105	1,1048	0,30772			

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların iletişim kurma alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(18,075) = 2,015$; $p > 0,05$.

Tablo 82. Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayrık Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Roller	Evet	17	1,5294	0,51450	3,39	17,74	0,00
	Hayır	105	1,0952	0,29495			

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların roller alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(17,74) = 3,390$; $p < 0,05$.

Anne babası ayrı olan grubun roller alt boyut puan ortalaması, anne babası ayrı olmayan grubun roller alt boyut puan ortalamasından yüksektir. Anne babası ayrı olmayan grup rolleri daha sağlıklı algılamaktadır.

Tablo 83. Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki Verebilme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayır Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Duygusal Tepki Verebilme	Evet	17	1,3529	0,49259	1,531	19,03	0,14
	Hayır	105	1,1619	0,37013			

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların duygusal tepki verebilme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(19,03) = 1,531$; $p > 0,05$.

Tablo 84. Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken İlgii Gösterme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayır Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Gereken İlgii Gösterme	Evet	17	1,4706	0,51450	2,069	19,289	0,052
	Hayır	105	1,2	0,40192			

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların gereken ilgiyi gösterme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(19,29) = 2,069$; $p = 0,05$.

Anne babası ayrı olan grubun gereken ilgiyi gösterme alt boyut puan ortalaması, anne babası ayrı olmayan grubun gereken ilgiyi gösterme alt boyut puan ortalamasından yüksektir. Anne babası ayrı olmayan grupta aile içinde gereken ilgiyi gösterme anne babası ayrı olan gruba göre daha iyidir.

Tablo 85. Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayır Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Davranış Kontrolü	Evet	17	1,4118	0,50730	2,424	17,953	0,03
	Hayır	105	1,1048	0,30772			

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların davranış kontrolü alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(17,953) = 2,424$; $p < 0,05$.

Anne babası ayrı olan grubun davranış kontrolü alt boyut puan ortalaması, anne babası ayrı olmayan grubun davranış kontrolü alt boyut puan ortalamasından yüksektir.

Anne babası ayrı olmayan grubun davranış kontrolü anne babası ayrı olan gruba göre daha sağlıklıdır.

Tablo 86. Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayır Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Genel İşlevler	Evet	17	1,3529	0,49259	2,180	17,73	0,04
	Hayır	105	1,0857	0,28128			

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların genel işlevler alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(17,73) = 2,180$; $p < 0,05$.

Anne babası ayrı olan grubun genel işlevler alt boyut puan ortalaması, anne babası ayrı olmayan grubun genel işlevler alt boyut puan ortalamasından yüksektir.

Anne babası ayrı olmayan grubun aile içindeki genel işlevleri anne babası ayrı olan gruba göre daha iyi bulunmuştur.

Tablo 87. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Benlik Saygısı Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayrı Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Benlik saygısı	Evet	17	1,4706	0,51450	2,145	19,16	0,04
	Hayır	105	1,1905	0,39456			

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların benlik saygısı alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(19,16) = 2,145$; $p < 0,05$.

Anne babası ayrı olan grubun benlik saygısı alt boyut puan ortalaması, anne babası ayrı olmayan grubun benlik saygısı alt boyut puan ortalamasından yüksektir.

Anne babası ayrı olmayan grubun benlik saygısı anne babası ayrı olan gruba oranla daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 88. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kendilik Kavramının Sürekliliği Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayrı Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Kendilik Kavramının Sürekliliği	Evet	17	1,8824	0,33211	1,328	25,48	0,20
	Hayır	105	1,7619	0,42796			

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(25,48) = 1,328$; $p > 0,05$.

Tablo 89. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği İnsanlara Güven Duyma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayır Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
İnsanlara Güven Duyma	Evet	17	1,4706	0,51450	0,028	120	0,98
	Hayır	105	1,4667	0,53828			

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların insanlara güven duyma alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = 0,028$; $p > 0,05$.

Tablo 90. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Eleştiriye Duyarlılık Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayır Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Eleştiriye Duyarlılık	Evet	17	1,7647	0,43724	1,415	23,091	0,17
	Hayır	105	1,6000	0,49225			

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların eleştiriye duyarlılık alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(23,091) = 1,415$; $p > 0,05$.

Tablo 91. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Depresif Duygulanım Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayır Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Depresif Duygulanım	Evet	17	2,3529	0,70189	1,979	120	0,05
	Hayır	105	2,0095	0,65772			

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların depresif duygular alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(120) = 1,979$; $p=0,05$.

Anne babası ayrı olan grubun depresif duygulanım alt boyut puan ortalaması, anne babası ayrı olmayan grubun depresif duygulanım alt boyut puan ortalamasından yüksektir. Anne babası ayrı olan grubun depresif duygulanımının anne babası ayrı olmayan gruptan yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 92. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Hayalperestlik Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayrı Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Hayalperestlik	Evet	17	1,4118	0,71229	0,233	120	0,82
	Hayır	105	1,3714	0,65423			

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların hayalperestlik alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = 0,233$; $p > 0,05$.

Tablo 93. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psikosomatik Belirtiler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayrı Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Psikosomatik Belirtiler	Evet	17	1,9412	0,65865	1,816	24,1	0,08
	Hayır	105	1,6190	0,78912			

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların psikosomatik belirtiler alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(24,1) = 1,816$; $p > 0,05$.

Tablo 94. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayrı Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	Evet	17	2,6471	1,27187	2,027	120	0,04
	Hayır	105	2,0762	1,04417			

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(120) = 2,027$; $p < 0,05$.

Anne babası ayrı olan grubun kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyut puan ortalaması, anne babası ayrı olmayan grubun kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyut puan ortalamasından yüksektir. Anne babası ayrı olan grubun kişilerarası ilişkilerde anne babası ayrı olmayan gruba oranla daha fazla tehdit hissettiği bulunmuştur.

Tablo 95. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Tartışmaya Katılma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayrı Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Tartışmaya Katılma	Evet	17	0,7059	0,91956	-	120	0,52
	Hayır	105	0,8476	0,81784	0,652		

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların tartışmaya katılma alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -0,652$; $p > 0,05$.

Tablo 96. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Ana-Baba İlgisi Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayrı Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Ana baba İlgisi	Evet	17	1,8824	0,92752	2,618	17,96	0,02
	Hayır	105	1,2762	0,56322			

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların ana-baba ilgisi alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(17,96) = 2,618$; $p < 0,05$.

Anne babası ayrı olan grubun ana-baba ilgisi alt boyut puan ortalaması, anne babası ayrı olmayan grubun ana-baba ilgisi alt boyut puan ortalamasından yüksektir. Anne babası ayrı olan grubun anne baba ilgisinin anne babası ayrı olmayan gruba göre daha az olduğu bulunmuştur.

Tablo 97. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Babayla İlişki Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayrı Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Babayla İlişki	Evet	17	1,1765	0,39295	-	120	0,86
	Hayır	105	1,2	0,50763	0,182		

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların babayla ilişki alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -0,182$; $p > 0,05$.

Tablo 98. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psişik İzolasyon Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Anne-Babanın Ayrılık Durumu Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Anne-Baba Ayrı Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Psişik İzolasyon	Evet	17	1,5294	0,51450	2,064	19,95	0,05
	Hayır	105	1,2571	0,43916			

Araştırma yapılan grupta anne-babası ayrı olan ve ayrı olmayan grupların psişik izolasyon alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(19,95) = 2,064$; $p=0,05$.

Anne babası ayrı olan grubun psişik izolasyon alt boyut puan ortalaması, anne babası ayrı olmayan grubun psişik duygular alt boyut puan ortalamasından yüksektir. Anne babası ayrı olan grupta izolasyonun anne babası ayrı olmayan gruba oranla daha fazla olduğu bulunmuştur.

Tablo 99. Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Problem Çözme	Duyarlı	111	1,1532	0,36177	-0,248	120	0,8
	Duyarlı Olmayan	11	1,1818	0,40452			

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların problem çözme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -0,248$; $p > 0,05$.

Tablo 100. Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Kurma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
İletişim Kurma	Duyarlı	111	1,1441	0,35283	0,483	120	0,63
	Duyarlı Olmayan	11	1,0909	0,30151			

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların problem çözme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -0,248$; $p > 0,05$.

Tablo 101. Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Roller	Duyarlı	111	1,1622	0,37027	0,618	120	0,54
	Duyarlı Olmayan	11	1,0909	0,30151			

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların roller alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = 0,618$; $p > 0,05$.

Tablo 102. Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki Verebilme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Duygusal Tepki Verebilme	Duyarlı	111	1,1982	0,40045	1,089	13,76	0,3
	Duyarlı Olmayan	11	1,0909	0,30151			

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların duygusal tepki verebilme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(13,76) = 1,089$; $p < 0,05$.

Eleştiriye duyarlı olan grubun duygusal tepki verebilme alt boyut puan ortalaması, eleştiriye duyarsız grubun duygusal tepki verebilme alt boyut puan ortalamasından yüksektir. Eleştiriye duyarsız olan grubun duygusal tepki vermesi eleştiriye duyarlı olan gruba göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 103. Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken İlgiyi Gösterme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Gereken İlgiyi Gösterme	Duyarlı	111	1,2432	0,43099	0,453	120	0,65
	Duyarlı Olmayan	11	1,1818	0,40452			

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların gereken ilgiyi gösterme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = 0,453$; $p > 0,05$.

Tablo 104. Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Davranış Kontrolü	Duyarlı	111	1,1441	0,35283	-	120	0,74
	Duyarlı Olmayan	11	1,1818	0,40452	0,333		

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların davranış kontrolü alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -0,333$; $p > 0,05$.

Tablo 105. Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Genel İşlevler	Duyarlı	111	1,1171	0,32302	-	120	0,54
	Duyarlı Olmayan	11	1,1818	0,40452	0,619		

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların genel işlevler alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -0,619$; $p > 0,05$.

Tablo 106. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Benlik Saygısı Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Benlik Saygısı	Duyarlı	111	1,2432	0,43099	1,528	14,41	0,15
	Duyarlı Olmayan	11	1,0909	0,30151			

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların benlik saygısı alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(14,41) = 1,528$; $p > 0,05$.

Tablo 107. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kendilik Kavramının Sürekliliği Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Kendilik Kavramının Sürekliliği	Duyarlı	111	1,7748	0,41963	-	120	0,74
	Duyarlı Olmayan	11	1,8182	0,40452	0,328		

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -0,328$; $p > 0,05$.

Tablo 108. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği İnsanlara Güven Duyma Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
İnsanlara Güven Duyma	Duyarlı	111	1,4685	0,53631	0,082	120	0,94
	Duyarlı Olmayan	11	1,4545	0,52223			

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların insanlara güven duyma alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = 0,082$; $p > 0,05$.

Tablo 109. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Eleştiriye Duyarlılık Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Eleştiriye Duyarlılık	Duyarlı	111	1,6216	0,48718	-0,095	120	0,92
	Duyarlı Olmayan	11	1,6364	0,50452			

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların eleştiriye duyarlılık alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -0,095$; $p > 0,05$.

Tablo 110. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Depresif Duygular Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Depresif Duygular	Duyarlı	111	2,045	0,66589	0,643	120	0,52
	Duyarlı Olmayan	11	2,1818	0,75076			

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların depresif duygular alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -0,643$; $p > 0,05$.

Tablo 111. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Hayalperestlik Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	P
Hayalperestlik	Duyarlı	111	1,3784	0,67493	0,07	120	0,94
	Duyarlı Olmayan	11	1,3636	0,50452			

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların hayalperestlik alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = 0,07$; $p > 0,05$.

Tablo 112. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psikosomatik Belirtiler Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	P
Psikosomatik Belirtiler	Duyarlı	111	1,6126	0,76481	-	120	0,02
	Duyarlı Olmayan	11	2,1818	0,75076	2,358		

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların psikosomatik belirtiler alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(120) = -2,358$; $p < 0,05$.

Eleştiriye duyarlı olan grubun psikosomatik belirtiler alt boyut puan ortalaması, eleştiriye duyarsız grubun psikosomatik belirtiler alt boyut puan ortalamasından yüksektir. Eleştiriye duyarlı olan grubun psikosomatik belirtilerin eleştiriye duyarsız olan gruba göre daha fazla olduğu bulunmuştur.

Tablo 113. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kişilerarası ilişkilerde Tehdit Hissetme Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	Duyarlı	111	2,1802	1,09709	0,785	120	0,43
	Duyarlı Olmayan	11	1,9091	1,04447			

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = 0,785$; $p > 0,05$.

Tablo 114. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Tartışmalara Katılabilme Derecesi Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	P
Tartışmalara Katılabilme Derecesi	Duyarlı	111	0,7748	0,80549	-	120	0,02
	Duyarlı Olmayan	11	1,3636	0,92442	2,283		

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların tartışmalara katılabilme derecesi alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır; $t(120) = -2,283$; $p < 0,05$.

Eleştiriye duyarsız grubun tartışmalara katılabilme derecesi alt boyut puan ortalaması, eleştiriye duyarlı olan grubun tartışmalara katılabilme derecesi alt boyut puan ortalamasından yüksektir. Eleştiriye duyarlı olmayan grubun tartışmalara katılabilme derecesi eleştiriye duyarlı olan gruba göre daha fazladır.

Tablo 115. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Ana-Baba İlgisi Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	P
Ana-Baba İlgisi	Duyarlı	111	1,3784	0,66132	0,947	120	0,35
	Duyarlı Olmayan	11	1,1818	0,60302			

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların ana-baba ilgisi alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = 0,947$; $p > 0,05$.

Tablo 116. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Babayla İlişki Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	P
Babayla İlişki	Duyarlı	111	1,1892	0,49568	-0,536	120	0,59
	Duyarlı Olmayan	11	1,2727	0,46710			

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların babayla ilişki alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -0,536$; $p > 0,05$.

Tablo 117. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Psişik İzolasyon Alt Boyutu Puan Ortalaması ile Eleştiriye Duyarlılık Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi.

	Eleştiriye Duyarlılık Grupları	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	P
Psişik İzolasyon	Duyarlı	111	1,2883	0,45502	-0,519	120	0,6
	Duyarlı Olmayan	11	1,3636	0,50452			

Araştırma yapılan grupta eleştiriye duyarlı olan ve duyarlı olmayan grupların psişik izolasyon alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(120) = -0,519$; $p > 0,05$.

Tablo 118. Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarının Aralarındaki Korelasyon Kat Sayıları.

		Davranış Kontrolü	Duygusal Tepki Verebilme	Genel İşlevler	Gereken İlgiyi Gösterme	İletişim	Problem Çözme	Roller
Davranış Kontrolü	R							
	P							
	N	122						
Duygusal Tepki Verebilme	R	0,39**						
	P	0						
	N	122	122					
Genel İşlevler	R	0,4**	0,65**					
	P	0	0					
	N	122	122	122				
Gereken İlgiyi Gösterme	R	0,2*	0,47**	0,44**				
	P	0,026	0	0				
	N	122	122	122	122			
İletişim	R	0,37**	0,71**	0,79**	0,39**			
	P	0	0	0	0			
	N	122	122	122	122	122		
Problem Çözme	R	0,33**	0,54**	0,66**	0,24**	0,68**		
	P	0	0	0	0,008	0		
	N	122	122	122	122	122	122	
Roller	R	0,59**	0,54**	0,6**	0,34**	0,48**	0,38**	
	P	0	0	0	0	0	0	
	N	122	122	122	122	122	122	122

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Araştırmada kullanılan aile değerlendirme ölçeği alt boyutları arasındaki korelasyon katsayıları bakılmıştır. Sonuçlara göre;

Davranış kontrolü alt boyutu ve duygusal tepki verebilme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,39$; $p<0,05$.

Davranış kontrolü alt boyutu ve genel işlevler alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,4$; $p<0,05$.

Davranış kontrolü alt boyutu ve gereken ilgiyi gösterme alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,2$; $p<0,05$.

Davranış kontrolü alt boyutu ve iletişim alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,37$; $p<0,05$.

Davranış kontrolü alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,33$; $p<0,05$.

Davranış kontrolü alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,59$; $p<0,05$.

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve genel işlevler alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,65$; $p<0,05$.

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve gereken ilgiyi gösterme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,47$; $p<0,05$.

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve iletişim alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,71$; $p<0,05$.

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,54$; $p<0,05$.

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,54$; $p<0,05$.

Genel işlevler alt boyutu ve gereken ilgiyi gösterme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,44$; $p<0,05$.

Genel işlevler alt boyutu ve iletişim alt boyutu arasında pozitif yönlü çok iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,79$; $p<0,05$.

Genel işlevler alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,66$; $p<0,05$.

Genel işlevler alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,6$; $p<0,05$.

Gereken ilgiyi gösterme alt boyutu ve iletişim alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,39$; $p<0,05$.

Gereken ilgiyi gösterme alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,24$; $p<0,05$.

Gereken ilgiyi gösterme alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,35$; $p<0,05$. İletişim alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,68$; $p<0,05$.

İletişim alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,48$; $p<0,05$.

Problem çözme alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,38$; $p<0,05$.

Tablo 119. Rosenberg Ölçeği Alt Boyutlarının Aralarındaki Korelasyon Kat Sayıları.

		Anne baba İlgisi	Babayla İlişki	Benlik Saygısı	Depresif Duygulanım	Eleştiriye Duyarlılık	Hayalperestlik	İnsanlara Güven	Kendilik Kavramı	Kişilerarası	Psikosomatik	Psşik İzolasyon	Tartışma Katılma
Anne baba İlgisi	r												
	p												
	n												
Babayla İlişki	r	,03											
	p	0,71											
	n	122											
Benlik Saygısı	r	0,47**	-,02										
	p	0	0,82										
	n	122	122										
Depresif Duygulanım	r	0,31**	-,034	0,42**									
	p	0,01	0,71	0									
	n	122	122	122									
Eleştiriye Duyarlılık	r	0,25**	-,033	0,22*	0,39**								
	p	,006	,72	0,01	0								

	n	122	122	122	122								
Hayalperestlik	r	0,12	-0,01	0,25**	0,19*	0,14							
	p	0,18	,99	0,05	0,03	0,13							
	n	122	122	122	122	122							
İnsanlara Güven Duyma	r	0,18	,056	0,07	-0,12	0,02	0,01						
	p	0,05	,54	0,44	0,28	0,86	,896						
	n	122	122	122	122	122	122						
Kendilik Kavramının Sürekliliği	r	0,2*	,053	0,24**	0,4*	0,36**	0,25**	-0,01					
	p	,02	,56	,007	0	0	,006	,88					
	n	122	122	122	122	122	122	122					
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	r	0,37**	,035	0,19*	0,26**	0,31**	0,011	0,002	0,2*				
	p	0	,73	0,03	0,04	0	0,21	0,98	0,02				
	n	122	122	122	122	122	122	122	122				
Psikosomatik Belirtiler	r	0,27**	,13	0,26**	0,37**	0,16	0,03**	0,02	0,35**	0,24**			
	p	0,002	0,15	0,04	0	0,07	0,001	0,8	0	0,008			
	n	122	122	122	122	122	122	122	122	122			
Psşik İzolasyon	r	0,38**	-0,08	0,42**	0,37**	0,24**	0,12	0,04	0,3**	0,32**	0,4**		
	p	0	0,4	0	0	0,07	0,18	0,66	0,01	0	0		

	n	122	12 2	122	122	122	12 2	12 2	12 2	12 2	12 2		
Tartışma ya Katılma Derecesi	r	- 0,2 9**	0, 06	- 0,2 4**	- 0,1 5	- ,24 4**	0, 04	- 0,0 2	- 0,2 3*	- 0,5 **	- 0,4 9	- 0,1 9*	
	p	,00 1	0, 49	0,0 08	,11 1	,00 7	0, 63	0,8 9	0,0 11	0	0,7	0,0 3	
	n	122	12 2	122	122	122	12 2	12 2	12 2	12 2	12 2	12 2	

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Araştırmada kullanılan Rosenberg benlik saygısı ölçeği alt boyutları arasındaki korelasyon katsayıları bakılmıştır. Sonuçlara göre;

Anne baba ilgisi alt boyutu ve babayla ilişki alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve benlik saygısı alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,47$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve depresif duygulanım alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,31$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve eleştiriye duyarlılık alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,25$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve hayalperestlik alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve insanlara güven duyma alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,18$; $p=0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,2$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,37$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,27$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,38$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=-0,29$; $p<0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve benlik saygısı alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve depresif duygulanım alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve eleştiriye duyarlılık alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve hayalperestlik alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve insanlara güven duyma alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve depresif duygulanım alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,42$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve eleştiriye duyarlılık alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,22$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve hayalperestlik alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,25$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve insanlara güven duyma alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,24$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,19$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,26$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,42$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=-0,24$; $p<0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve eleştiriye duyarlılık alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,39$; $p<0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve hayalperestlik alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,19$; $p<0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve insanlara güven duyma alt boyutu arasında istatistiksel anlamda bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,4$; $p<0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,26$; $p<0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,37$; $p<0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,37$; $p<0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve hayalperestlik alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve insanlara güven duyma alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,4$; $p<0,05$.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,31$; $p<0,05$.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,24$; $p<0,05$.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=-0,24$; $p<0,05$.

Hayalperestlik alt boyutu ve insanlara güven duyma alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Hayalperestlik alt boyutu ve kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,25$; $p<0,05$.

Hayalperestlik alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Hayalperestlik alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,3$; $p<0,05$.

Hayalperestlik alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Hayalperestlik alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

İnsanlara güven duyma alt boyutu ve kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

İnsanlara güven duyma alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

İnsanlara güven duyma alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

İnsanlara güven duyma alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

İnsanlara güven duyma alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,2$; $p<0,05$.

Kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,35$; $p<0,05$.

Kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,3$; $p<0,05$.

Kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=-0,23$; $p<0,05$.

Kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,24$; $p<0,05$.

Kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,32$; $p<0,05$.

Kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=-0,49$; $p<0,05$.

Psikosomatik belirtiler alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,4$; $p<0,05$.

Psikosomatik belirtiler alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Psişik izolasyon alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=-0,19$; $p<0,05$.

Tablo 120. Problem Çözme Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
1000 tl altı	25	1,2400	0,43589
1000-2000 tl arası	39	1,1026	0,30735
3000 tl üstü	57	1,1579	0,36788
Toplam	121	1,1570	0,36534

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	,288	2	0,144	1,08	0,34
Gruplar İçi	15,729	118	0,133		
Toplam	16,017	120			

Problem çözme alt boyutu puan ortalaması ile gelir durumu grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,118)= 1,08$; $p>0,05$.

Tablo 121. İletişim Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
1000 tl altı	25	1,2000	0,40825
1000-2000 tl arası	39	1,1538	0,36552
3000 tl üstü	57	1,1053	0,30962
Toplam	121	1,1405	0,34895

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	0,166	2	0,083	0,679	0,51
Gruplar İçi	14,445	118	0,122		
Toplam	14,612	120			

İletişim alt boyutu puan ortalaması ile gelir durumu grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,118)=0,679$; $p>0,05$.

Tablo 122. Roller Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
1000 tl altı	25	1,3200	0,47610
1000-2000 tl arası	39	1,2051	0,40907
3000 tl üstü	57	1,0526	0,22528
Toplam	121	1,1570	0,36534

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	1,375	2	0,688	5,543	0,005
Gruplar İçi	14,641	118	0,124		
Toplam	16,017	120			

Araştırma ölçeği gelir durumu grupları için aile değerlendirme ölçeği roller alt boyutu puan ortalama varyansları homojen olmadığı için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) geçersizdir.

Tablo 123. Duygusal Tepki verebilme Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
1000 tl altı	25	1,3600	0,48990
1000-2000 tl arası	39	1,1538	0,36552
3000 tl üstü	57	1,1404	0,35044
Toplam	121	1,1901	0,39400

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	0,914	2	0,457	3,044	0,051
Gruplar İçi	17,714	118	0,150		
Toplam	18,628	120			

Duygusal tepki verebilme alt boyutu puan ortalaması ile gelir durumu grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,118)=3,044$; $p>0,05$.

Tablo 124. Gereken İlgiyi Gösterme Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
1000 tl altı	25	1,3600	0,48990
1000-2000 tl arası	39	1,2821	0,45588
3000 tl üstü	57	1,1579	0,36788
Toplam	121	1,2397	0,42866

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	0,813	2	0,407	2,259	0,11
Gruplar İçi	21,236	118	0,180		
Toplam	22,050	120			

Gereken ilgiyi gösterme alt boyutu puan ortalaması ile gelir durumu grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,118)=2,259$; $p>0,05$.

Tablo 125. Davranış Kontrolü Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
1000 tl altı	25	1,2400	0,43589
1000-2000 tl arası	39	1,2051	0,40907
3000 tl üstü	57	1,0702	0,25771
Toplam	121	1,1488	0,35733

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	,684	2	0,342	2,757	0,07
Gruplar İçi	14,638	118	0,124		
Toplam	15,322	120			

Davranış kontrolü alt boyutu puan ortalaması ile gelir durumu grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,118)=2,757$; $p>0,05$.

Tablo 126. Genel İşlevler Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
1000 tl altı	25	1,2000	0,40825
1000-2000 tl arası	39	1,1026	0,30735
3000 tl üstü	57	1,1053	0,30962
Toplam	121	1,1240	0,33091

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	0,182	2	0,091	0,83	0,44
Gruplar İçi	12,958	118	0,110		
Toplam	13,140	120			

Genel işlevler alt boyutu puan ortalaması ile gelir durumu grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,118)=0,83$; $p>0,05$.

Tablo 127. Benlik Saygısı Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
1000 tl altı	25	1,4000	0,50000
1000-2000 tl arası	39	1,3077	0,46757
3000 tl üstü	57	1,1053	0,30962
Toplam	121	1,2314	0,42348

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	1,845	2	0,922	5,531	0,005
Gruplar İçi	19,676	118	0,167		
Toplam	21,521	120			

Araştırma ölçeği gelir durumu grupları için Rosenberg benlik saygısı ölçeği benlik saygısı alt boyutu puan ortalama varyansları homojen olmadığı için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) geçersizdir.

Tablo 128. Kendilik Kavramının Sürekliliği Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
1000 tl altı	25	1,9200	0,27689
1000-2000 tl arası	39	1,8462	0,36552
3000 tl üstü	57	1,6842	0,46896

Toplam	121	1,7851	0,41244
--------	-----	--------	---------

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	1,181	2	0,590	3,621	0,03
Gruplar İçi	19,233	118	0,163		
Toplam	20,413	120			

Araştırma ölçeği gelir durumu grupları için Rosenberg benlik saygısı ölçeği kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu puan ortalama varyansları homojen olmadığı için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) geçersizdir.

Tablo 129. İnsanlara Güven Duyma Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
1000 tl altı	25	1,5200	0,58595
1000-2000 tl arası	39	1,3846	0,49286
3000 tl üstü	57	1,4912	0,53861
Toplam	121	1,4628	0,53294

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	0,366	2	0,183	0,641	0,53
Gruplar İçi	33,716	118	0,286		
Toplam	34,083	120			

İnsanlara güven duyma alt boyutu puan ortalaması ile gelir durumu grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,118)=0,641$; $p>0,05$.

Tablo 130. Eleştiriye Duyarlılık Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
1000 tl altı	25	1,7200	0,45826
1000-2000 tl arası	39	1,7179	0,45588
3000 tl üstü	57	1,5263	0,50375

Toplam	121	1,6281	0,48532
--------	-----	--------	---------

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	1,117	2	0,558	2,426	0,09
Gruplar İçi	27,148	118	0,230		
Toplam	28,264	120			

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu puan ortalaması ile gelir durumu grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,118)=2,426$; $p>0,05$.

Tablo 131. Depresif Duygulanım Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
1000 tl altı	25	2,2800	0,61373
1000-2000 tl arası	39	2,0769	0,73930
3000 tl üstü	57	1,9474	0,63867
Toplam	121	2,0579	0,67451

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	1,944	2	0,972	2,178	0,12
Gruplar İçi	52,651	118	0,446		
Toplam	54,595	120			

Depresif Duygulanım alt boyutu puan ortalaması ile gelir durumu grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,118)=2,178$; $p>0,05$.

Tablo 132. Hayalperestlik Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
1000 tl altı	25	1,4400	0,71181
1000-2000 tl arası	39	1,4359	0,71800

3000 tl üstü	57	1,3158	0,60231
Toplam	121	1,3802	0,66152

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	,447	2	0,223	0,506	0,6
Gruplar İçi	52,066	118	0,441		
Toplam	52,512	120			

Hayalperestlik alt boyutu puan ortalaması ile gelir durumu grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,118)=0,506$; $p>0,05$.

Tablo 133. Psikosomatik Belirtiler Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
1000 tl altı	25	1,7200	0,67823
1000-2000 tl arası	39	1,6923	0,83205
3000 tl üstü	57	1,6316	0,79354
Toplam	121	1,6694	0,77876

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	,166	2	0,083	0,135	0,87
Gruplar İçi	72,611	118	0,615		
Toplam	72,777	120			

Psikosomatik belirtiler alt boyutu puan ortalaması ile gelir durumu grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,118)=0,135$; $p>0,05$.

Tablo 135. Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
-----------------------	-----------------	----------	----------------

1000 TL altı	25	2,6800	1,10755
1000-2000 TL arası	39	2,1795	1,14413
3000 TL üstü	57	1,9123	0,98707
Toplam	121	2,1570	1,09551

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	10,272	2	5,136	4,531	0,01
Gruplar İçi	133,745	118	1,133		
Toplam	144,017	120			

Kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu puan ortalaması ile gelir durumu grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(2,118)= 4,531$; $p<0,05$. Hangi grubun hangi gruptan farklı olduğunu belirlemek için yapılan Tukey'B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre 3000 TL üstü gelir düzeyi olan kişilerin Rosenberg benlik saygısı ölçeği kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu puan ortalaması diğer grupların Rosenberg benlik saygısı kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu puan ortalamasından farklıdır. En yüksek Rosenberg benlik saygısı kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu puan ortalaması 1000 TL altı gelir düzeyine sahip kişilerin ve en düşük Rosenberg benlik saygısı ölçeği kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu puan ortalaması 3000 TL üzeri gelir düzeyi olan bireylerindir.

Tablo 136. Tartışmaya Katılabilme Derecesi Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
1000 tl altı	25	0,4800	0,58595
1000-2000 tl arası	39	0,8205	0,79046
3000 tl üstü	57	1,0000	0,90633
Toplam	121	0,8347	0,83013

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	4,711	2	2,355	3,564	0,03
Gruplar İçi	77,984	118	0,661		
Toplam	82,694	120			

Araştırma ölçeği gelir durumu grupları için Rosenberg benlik saygısı ölçeği tartışmaya katılabilme derecesi alt boyutu puan ortalama varyansları homojen olmadığı için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) geçersizdir.

Tablo 137. Anne-Baba İlgisi Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
1000 tl altı	25	1,6000	0,76376
1000-2000 tl arası	39	1,4615	0,78961
3000 tl üstü	57	1,1930	0,44072
Toplam	121	1,3636	0,65828

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	3,430	2	1,715	4,167	0,02
Gruplar İçi	48,570	118	0,412		
Toplam	52,000	120			

Araştırma ölçeği gelir durumu grupları için Rosenberg benlik saygısı ölçeği ana-baba ilgisi alt boyutu puan ortalama varyansları homojen olmadığı için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) geçersizdir.

Tablo 138. Babayla İlişki Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
1000 tl altı	25	1,2400	0,52281
1000-2000 tl arası	39	1,2051	0,52212

3000 tl üstü	57	1,1579	0,45472
Toplam	121	1,1901	0,48843

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	0,130	2	0,065	0,27	0,76
Gruplar İçi	28,498	118	0,242		
Toplam	28,628	120			

Babayla ilişki alt boyutu puan ortalaması ile gelir durumu grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,118)=0,27$; $p>0,05$.

Tablo 139. Psişik İzolasyon Alt boyutu ile Gelir Durumu Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırma Sonuçları.

Gelir Durumu Grupları	Kişi sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
1000 tl altı	25	1,3600	0,48990
1000-2000 tl arası	39	1,3333	0,47757
3000 tl üstü	57	1,2456	0,43428
Toplam	121	1,2975	0,45907

	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	0,301	2	0,151	0,711	0,49
Gruplar İçi	24,988	118	0,212		
Toplam	25,289	120			

Psişik izolasyon alt boyutu puan ortalaması ile gelir durumu grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,118)=0,711$; $p>0,05$.

Tablo 140. Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutları ve Rosenberg Benlik Saygısı Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon Katsayıları.

n=122		Benlik Saygısı
Davranış Kontrolü	R	0,27**
	P	0,003

Depresif Duygular	R	0,42**
	P	0
Duygusal Tepki verebilme	R	0,23**
	P	0,009
Eleştiriye Duyarlılık	R	0,22*
	P	0,01
Genel İşlevler	R	0,33**
	P	0
Gereken İlgii Gösterme	R	0,22**
	P	0,001
Hayalperestlik	R	0,25**
	P	0,005
İletişim	R	0,4**
	P	0
İnsanlara Güven Duyma	R	0,07
	P	0,44
Kendilik Kavramının Sürekliliği	R	0,24**
	P	0,007
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	R	0,19*
	P	0,03
Problem Çözme	R	0,25**
	P	0,006
Psikosomatik Belirtiler	R	0,26**
	P	0,004
Psşik İzolasyon	R	0,42**
	P	0
Roller	R	0,3**
	P	0,001
Tartışmaya Katılma	R	-0,24**
	P	0,008

Benlik saygısı alt boyutu ve davranış kontrolü alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,27$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve depresif duygulanım alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,42$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve duygusal tepki verebilme alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,23$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve eleştiriye duyarlılık alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,22$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve genel işlevler alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,33$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve gereken ilgiyi gösterebilme alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,22$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve hayalperestlik alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,25$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve iletişim alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,4$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve insanlara güven duyma alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,24$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,19$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,25$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,26$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve psikişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,42$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,3$; $p<0,05$.

Benlik saygısı alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=-0,24$; $p<0,05$.

n=122		Kendilik Kavramının Sürekliliği
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	r	0,2
	p	0,02
Problem Çözme	r	0,17
	p	0,05
Psikosomatik Belirtiler	r	0,35
	p	0

Psişik İzolasyon	r	0,3
	p	0,001
Roller	r	0,17
	p	0,05
Tartışmaya Katılma Derecesi	r	-0,23
	p	0,01

Kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,2$; $p<0,05$.

Kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,17$; $p=0,05$.

Kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,35$; $p<0,05$.

Kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,3$; $p<0,05$.

Kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,17$; $p=0,05$.

Kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=-0,23$; $p<0,05$.

n=122		İnsanlara Güven Duyma
Kendilik Kavramının Sürekliliği	r	-0,01
	p	0,88
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	r	0,002
	p	0,98
Problem Çözme	r	0,05
	p	0,6
Psikosomatik Belirtiler	r	0,02
	p	0,8
Psişik İzolasyon	r	0,04
	p	0,66
Roller	r	0,13
	p	0,14
Tartışmaya Katılma Derecesi	r	-0,02
	p	0,81

İnsanlara güven duyma alt boyutu ve kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

İnsanlara güven duyma alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

İnsanlara güven duyma alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

İnsanlara güven duyma alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

İnsanlara güven duyma alt boyutu ve psikik izolasyon alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

İnsanlara güven duyma alt boyutu ve roller alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

İnsanlara güven duyma alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

n=122		Eleştiriye Duyarlılık
Genel İşlevler	r	0,08
	p	0,35
Gereken İlgiyi Gösterme	r	0,08
	p	0,4
Hayalperestlik	r	0,14
	p	0,13
İletişim	r	0,12
	p	0,2
İnsanlara Güven Duyma	r	0,02
	p	0,86
Kendilik Kavramının Sürekliliği	r	0,36
	p	0
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	r	0,31
	p	0
Problem Çözme	r	0,1
	p	0,27
Psikosomatik Belirtiler	r	0,16
	p	0,07
Psikik İzolasyon	r	0,24
	p	0,007
Roller	r	0,15
	p	0,1
Tartışmaya Katılma Derecesi	r	-0,24
	p	0,007

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve genel işlevler alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve gereken ilgiyi gösterme alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve hayalperestlik alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve iletişim alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve insanlara güven duyma alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,4$; $p<0,05$.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,31$; $p<0,05$.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,24$; $p<0,05$.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve roller alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=-0,24$; $p<0,05$.

n=122		Depresif Duygulanım
Duygusal Tepki Verebilme	r	0,19
	p	0,05
Eleştiriye Duyarlılık	r	0,39

	p	0
Genel İşlevler	r	0,19
	p	0,03
Gereken İlgii Gösterebilme	r	0,12
	p	0,17
Hayalperestlik	r	0,19
	p	0,03
İletişim	r	0,25
	p	0,006
İnsanlara Güven Duyma	r	-0,1
	p	0,28
Kendilik Kavramının Sürekliliği	r	0,4
	p	0
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	r	0,26
	p	0,004
Problem Çözme	r	0,23
	p	0,01
Psikosomatik Belirtiler	r	0,37
	p	0
Psşik İzolasyon	r	0,37
	p	0
Roller	r	0,23
	p	0,01
Tartışmaya Katılma	r	-0,14
	p	0,11

Depresif duygulanım alt boyutu ve duygusal tepki verebilme alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,19$; $p=0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve eleştiriye duyarlılık alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,39$; $p<0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve genel işlevler alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,19$; $p<0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve gereken ilgiyi gösterebilme alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve hayalperestlik alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,19$; $p<0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve iletişim alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,25$; $p<0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve insanlara güven duyma alt boyutu arasında istatistiksel anlamda bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,4$; $p<0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,26$; $p<0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,23$; $p<0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,37$; $p<0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,37$; $p<0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,23$; $p<0,05$.

Depresif duygulanım alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

n=122		Hayalperestlik
İletişim	r	0,02
	p	0,82
İnsanlara Güven Duyma	r	0,01
	p	0,9
Kendilik Kavramının Sürekliliği	r	0,25
	p	0,006
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	r	0,11
	p	0,21
Problem Çözme	r	-0,006
	p	0,95
Psikosomatik Belirtiler	r	0,3
	p	0,001
Psişik İzolasyon	r	0,12
	p	0,18
Roller	r	0,2
	p	0,03
Tartışmaya Katılma Derecesi	r	0,04
	p	0,63

Hayalperestlik alt boyutu ve iletişim alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$

Hayalperestlik alt boyutu ve insanlara güven duyma alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Hayalperestlik alt boyutu ve kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,25$; $p<0,05$.

Hayalperestlik alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Hayalperestlik alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Hayalperestlik alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,3$; $p<0,05$.

Hayalperestlik alt boyutu ve psikişik izolasyon alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Hayalperestlik alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,2$; $p<0,05$.

Hayalperestlik alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

n=122		Psikosomatik Belirtiler
Psikişik İzolasyon	r	0,4
	p	0
Roller	r	0,25
	p	0,007
Tartışmaya Katılma	r	-0,05
	p	0,57

Psikosomatik belirtiler alt boyutu ve psikişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,4$; $p<0,05$.

Psikosomatik belirtiler alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,25$; $p<0,05$.

Psikosomatik belirtiler alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

n=122		Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme
Problem Çözme	r	0,13
	p	0,17
Psikosomatik Belirtiler	r	0,24
	p	0,008
Psişik İzolasyon	r	0,32
	p	0
Roller	r	0,23
	p	0,01
Tartışmaya Katılma	r	-0,49
	p	0

Kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,24$; $p<0,05$.

Kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,32$; $p<0,05$.

Kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,23$; $p<0,05$.

Kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=-0,49$; $p<0,05$.

n=122		Anne-Baba İlgisi
Babayla İlişki	R	0,03
	P	0,71
Benlik Saygısı	R	0,47**
	P	0
Davranış Kontrolü	R	0,55**
	P	0
Depresif Duygular	R	0,31**
	P	0,001
Duygusal Tepki Verebilme	R	0,5**
	P	0
Eleştiriye Duyarlılık	R	0,25**
	P	0,006

Genel İşlevler	R	0,44**
	P	0
Gereken İlgii Gösterme	R	0,43**
	P	0
Hayalperestlik	R	0,12
	P	0,18
İletişim	R	0,5**
	P	0
İnsanlara Güven Duyma	R	0,18
	P	0,05
Kendilik Kavramı	R	0,02*
	P	0,02
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	R	0,37**
	P	0
Problem Çözme	R	0,35**
	P	0
Psikosomatik Belirtiler	R	0,272**
	P	0,002
Psşik İzolasyon	R	0,385**
	P	0,000
Roller	R	0,49**
	P	0
Tartışmaya Katılma	R	-0,29**
	P	0,001

Anne baba ilgisi alt boyutu ve babayla ilişki alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve benlik saygısı alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,47$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve davranış kontrolü alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,55$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve depresif duygulanım alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,31$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve duygusal tepki verebilme alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,5$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve eleştiriye duyarlılık alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,25$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve genel işlevler alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,44$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve gereken ilgiyi gösterme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,43$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve hayalperestlik alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve iletişim alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,43$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve insanlara güven duyma alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,18$; $p=0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,2$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,37$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,35$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,27$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,38$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,49$; $p<0,05$.

Anne baba ilgisi alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=-0,29$; $p<0,05$.

n=122		Babayla İlişki
Benlik Saygısı	R	-0,02
	P	0,82
Davranış Kontrolü	R	0,16

	P	0,07
Depresif Duygular	R	-0,34
	P	0,7
Duygusal Tepki Verebilme	R	0,11
	P	0,25
Eleştiriye Duyarlılık	R	-0,03
	P	0,72
Genel İşlevler	R	0,1
	P	0,25
Gereken İlgiyi Gösterme	R	0,13
	P	0,15
Hayalperestlik	R	-0,001
	P	0,99
İletişim	R	-0,06
	P	0,48
İnsanlara Güven Duyma	R	0,06
	P	0,5
Kendilik Kavramının Sürekliliği	R	0,05
	P	0,6
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	R	0,03
	P	0,7
Problem Çözme	R	-0,13
	P	0,17
Psikosomatik Belirtiler	R	0,13
	P	0,15
Psşik İzolasyon	R	-0,08
	P	0,4
Roller	R	0,15
	P	0,1
Tartışmaya Katılma	R	0,06
	P	0,49

Babayla ilişki alt boyutu ve benlik saygısı alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve davranış kontrolü alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve depresif duygulanım alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve duygusal tepki verebilme alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve eleştiriye duyarlılık alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve genel işlevler alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve gereken ilgiyi gösterme alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve hayalperestlik alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve insanlara güven duyma alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve roller alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Babayla ilişki alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

n=122		Psşik İzolasyon
Roller	r	0,17
	p	0,06
Tartışmaya Katılma	r	-0,19
	p	0,03

Psşik izolasyon alt boyutu ve roller alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Psşik izolasyon alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=-0,19$; $p<0,05$.

n=122		Problem Çözme
Psikosomatik Belirtiler	r	0,21
	p	0,02
Psşik İzolasyon	r	0,27
	p	0,003
Roller	r	0,38
	p	0
Tartışmaya Katılma	r	-0,24
	p	0,008

Problem çözme alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,21$; $p<0,05$.

Problem çözme alt boyutu ve psşik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,27$; $p<0,05$.

Problem çözme alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,38$; $p<0,05$.

Problem çözme alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=-0,24$; $p<0,05$.

n=122		İletişim
İnsanlara Güven Duyma	r	0,09
	p	0,31
Kendilik Kavramının Sürekliliği	r	0,16
	p	0,08
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	r	0,14
	p	0,13
Problem Çözme	r	0,68
	p	0
Psikosomatik Belirtiler	r	0,27
	p	0,003
Psşik İzolasyon	r	0,36
	p	0
Roller	r	0,48
	p	0
Tartışmaya Katılma Derecesi	r	-0,2

	p	0,02
--	---	------

İletişim alt boyutu ve insanlara güven duyma alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

İletişim alt boyutu ve kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

İletişim alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

İletişim alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,68$; $p<0,05$.

İletişim alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,27$; $p<0,05$.

İletişim alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,36$; $p<0,05$.

İletişim alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,48$; $p<0,05$.

İletişim alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=-0,2$; $p<0,05$.

n=122		Roller
Tartışmaya Katılma	r	-0,24
	p	0,008

Roller alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=-0,24$; $p<0,05$.

n=122		Duygusal Tepki Verebilme
Eleştiriye Duyarlılık	r	0,12
	p	0,2
Genel İşlevler	r	0,65
	p	0
Gereken İlgiyi Gösterme	r	0,47
	p	0

Hayalperestlik	r	0,01
	p	0,91
İletişim	r	0,71
	p	0
İnsanlara Güven Duyma	r	0,13
	p	0,16
Kendilik Kavramının Sürekliliği	r	0,21
	p	0,02
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	r	0,18
	p	0,04
Problem Çözme	r	0,54
	p	0
Psikosomatik Belirtiler	r	0,37
	p	0
Psşik İzolasyon	r	0,28
	p	0,001
Roller	r	0,54
	p	0
Tartışmaya Katılma Derecesi	r	-0,23
	p	0,01

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve eleştiriye duyarlılık alt boyutu arasında istatistiksel anlamda bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve genel işlevler alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,65$; $p<0,05$.

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve gereken ilgiyi gösterme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,47$; $p<0,05$.

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve hayalperestlik alt boyutu arasında istatistiksel anlamda bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve iletişim alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,71$; $p<0,05$.

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve insanlara güven duyma alt boyutu arasında istatistiksel anlamda bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,21$; $p<0,05$.

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,18$; $p<0,05$.

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,54$; $p<0,05$.

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,37$; $p<0,05$.

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,28$; $p<0,05$.

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,54$; $p<0,05$.

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=-0,23$; $p<0,05$.

n=122		Gereken İlgii Gösterme
Hayalperestlik	r	0,12
	p	0,19
İletişim	r	0,39
	p	0
İnsanlara Güven Duyma	r	0,12
	p	0,17
Kendilik Kavramının Sürekliliği	r	0,2
	p	0,02
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	r	0,26
	p	0,004
Problem Çözme	r	0,24
	p	0,008
Psikosomatik Belirtiler	r	0,32
	p	0
Psişik İzolasyon	r	0,36
	p	0
Roller	r	0,34
	p	0
Tartışmaya Katılma Derecesi	r	-0,23
	p	0,01

Gereken ilgiyi gösterme alt boyutu ve hayalperestlik alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$

Gereken ilgiyi gösterme alt boyutu ve iletişim alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,39$; $p<0,05$.

Gereken ilgiyi gösterme alt boyutu ve insanlara güven duyma alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$

Gereken ilgiyi gösterme alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,26$; $p<0,05$.

Gereken ilgiyi gösterme alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,24$; $p<0,05$.

Gereken ilgiyi gösterme alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,32$; $p<0,05$.

Gereken ilgiyi gösterme alt boyutu ve psişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,36$; $p<0,05$.

Gereken ilgiyi gösterme alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,35$; $p<0,05$.

Gereken ilgiyi gösterme alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=-0,23$; $p<0,05$.

n=122		Davranış kontrolü
Depresif Duygular	r	0,28
	p	0,002
Duygusal Tepki Verebilme	r	0,39
	p	0
Eleştiriye Duyarlılık	r	0,28
	p	0,002
Genel İşlevler	r	0,41
	p	0
Gereken İlgiyi Gösterme	r	0,2
	p	0,03
Hayalperestlik	r	0,18
	p	0,04
İletişim	r	0,37
	p	0
İnsanlara Güven Duyma	r	0,16
	p	0,09
Kendilik Kavramının Sürekliliği	r	0,17
	p	0,07

Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	r	0,37
	p	0
Problem Çözme	r	0,33
	p	0
Psikosomatik Belirtiler	r	0,27
	p	0,003
Psişik İzolasyon	r	0,19
	p	0,04
Roller	r	0,59
	p	0
Tartışmaya Katılma	r	-0,19
	p	0,03

Davranış kontrolü alt boyutu ve depresif duygular alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,28$; $p<0,05$.

Davranış kontrolü alt boyutu ve duygusal tepki verebilme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,39$; $p<0,05$.

Davranış kontrolü alt boyutu ve eleştiriye duyarlılık alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,28$; $p<0,05$.

Davranış kontrolü alt boyutu ve genel işlevler alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,4$; $p<0,05$.

Davranış kontrolü alt boyutu ve gereken ilgiyi gösterme alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,2$; $p<0,05$.

Davranış kontrolü alt boyutu ve hayalperestlik alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,18$; $p<0,05$.

Davranış kontrolü alt boyutu ve iletişim alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,37$; $p<0,05$.

Davranış kontrolü alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,33$; $p<0,05$.

Davranış kontrolü alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,27$; $p<0,05$.

Davranış kontrolü alt boyutu ve psikişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=0,19$; $p<0,05$.

Davranış kontrolü alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,59$; $p<0,05$.

Davranış kontrolü alt boyutu ve psikişik izolasyon alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=-0,19$; $p<0,05$.

n=122		Genel İşlevler
Gereken İlgiyi Gösterme	r	0,44
	p	0
Hayalperestlik	r	0,01
	p	0,89
İletişim	r	0,79
	p	0
İnsanlara Güven Duyma	r	0,05
	p	0,61
Kendilik Kavramının Sürekliliği	r	0,14
	p	0,12
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	r	0,11
	p	0,24
Problem Çözme	r	0,66
	p	0
Psikosomatik Belirtiler	r	0,29
	p	0,001
Psikişik İzolasyon	r	0,41
	p	0
Roller	r	0,6
	p	0
Tartışmaya Katılma Derecesi	r	-0,19
	p	0,03

Genel işlevler alt boyutu ve gereken ilgiyi gösterme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,44$; $p<0,05$.

Genel işlevler alt boyutu ve hayalperestlik alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$

Genel işlevler alt boyutu ve iletişim alt boyutu arasında pozitif yönlü çok iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,79$; $p<0,05$.

Genel işlevler alt boyutu ve insanlara güven duyma alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$.

Genel işlevler alt boyutu ve kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$

Genel işlevler alt boyutu ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $p>0,05$

Genel işlevler alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,66$; $p<0,05$.

Genel işlevler alt boyutu ve psikosomatik belirtiler alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,29$; $p<0,05$.

Genel işlevler alt boyutu ve psikik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki vardır; $r=0,41$; $p<0,05$.

Genel işlevler alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki vardır; $r=0,6$; $p<0,05$.

Genel işlevler alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki vardır; $r=-0,19$; $p<0,05$.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, YORUM VE ÖNERİLER

5.1. Yorum ve Tartışma

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin benlik saygıları ile aile ilişkileri arasındaki ilişkilere yönelik bulgulara ve yorumlara yer verilmektedir.

Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutları ile Rosenberg Benlik saygısı Ölçeği alt boyutları arasında korelasyonlar yapılmıştır. Araştırmamızda, üniversite öğrencilerin benlik saygısı ile aile ilişkileri alt boyutları arasında pozitif yönde orta ilişkiler bulunmuştur. Kuramsal temelde baktığımızda; özellikle Sullivan, E. Erikson, ve C. Rogers, çocukluk ve ergenlik döneminde anne-baba ile kurulan olumlu ilişkileri, yapıcı ebeveyn tutumlarını, bireyin benlik saygısının gelişmesinde belirleyici olduğunu göstermektedirler. Araştırma bulgularımız benlik saygısı ile ilgili kuramsal temelle paralellik göstermektedir.

Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutları ile Cinsiyet grupları t-testi ile karşılaştırıldığında hiçbir alt boyutta anlamlı fark bulunamamıştır.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği alt boyutları ile Cinsiyet grupları karşılaştırıldığında benlik saygısı, insanlara güven duyma, hayalperestlik alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Cinsiyet değişkenine göre benlik saygısına bakıldığında, kadınların benlik saygısının erkeklerinkine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kurşun (1998), Özkan (1994), Halıcı (2005), Erikçi (2005), Çelik (2007), Kılıç Duran (2007), Kanay (2006), Koruklu (2010) ve Yücel (2013) yaptıkları araştırmalarda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek benlik saygısına sahip olduğunu bulgulamıştır. Bu durum bizim araştırmamızdan elde ettiğimiz bulguları destekler niteliktedir. Fakat Çuhadaroğlu (1986), Güngör (1989), İnanç (1997), Eşer (2005), Yenidünya (2005) ve Bal (2006) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre ise benlik saygısı ile cinsiyet arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı görülmektedir. Cinsiyet değişkeni ile insanlara olan güven alt boyutu karşılaştırıldığında, kadınların insanlara olan güveni erkeklere göre daha fazla bulunmuştur. Hayalperestlik alt

boyutuna bakıldığında, erkeklerde ise hayalperestlik kadınlara göre daha fazladır. Diğer alt gruplarla cinsiyet grupları arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutları ile Yaş grupları t-testi ile karşılaştırıldığında roller ve davranış kontrolü alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Diğer alt gruplarda ise anlamlı farklılık bulunamamıştır. Roller alt boyutunda, 23 yaş ve üzeri grup cinsiyet rollerini 22 yaş ve altı grubuna göre daha sağlıklı algıladığı görülmektedir. Yaşın ilerlemesi ile birlikte roller daha net kavranmakta ve uygulanmakta olduğu düşünülmektedir. Davranış kontrolü alt boyutuna bakıldığında ise, 23 yaş ve üstü grubun davranış kontrolünün 22 yaş ve altı gruba göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Davranış kontrolü aile bireylerinin davranışlarına standart koyma ve disiplin sağlama biçimidir.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği alt boyutları ile Yaş grupları t- testi ile karşılaştırıldığında kendilik kavramının sürekliliği, insanlara güven, psikosomatik belirtiler, anne baba ilgisi alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Kendilik kavramının sürekliliği alt boyutunda, 23 yaş ve üstü grubun kendilik kavramının sürekliliği 22 yaş ve altı grubuna göre daha fazla bulunmuştur. Saygılı, Kesecioğlu ve Kırktaş (2015) yaptıkları çalışmada yaş arttıkça benlik saygısı ve kendilik kavramının sürekliliği kavramları artmaktadır. İnsanlara güven alt boyutunda, 23 yaş ve üstü grubun insanlara olan güveni 22 yaş ve altı gruba göre daha fazla olduğu görülmüştür. Psikosomatik belirtiler alt boyutuna bakıldığında, 22 yaş ve altı grupta psikosomatik belirtiler daha fazla görülmüştür. Bu anksiyete belirtisi olarak kabul edilir. Gençlerin anksiyeteye daha yakın olduğu düşünülmektedir. Anne baba ilgisi alt boyutuna bakıldığında ise, 23 yaş ve üstü grup anne baba ilgisini 22 yaş ve altı gruba göre daha çok algıladığı görülmektedir. Diğer alt boyutlarda anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Araştırmamızda 22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üzeri gruplarının benlik saygısı düzeylerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Literatürde benlik saygısı ve sınıf düzeyi ve yaş ile ilgili yapılan kesitsel çalışmalara Cerit-Aksoy (1992) , Yüksekaya (1995) bakıldığında genelde yaş değişkeni açısından özsaygı düzeyleri üzerinde farklılığın olmadığını göstermektedir. Bunun sebebini araştırmalarda yakın yaşların araştırılarak, belirli bir döneme genelleme yapılmasından kaynaklandığını düşünebiliriz. Alanda yapılacak deneysel ve boylamsal çalışmalarla farklı sonuçlara ulaşılabilir.

Çam ve ark. (2000) çalışmalarında sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin benlik saygısının da yükseldiğini tespit etmişlerdir. Ortaöğretim öğrencilerinde yapılan araştırma bulguları da öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça benlik saygısı puanlarının da arttığını göstermektedir (Balat ve Akman, 2004). Bu çalışmalar bizim bulgularımızı desteklememektedir.

Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutları ile Medeni durum grupları t-Testi ile karşılaştırıldığında problem çözme alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuş, diğer alt boyutlarda anlamlı farklılık bulunamamıştır. Problem çözme alt boyutuna bakıldığında, evlilerin aile içinde problem çözmesi bekarlara göre daha yüksek bulunmuştur. Bu durumun kadının evde söz sahibi olmasının ve kararlara katılımının, problemlerin daha işlevsel bir biçimde çözülmesine ortam hazırladığı düşünülmektedir.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği alt boyutları ile Medeni durum grupları karşılaştırıldığında benlik saygısı, depresif duygulanım alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmuş, diğer alt boyutlarda anlamlı farklılık bulunamamıştır. Benlik saygısı alt boyutunda, evlilerin benlik saygısı bekarlara göre daha yüksek bulunmuştur. Araştırma bulgularımızı destekleyen benzer çalışmalar Bostan (2004) ve Saygılı, Kesecioğlu & Kırıktaş (2015), MacDonald ve arkadaşları (1987) ,tarafından yapılmış olup, bireylerin evli ya da bekar olma durumlarının benlik saygısını anlamlı düzeyde etkilediği tespit edilmiştir. Cotten (1999) göre evlilerin bekarlara göre mental sağlıklarının daha iyi olduğunu bulmuştur. Ancak yapılan bazı çalışmalarda da medeni durumun benlik saygısını etkilemediği belirtilmiştir (Erdem ve Taşçı, 2003; Yıldırım ve ark. 2010). Dolayısıyla literatürde yer alan çalışma sonuçları ile bizim araştırma bulgularını değerlendirdiğimiz zaman, medeni durum ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırma sonuçlarının çelişkili olduğu görülmektedir. Bu nedenle medeni durum ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelenirken kişilerin evli olma süreleri, çocuk sayıları, sosyo-ekonomik ve sosyo-demografik özelliklerinin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Depresif duygulanım alt boyutunda, bekarlarda depresif duygulanımın evlilere göre daha yüksek düzeydir. Bekarların depresif durumunun evlilerden daha yüksek olduğunu gösteren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu ilişkinin daha farklı özelliklerini göz önüne alarak incelemekte fayda olabilir.

Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutları ile Çalışma durumu grupları t-testi ile karşılaştırıldığında davranış kontrolü alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur. Çalışan grubun davranış kontrolü çalışmayan gruba göre daha sağlıklıdır. Bunun çalışma ortamının verdiği disiplinin ev ortamında da devam etmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Diğer alt boyutlarla çalışma durumu grupları arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği alt boyutları ile Çalışma durumu grupları karşılaştırıldığında, benlik saygısı, hayalperestlik, babayla ilişki ve psişik izolasyon alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Benlik saygısı alt boyutunda, çalışan grubun benlik saygısı çalışmayan gruba göre daha fazla olduğu bulunmuştur. Çalışanların maddi özgürlüğü olması ve kendilerini diğer gruba oranla işe yarar bulmaları, kendilerini olumlu değerlendirmeleri sebebiyle benlik saygılarının yüksek olduğu düşünülmektedir. Erim ve Yücens (2016) çalışmalarında çalışan kadınların benlik saygılarının daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Hayalperestlik alt boyutunda, çalışmayan grubu hayalperestliği çalışan gruba oranla daha yüksek bulunmuştur. Çalışan insanların daha yoğun olması, daha fazla stres yaşamasının hayalperestlik boyutunu olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir. Babayla ilişki alt boyutunda, çalışmayan grubun babayla ilişkisi, çalışan gruba göre daha fazla bulunmuştur. Bunun evde daha fazla vakit geçirdiklerinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Psişik izolasyon alt boyutuna baktığımızda ise, çalışmayan grubun psişik izolasyonunun daha yüksek olduğu bulunmuştur. Çalışmayan grubun hem maddi olanaklar bakımından, hem de kendilerini diğer gruba göre olumsuz değerlendirdiklerinden dolayı daha az sosyal oldukları düşünülmektedir. Diğer alt boyutlarla çalışma durumu grupları arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutları ile Anne Baba ayrılık durumu grupları t-testi ile karşılaştırıldığında, problem çözme, roller, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve genel işlevler boyutunda anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Problem çözme alt boyutunda, anne babası ayrı olmayan grubun aile içindeki problemleri anne babası ayrı olan gruba göre daha iyi ve sağlıklı çözdüğü görülmüştür. Sağlıklı aile ortamında yetişen bireylerin problem çözme konusunda daha başarılı olduğu düşünülmektedir. Gereken ilgiyi gösterme alt boyutunda, anne babası ayrı olmayan grubun aile içinde gereken ilgiyi gösterme anne babası ayrı olan gruba göre daha iyi olduğu görülmüştür.

Davranış kontrolü alt boyutunda, anne babası ayrı olmayan grubun davranış kontrolü anne babası ayrı olan gruba göre daha sağlıklı olduğu bulunmuştur. Genel işlevler alt boyutunda ise, anne babası ayrı olmayan grubun aile içindeki genel işlevleri anne babası ayrı olan gruba göre daha iyi bulunmuştur.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği alt boyutları ile Anne Baba Ayrıklık durumu grupları karşılaştırıldığında, benlik saygısı, kendilik kavramının sürekliliği, depresif duygulanım, kişiler arası ilişkilerde tehdit algılama, anne baba ilgisi, psikişik izolasyon alt boyutlarında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Benlik saygısı alt boyutunda, anne babası ayrı olmayan grubun benlik saygısı anne babası ayrı olan gruba oranla daha yüksek bulunmuştur. Long (1986) tarafından yapılan çalışmada ise ebeveynin birlikte veya ayrı yaşamasının ve anne baba anlaşmazlığının üniversite birinci sınıf kız öğrencilerinin benlik saygısı üzerinde etkisi olduğu tespit edilmiştir. Parish ve Taylor (1979), Karaoğlan (1997), Çelikoğlu (1998) ve Öztürk (2012) çalışmalarında boşanmanın çocukların kişilik gelişimi ve benlik saygısı düzeyi üzerinde olumsuz etkisi olduğu tespit edilmiştir. Erikçi (2005) ise yaptığı çalışmada en düşük benlik saygısına anne-babanın her ikisinin de öldüğü grupta rastlanmıştır (Cengil, 2009).

Depresif duygulanım alt boyutunda, anne babası ayrı olan grubun depresif duygulanımının anne babası ayrı olmayan gruptan yüksek olduğu bulunmuştur. Biller ve Lung (1973), yaptıkları araştırmada babadan ayrı olmanın kız ve erkek çocuklarında saldırganlık, kaygı duyma, depresif duygulanım ve cinsiyet rolü ile ilgili uyum problemleri yarattığını belirlemişlerdir.

Kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutunda, anne babası ayrı olan grubun kişilerarası ilişkilerde anne babası ayrı olmayan gruba oranla daha fazla tehdit hissettiği bulunmuştur. Birey güvendiği kişileri yanında bulamayınca ya da ebeveyn eksikliğini hissedince, sosyal ilişkilerinde de güven problemi yaşayabilir.

Anne baba ilgisi alt boyutunda, anne babası ayrı olan grubun anne baba ilgisinin anne babası ayrı olmayan gruba göre daha az olduğu bulunmuştur. Aile içi ilişkilerde ilgisizlik, ebeveyn ve çocuk arasında şefkat ilişkisiyle gelişen bağıllık güdüsünün olmamasının, bireyde saldırganca veya düşmanca duygulara doğrudan yol açtığı; ayrıca, ebeveynlerin çocuklarına karşı ihmalkâr ve ilgisiz davranmasının çocuğun psikolojik durumu üzerinde yıkıcı etkilere sahip olduğunu vurgulanmaktadır (Savi ve Aksoy, 2010).

Psişik izolasyon alt boyutunda, anne babası ayrı olan grupta izolasyonun anne babası ayrı olmayan gruba oranla daha fazla olduğu bulunmuştur. Anne babanın ayrılığının vermiş olduğu duygulanımdan ötürü sosyalliği çok az yaşamak isteyebilecekleri düşünölmektedir. Diğer alt boyutlarda ise anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutları ile Eleştiriye Duyarlılık grupları t-testi ile karşılaştırıldığında, duygusal tepki verme alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuş, diğer alt boyutlarda anlamlı farklılık bulunamamıştır. Duygusal tepki verme alt boyutunda, eleştiriye duyarsız olan grubun duygusal tepki vermesi eleştiriye duyarlı olan gruba göre daha yüksek bulunmuştur. Duygusal tepki verme alt boyutu aile üyelerinin birbirlerine sevinçlerini, üzüntülerini, korkularını açık bir şekilde gösterebilmesiyle ilgilidir. Eleştiriye duyarsız grubun üzüntülerini, korkularını, kızgınlıklarını diğer gruba göre daha fazla göstereceği, saklayamayacağı düşünölmektedir.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği alt boyutları ile Eleştiriye Duyarlılık grupları karşılaştırıldığında, psikosomatik belirtiler, tartışmalara katılabilme derecesi alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmuş, diğer alt boyutlarda anlamlı farklılık bulunamamıştır. Psikosomatik belirtiler alt boyutunda, Eleştiriye duyarlı olan grubun psikosomatik belirtilerin eleştiriye duyarsız olan gruba göre daha fazla olduğu bulunmuştur. Eleştiriye duyarlı olan grup, en ufak eleştiriden, üzüntü ve sıkıntıdan etkileneceği için diğer gruba oranla daha fazla psikosomatik belirtiler göstereceği düşünölmektedir. Onbaşıoğlu (2006), Susman (2001), Tomatis (2001) ve Ray (2004) eleştiriye duyarlılıkla psikosomatik belirtileri ilişkili bulmuşlardır. Tartışmalara katılabilme derecesi alt boyutunda, eleştiriye duyarsız olan grubun tartışmalara katılabilme derecesinin eleştiriye duyarlı olan gruba göre daha fazla olduğu bulunmuştur. Bunun eleştiriye duyarsız olan grubun, tartışmalarda eleştirilmekten korktuklarından ya da etkilendiklerinden kaynaklandığı düşünölmektedir. Rosenberg (1965) benlik saygısı düştükçe eleştiriye duyarlılığın arttığını, tartışmalara katılabilme derecesinin azaldığını söylemiştir.

Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutları arasındaki korelasyon kat sayılarına bakılmıştır. Sonuçlara göre;

Davranış kontrolü alt boyutu ile duygusal tepki verebilme, genel işlevler, iletişim, problem çözme alt boyutları arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki bulunmuştur.

Davranış kontrolü alt boyutu ve gereken ilgiyi gösterme alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki bulunmuştur. Davranış kontrolü alt boyutu ile roller, genel işlevler alt boyutları arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki bulunmuştur.

Duygusal tepki verebilme alt boyutu ve gereken ilgiyi gösterme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde, Duygusal tepki verebilme alt boyutu ile iletişim, problem çözme, roller alt boyutları arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki bulunmuştur.

Genel işlevler alt boyutu ve gereken ilgiyi gösterme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki, Genel işlevler alt boyutu ile problem çözme, roller alt boyutları arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki, Genel işlevler alt boyutu ve iletişim alt boyutu arasında pozitif yönlü çok iyi düzeyde ilişki bulunmuştur.

Gereken ilgiyi gösterme alt boyutu ile iletişim, roller alt boyutları arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki, Gereken ilgiyi gösterme alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki bulunmuştur.

İletişim alt boyutu ve problem çözme alt boyutu arasında pozitif yönlü iyi düzeyde ilişki, iletişim alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki bulunmuştur. Problem çözme alt boyutu ve roller alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki bulunmuştur.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği alt boyutları arasındaki korelasyon kat sayılarına bakılmıştır. Sonuçlara göre;

Anne baba ilgisi alt boyutu ile babayla ilişki, hayalperestlik alt boyutları arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki bulunamamış, Anne baba ilgisi alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü orta düzeyde ilişki, Anne baba ilgisi alt boyutu ile insanlara güven duyma, kendilik kavramının sürekliliği, psikosomatik belirtiler alt boyutları arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki, Anne baba ilgisi alt boyutu ile benlik saygısı, depresif duygulanım, anne baba ilgisi, kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme, psişik izolasyon alt boyutları arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki bulunmuştur.

Babayla ilişki alt boyutu ile benlik saygısı, depresif duygulanım, eleştiriye duyarlılık, hayalperestlik, insanlara güven duyma, kendilik kavramının sürekliliği, kişilerarası

ilişkilerde tehdit hissetme, psikosomatik belirtiler, psişik izolasyon, tartışmaya katılma derecesi alt boyutları arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Benlik saygısı alt boyutu ile depresif duygulanım, hayalperestlik, psikosomatik belirtiler, pişik izolasyon kendilik kavramının sürekliliği, kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutları arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki, Benlik saygısı alt boyutu ve eleştiriye duyarlılık alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki, Benlik saygısı alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki bulunmuştur. Benlik saygısı alt boyutu ve insanlara güven duyma alt boyutu arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Depresif duygulanım alt boyutu ile eleştiriye duyarlılık, depresif duygulanım, kendilik kavramı, kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme, psikosomatik belirtiler, psişik izolasyon alt boyutları arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki, Depresif duygulanım alt boyutu ve hayalperestlik alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişki bulunmuş, Depresif duygulanım alt boyutu ile insanlara güven duyma, tartışmaya katılma alt boyutları arasında istatistiksel anlamda bir ilişki bulunamamıştır.

Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ile hayalperestlik, insanlara güven duyma, psikosomatik belirtiler alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamış, Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ile kendilik kavramının sürekliliği, kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme, psişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki, Eleştiriye duyarlılık alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında ise negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki bulunmuştur

Hayalperestlik alt boyutu ile insanlara güven duyma, kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme, psişik izolasyon, tartışmaya katılma derecesi alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamış, Hayalperestlik alt boyutu ile kendilik kavramının sürekliliği, psikosomatik belirtiler alt boyutları arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişkiler bulunmuştur.

İnsanlara güven duyma alt boyutu ile kendilik kavramının sürekliliği, kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme, psikosomatik belirtiler, psişik izolasyon, tartışmaya katılma derecesi alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamış, Kendilik kavramının sürekliliği alt boyutu ile kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme,

psikosomatik belirtiler, psikişik izolasyon alt boyutları arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki bulunmuştur.

Kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu ile psikişik izolasyon, tartışmaya katılma derecesi alt boyutları arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki bulunmuştur.

Psikosomatik belirtiler alt boyutu ve psikişik izolasyon alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki bulunmuş, Psikosomatik belirtiler alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Psikişik izolasyon alt boyutu ve tartışmaya katılma derecesi alt boyutu arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki bulunmuştur.

Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutları ile Gelir Durumu grupları Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile karşılaştırıldığında, anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği alt boyutları ile Gelir Durumu grupları karşılaştırıldığında, benlik saygısı, kendilik kavramının sürekliliği, tartışmaya katılabilme derecesi, anne baba ilgisi alt boyutlarında puan ortalamaları homojen olmadığından ANOVA geçersizdir. Araştırmadaki örneklem sayısı arttırılarak homojenliği sağlamak mümkün olabilir. Böylece yapılan karşılaştırmanın geçerli olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca, Kılıç Duran (2007), Uyanık Balat ve Akman (2004) yaptıkları araştırmalarda sosyo ekonomik düzey açısından alt,orta ve üst sosyo ekonomik düzeye sahip öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna varmışlardır. Gürsoy (2006) ise çalışmasında anlamlı farklılık bulmuştur.

Kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutunda ise anlamlı farklılık bulunmuştur. Hangi grubun hangi gruptan farklı olduğunu belirlemek için yapılan Tukey'B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, en yüksek Rosenberg benlik saygısı kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu puan ortalaması 1000 TL altı gelir düzeyine sahip kişilerin ve en düşük Rosenberg benlik saygısı ölçeği kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt boyutu puan ortalaması 3000 TL üzeri gelir düzeyi olan bireylerindir. Diğer alt boyutlar da ise anlamlı farklılık bulunamamıştır.

5.2. Sonuç

Bu araştırmaya İstanbul Üsküdar Üniversitesinde okuyan üniversite öğrencileri rastgele seçilmiştir.

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin benlik saygılarını aile tutumlarının ne derece ilişkili olduğunu saptamayı amaçlamıştır. Veriler toplandıktan sonra üniversite öğrencilerinin benlik saygıları ile aile tutumları, aile ilişkileri arasında bazı farklılıklar bulunmuştur. Benlik saygısı ile Aile Değerlendirme Ölçeği'nin Davranış Kontrolü, Genel İşlevler, İletişim, Problem Çözme ve Roller alt boyutları arasında pozitif yönlü orta derecede ilişki bulunmuştur. Benlik saygısı arttığında bu alt boyutlar artmakta; benlik saygısı azaldığında bu alt boyutlar azalmaktadır. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nin Anne Baba İlgisi, Depresif Duygulanım, Hayalperestlik, Psikosomatik Belirtiler ve Psikik İzolasyon alt boyutları arasında pozitif yönlü orta derecede ilişki bulunmuştur. Anne baba ilgisi azaldığında benlik saygısı azalmakta; anne baba ilgisi arttığında benlik saygısı da artmaktadır. Alt boyutların puanlaması farklı olduğundan anlamlı ilişki bulunan diğer alt boyutlar arttığında, benlik saygısı azalmakta; azaldıklarında ise benlik saygısı artmaktadır. Ayrıca Sosyodemografik Veri Formu ile benlik saygısı karşılaştırıldığında; Cinsiyet, Medeni Durum, Çalışma Durumu ve Anne Baba Ayrılık durumu grupları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Kadınların, evlilerin, çalışanların ve anne babası ayrı olmayanların benlik saygıları daha yüksek bulunmuştur.

Bu çalışma, ebeveynlerin benimsemiş olduğu tutum ve davranışların, aile ilişkilerinin, öğrencilerin benlik saygılarını olumlu ya da olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir. Uygun aile tutumları konusunda ailelerin daha fazla bilinçlendirip, aile ilişkilerini güçlendirmek için onarıcı ya da önleyici müdahale programlarına katılımlarının sağlanması ile öğrencilerin benlik saygısı düzeylerine olumlu yönde katkıları olacağı düşünülmektedir.

5.3. Öneriler

İleride yapılacak çalışmalarda İstanbul'un diğer ilçelerindeki ya da Türkiye'nin diğer illerindeki üniversite öğrencileri dahil edilip, büyük bir örneklem grubu oluşturularak

daha fazla bilgi elde edilebilir. Bu durum bize, karşılaştırma yapma imkanı da tanır. Ayrıca araştırmamız üniversite öğrencilerinin verdiği cevaplarla sınırlıdır. Sonraki çalışmalarda ebeveynlerin görüşleri ya da aile ve çocuğu gözlem gibi farklı bilgi kaynaklarına başvurulabilir.

Öğrenciler daha küçük yaşlardan alınıp kontrol gruplu deneysel çalışmalar yapılabilir.

Ebeveynlerin çocuklarıyla olan ilişkilerini arttırmak için seminerler düzenlenebilir.

Benlik saygısını arttırıcı eğitici ve onarıcı eğitim programları, aile bilgilendirme çalışmaları yapıp, doğru anne baba tutumları hakkında pratiğe yönelik uygulamalar yapılabilir.

Okul Rehberlik Servislerince ailelerle yapılan görüşmelerde, ailelerin öğrencilere karşı olan tutumlarında tutarlı davranmaları gerektiği vurgulanmalıdır. Her geçen gün bireyleşen ve gelişen öğrencilerin tutarsız anne baba davranışlarıyla tutarsız bir birey olarak yetişmemesi için, ebeveynlerin tutarlı ve kararlı olmaları gerekmektedir. Aile içinde olumlu iletişim kurmalı; problemler konuşarak, karşılıklı sevgi ve saygı ortamı içerisinde, birlikte çözümlenmelidir.

Araştırmada öğrencilerin benlik saygısı ile aile ilişkileri ve ebeveyn tutumları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Literatürde benlik saygısı ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkileri inceleyen araştırma sayısı oldukça azdır. Bu iki değişken arasındaki ilişkinin önemini vurgulayacak yeni çalışmaların yapılması fayda sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

Adams, S. G., Gullota T. (1989). “Adolesenct Life Experiences”, Newyork: Brooks Cole Publishing Company.

Aktaş, S. (2011). 9. Sınıfta anne baba tutumları ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Aktug, T. (2006). Ergenlerde Akran Baskısı ve Benlik Saygısının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Mersin.

Aydın, B. (2005). *Çocuk ve Ergen Psikolojisi*. İstanbul: Atlas Yayın Dağıtım.

Aytemiz,T. (2010). Ebeveyn kişiliği, çocuğun mizacı ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Avanoğlu, Z. (2004). *Öğretim: Eğitim Psikolojisine Çağdaş Bir Yaklaşım*. İstanbul, Ofset Yayınevi.

Avşaroğlu, S. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Karar vermede Özsaygı, Karar verme ve Stresle Başa Çıkma Stillerinin Benlik Saygısı ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.

Balat, G. U. (2007). “İlköğretime Başlayan Çocukların Anne Babalarının Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Okul Öncesi Eğitimden Yararlanma Düzeylerine Göre İncelenmesi”. Eğitim ve Bilim Dergisi, 32(143): 89-91.

Baumrind, D. (1966). “Effects of Authoritative Parental Control on Child Behavior, Child Development”. 37(4): 887-907.

Baybek, H., Yavuz, S. (2005). “Muğla Üniversitesi Öğrencilerinin Benlik Saygılarının İncelenmesi”. Muğla Üniversitesi SBE Dergisi, 14.

Bednar, P. R. ve Wells, M. G. (1989). Self-Esteem paradoxes and innovations in clinical theory and practice. Washington.

Berksun, O. E. ve Sayar G. H. (2013). *Aile ve Eş Terapileri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Bostan, Ö. (2004). Ebe Ve Hemşirelerde İş Doyumu, Benlik Saygısı ve Etkileyen Faktörler. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 7(3); 56-66.

Buluş, M., Cevher, F.N. (2007). “Benlik Kavramı ve Benlik Saygısı: Önemi ve Geliştirilmesi”. *Akademik Dizin Dergisi*, 2: 52-64.

Bulut, I. (1990). *Aile Değerlendirme Ölçeği El Kitabı*. Ankara: Özügelış Matbaası.

Bulut, I. (1993). *Ruh Hastalığının Aile İşlevlerine Etkisi*. Ankara: Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları.

Cüceloğlu, D. (2000). *Yeniden İnsan İnsana*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Çağlayan, N. (2011), Bireysel ve Takım Sporunu Yapanlarla Spor Yapmayanların Benlik Saygısı Puanlarının Karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Çelik, N. (2007). Sosyal Beceri Eğitiminin İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

Çelikoğlu, C. (1998). “Boşanmanın Çocukların Benlik Saygısına Etkisinin İncelenmesi”, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Çörüş, G. (2001). Son Ergenlikte Özdeğeri Etkileyen Ailesel Değişkenler, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Demiriz, S. (1997). 9-12 Yaş Çocukların Benlik Kavramı ile Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Dilek, H., Aksoy, A. B. (2013). Ergenlerin Benlik Saygısı ile Anne Babanın Benlik Saygısı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.

Dönmezer, G.(2001). *Ailede İletişim ve Etkileşim*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Durmuş, B. (2013). Sosyal Bilimlerde SPSS’le Veri Analizi. İstanbul: Beta Basım Yayım A.Ş.

Elmas, H. E., (2009) Ortaöğretim Öğrencilerinin Benlik Algı Düzeyleri ile Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Enç, M. (1974). *Ruh Bilim Terimler Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Erbil, N., Divan, Z. ve Önder, P. (2006). “Ergenlerin benlik saygısına ailelerinin tutum ve davranışlarına etkisi”. *Aile ve toplum Dergisi*, 3(10):7-112.

Erikçi, M. (2005). Ana - Baba Yoksunluğunun 9-15 Yaş Grubu Çocukların Benlik Kavramı Üzerindeki Etkilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.

Erim, B. R., Yücens, B. (2016). Kadına Yönelik Şiddet ve Kadın Sığınma Evleri. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*. 25(4); 536-549.

Erkuş, A. (2013). *Bilimsel Araştırma Süreci*. Ankara: Sözkese Matbaacılık.

Erşan, E., Doğan, O., Doğan, S., (2009). “Beden Eğitimi ve Antrenörlük Bölümü Öğrencilerinde Benlik Saygısı Düzeyi ve Bazı Sosyodemografik Özelliklerle İlişkisi”. *Klinik Psikiyatri Dergisi*. 42: 36-37.

Fenichel, O. (1974) *Nevrozların Psikoanalitik Teorisi*. İzmir: Ege Un matbaası. 234-236.

Geçtan, E. (1984). *İnsan Olmak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Geçtan, E. (1994). *Psikodinamik Psikiyatri ve Normal Dışı Davranışlar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Geçtan, E. (2000). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Görgü, E. (2005). “Bağlanma Kuramı”. *Çoluk Çocuk Dergisi*. 4(49):10-13.

Göde, O., Savi, F., Savi, S. (2000). “Eğitimin Bütünlüğü İçinde Sporun Duygusal İstismara Uğrayan Ergenlerin Benlik Kavramlarına Etkisi”. *Pamukkale Eğitim Dergisi*, 7, 1-13.

Gürsoy, F. (2006). Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Ergenlerin Benlik Tasarım Düzeyleri İncelemesi. *Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 15(2); 183-190.

Halıcı, P. (2005). Yatılı İlköğretim Bölge Okullarına Devam Eden ve Ailesiyle Birlikte Yaşayan 12-14 Yaş Grubu Çocukların Saldırganlık Eğilimleri İle Benlik Kavramlarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi.

Hamachek, D.F. (1988). Evaluating self-concept and ego development within Erikson’s psychosocial framework: A formulation. *Journal of Counseling and Development*. 66:354-360.

Hamarta, E., Arslan, C., Saygın, & Y., Özyeşil, Z. (2009). “Benlik Saygısı ve Akılcı Olmayan İnançlar Bakımından Üniversite Öğrencilerinin Stresle Başa Çıkma Yaklaşımlarının Analizi”. *Değerler Eğitim Dergisi*. 7:25-42.

Hodgins, H. S., Liebeskind, E., & Schwartz, W. (1996). Getting out of hot water: Facework in social predicaments. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71:300–314.

Hortaçsu, N. (1991). *İnsan İlişkileri*. Ankara: İmge Kitabevi.

İkizoğlu, M. (1993). Demokratik ve otoriter ana baba tutumlarının lise son sınıf öğrencilerinin benlik saygısı üzerine etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2008). *Günümüzde İnsan ve İnsanlar: Sosyal Psikolojiye Giriş*. İstanbul: Evrim Yayınevi.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). *Benlik, Aile ve İnsan Gelişimi: Kültürel Psikoloji*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları. 196-202.

Kanay, A. (2006). Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Olan 9-13 Yaş Grubu İlköğretim Öğrencilerinin Uyumsal Davranışları, Benlik Kavramı ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkiler. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Karaoğlu, B. (1997) Boşanmanın Gencin Kişiliğine Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karagül, S. (2012). “Özerk Benlik Gelişimi ve Yabancı Dilde Eğitim”. *Çağdaş Türk Dili Dergisi*. 2:288.

Kaya, A. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Anne - Babalarının Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Kişilik Özelliklerine Göre Değişkenliğinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Kılıç Duran, S. (2007). 9, 10, 11 Yasındaki Çocukların Zihinsel Gelişim ve Benlik Saygısına Ailenin Sosyo-Ekonomik Düzeyinin Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Kılıçcı, Y. (2006), *Okulda Ruh Sağlığı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Kızgın, M. E.(2010). Benlik-Benlik Saygısı ve Ana Baba Tutumları.

Koçak, E. (2008). Ergenlerde Yalnızlığın Yordayıcısı olarak Benlik Saygısı ve Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Korkmaz, M. (1996). Yetişkin Örneklem İçin Bir Benlik Saygısı Ölçeğinin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi, İzmir.

Koruklu, N. (2010). “Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı ile İlişkili Bazı Değişkenlerin İncelenmesi”. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 1 (1): 1-20.

Kurşun, M. (1998). Elazığ'da İki Farklı Lisedeki Öğrencilerin Aile Sorunlarının Benlik Saygısı Üzerine Etkileri. Fırat Üniversitesi.

Kunal, O. (2014). *Benlik Saygısı, Yaşam için Bir Pasaport*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Kutlu, Y., Adana, F. (2008). Anne Baba Tutumlarının Adölesanların Kendilik Kavramı Üzerine Etkisi. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2(2), 18-23.

Kuzgun, Y. (1972). Ana-baba tutumlarının bireyin kendini gerçekleştirme düzeyine etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Long, B. H. (1986). “Parental Discord vs. Family Structure: Effects of Diverce on the Self Esteem of Daughters” Journal Of Youth And Adolescence, 1(15), 19-27.

Maccoby, E. ve Martin, J. (1983). Socialization in the contex of the family: parent-child interaction. Handbook of Child Psychology. NewYork: Wiley. 1-10.

Mackenzie, R. B. (2012). *Çocuğunuza Sınır Koymayın*. İstanbul: Yakamoz Kitap.

Mead, G .H. (1934). Mind, Self, and Society. The University of Chicago Press, Chicago.

Meb (2014). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi: Animasyon ve Çocukla iletişim*. İstanbul.

Morris, C. G. (2002). *Psikolojiyi Anlamak: Psikolojiye Giriş*. İstanbul: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

Mullis, A. K., Mullis, R. L., & Normandin, D. (1992). Cross-Sectional and Longitudinal Comparisons Of Adolescent Self-Esteem. Adolescence, 27: 51–61.

Oğurlu, U. (2006). Düşünsel Duygulanımcı Davranış Terapisi Odaklı Grupla Psikolojik Danışmanın Ergenlerdeki Benlik Saygısı Düzeyine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Mersin.

Oktay, A. (1999). *Yaşamın Sihirli Yolları: Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.

Ozankaya, Ö. (1999). *Toplum Bilim*. İstanbul: Cem Yayınevi.

Öngay, A. E. (1998). Anaokuluna giden ve gitmeyen ilkökul öğrencilerinin benlik tasarımlarının karşılaştırılmış olması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Örgün, S. (2000). Anne-Baba Tutumları ile 8. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygıları ve Atılganlıkları Arasındaki İlişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Özkafacı, A. A. (2012). Annenin Çocuk Yetiştirme Tutumu ile Çocuğun Sosyal Beceri Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Arel Üniversitesi, İstanbul.

Öztürk, M. O. (1997). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*, İstanbul: İstanbul Hekimler Yayın Birliği.

Özyürek, A. (2004). Kırsal Bölge ve Şehir Merkezinde Yaşayan 5-6 Yaş Grubu Çocuğa Sahip Anne-Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumlarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Öztürk, M. S. (2012). Tek ebeveynli ailelerin yaşadıkları ekonomik güçlükler. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Parish, T. S., & Taylor, J. C. (1979). The impact of divorce and subsequent father absence on children's and adolescents' self-concept. *Journal of Youth and Adolescence*, 8, 427-432.

Pişkin, M. (1999). *Özsaygıyı Geliştirme Eğitimi: İlköğretimde Rehberlik*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self image*. New Jersey: Princeton University Press.

Savran, C. ve Diğ. (1995). *Ana-Babaların Kişilik Özellikleri ile Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişkiler*. İstanbul: Ya-Pa Yayın Dağıtım, 171-180.

Saydanoğlu, T., (2011) Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinde Saldırganlık ve Öfke Düzeylerinin Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Belirtileri ve Benlik Saygısı ile Olan İlişkinin Araştırılması. Tıp Uzmanlık Tezi. Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.

Saygılı, G., Kesecioğlu, T. İ. & Kırktaş, H. (2015). Eğitim Düzeyinin Benlik Saygısı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 4(2); 210-214.

Selçuk, Z. (2009). *Eğitim Psikolojisi*. İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.

Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim, Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Sucuoğlu, H. (2006). "Anne Baba İlgisi Çocuğun Başarısını Arttırıyor". *Çocuk Çocuk Dergisi*. 1(56),14-15.

Sümer, N. ve D. Güngör. (1999). “Çocuk Yetiştirme Stillerinin Bağlanma Stilleri, Benlik Değerlendirmeleri ve Yakın İlişkiler Üzerindeki Etkisi”. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(44): 35-58.

Şahin, F. (1994). Yetiştirme Yurtlarında Kalan Gençlerin Benlik Saygıları Üzerine Bir İnceleme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Şahin, T., Cevher, F. ve Nilgün, F. (2015). Türk Toplumunda Aile Çocuk İlişkilerine Genel Bir Bakış, 775-790.

Şanlı, N. (2005). “Çocukların Problem Çözme Becerisini Geliştirmek İçin”. *Çocuk Çocuk Dergisi*, 9(52): 20-21.

Şendil, G. (2003). *Çocuk, Ergen ve Anne Baba*. İstanbul: Çantay Yayınları.

Tan, H. (1970). Akademik Psikolojide Ego ve Benlik Kavramı. *Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2(1).

Tarhan, N. (2002). *Stresi Mutluluğa Dönüştürmek*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Taşgit, M. S. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Karar verme Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman.

Taysi, E. (2006). Benlik Saygısı, Arkadaşlardan ve Aileden Sağlanan Sosyal Destek: Üniversite Öğrencileriyle Yapılan Bir Çalışma. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Toksöz, E. (2010). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Zorbalık Eğilimleri ve Aile Tutumu Arasındaki İlişkisi Üzerine Bir Araştırma: Eskişehir İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Türk Dil Kurumu, Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğü

http://www.tdk.org.tr/index.php?option=com_bilimsanat&view=bilimsanat

(Ekim 22 tarihinde erişildi).

Yavuzer, H.(2003). *Eğitim ve Gelişim Özellikleriyle Okul Çağı Çocuğu*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 17-18.

Yavuzer, H. (2004). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yavuzer, H. (2011). *Anne-Baba ve Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yılmaz, A. (2000). Eşler Arasındaki Uyum ve Çocuğun Algıladığı Anne-Baba Tutumu ile Çocukların, Ergenlerin, Gençlerin Akademik Başarıları ve Benlik Algıları Arasındaki İlişkiler. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Yılmaz, Ş. (2009). Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi Hastalarında Preop ve Postop Dönemde Beden İmajı ve Benlik Saygısının Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.

Yılmaz, Y. (2007). Anne-Baba Tutumları ile İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okul Başarısı ve Özerkliklerinin Gelişimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Yiğit H. (2010) Ergenlerin Benlik Saygılarının Yaşam Doyumu ve Bazı Özlük Nitelikleri Açısından İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Yücel, Y. (2013). Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının, Benlik Saygısı ve Öğrenilmiş Çaresizlik ile İlişkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Arel Üniversitesi, İstanbul.

EKLER

EK. 1

SOSYODEMOGRAFİK VERİ FORMU

- 1) Ad, soyadı:
- 2) Yaşınız:
- 3) Cinsiyet a)Erkek b) Kadın
- 4) Medeni durumunuz?

a)evli

b)bekar

c)dul

d)boşanmış

- 5) Eğitim düzeyiniz?

a)ilköğretim

b)lise

c)üniversite

- 6) Çalışıyor musunuz?

a) Evet

b) Hayır

- 7) Çalışıyorsanız çalışmakta olduğunuz birimi lütfen belirtiniz.

.....

- 8) Gelir düzeyiniz nedir?

a) 1000 tl'nin altında

b) 1000- 2000 tl arası

c) 3000 tl veya yukarısı

- 9) Anne baba ayrı mı? A) Evet B) hayır

- 10) Eleştiriye karşı duyarlı mısınız? A)Evet

B) Hayır

EK. 2

AİLE DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

AÇIKLAMA: İlişikte aileler hakkında 60 cümle bulunmaktadır. Lütfen her cümleyi dikkatlice okuduktan sonra, sizin ailenize ne derecede uyduğuna karar veriniz. Önemli olan, sizin ailenizi nasıl gördüğünüzdür. Her cümle için 4 seçenek söz konusudur (*Aynen Katılıyorum/ Büyük Ölçüde Katılıyorum/ Biraz Katılıyorum/ Hiç Katılmıyorum*)

Her cümlenin yanında 4 seçenek için de ayrı yerler ayrılmıştır. Size uygun seçeneğe (X) işareti koyunuz. Her cümle için uzun, uzun düşünmeyiniz. **Mümkün olduğu kadar** çabuk ve samimi cevaplar **Veriniz**. Kararsızlığa düşerseniz, ilk aklınıza gelen doğrultusunda hareket ediniz. Lütfen her cümleyi cevapladığınızdan emin olunuz.

CÜMLELER:	Aynen Katılı- yorum	Büyük	Biraz Katılı- yorum	Hiç Katılmı- yorum
		Ölçüde Katılı- yorum		
1. Ailece ev dışında program yapmada güçlük çekeriz, çünkü aramızda fikir birliği sağlayamayız.	()	()	()	()
2. Günlük hayatımızdaki sorunların (problemlerin) hemen hepsini aile içinde hallederiz.	()	()	()	()
3. Evde biri üzgün ise, diğer aile üyeleri bunun nedenlerini bilir.	()	()	()	()
4. Bizim evde, kişiler Verilen her görevi düzenli bir şekilde yerine getirmezler.	()	()	()	()
5. Evde birinin başı derde girdiğinde, diğerleri de bunu kendilerine fazlasıyla dert ederler.	()	()	()	()
6. Bir sıkıntı ve üzüntü ile karşılaştığımızda, birbirimize destek oluruz.	()	()	()	()
7. Ailemizde acil bir durum olsa, şaşırıp kalırız.	()	()	()	()
8. Bazen evde ihtiyacımız olan şeylerin bittiğinin farkına varmayız.	()	()	()	()
9. Birbirimize karşı olan sevgi, şefkat gibi duygularımızı açığa vurmaktan kaçınırız.	()	()	()	()
10. Gerektiğinde aile üyelerine görevlerini hatırlatır, kendilerine düşen işi yapmalarını	()	()	()	()

sağlarız.				
11. Evde dertlerimizi üzüntülerimizi birbirimize söylemeyiz.	()	()	()	()
12. Sorunlarımızın çözümünde genellikle ailece aldığımız kararları uygularız.	()	()	()	()
13. Bizim evdekiler, ancak onların hoşuna giden şeyler söylediğimizde bizi dinlerler.	()	()	()	()
14. Bizim evde bir kişinin söylediklerinden ne hissettiğini anlamak pek kolay değildir.	()	()	()	()
15. Ailemizde eşit bir görev dağılımı yoktur.	()	()	()	()
16. Ailemizin üyeleri, birbirlerine hoşgörülü davranırlar.	()	()	()	()
17. Evde herkes başına buyruktur.	()	()	()	()
18. Bizim evde herkes, söylemek istediklerini üstü kapalı değil de doğrudan birbirlerinin yüzüne söyler.	()	()	()	()
19. Ailede bazılarımız, duygularımızı belli etmeyiz.	()	()	()	()
20. Acil bir durumda ne yapacağımızı biliriz.	()	()	()	()
21. Ailecek, korkularımızı ve endişelerimizi birbirimizle tartışmaktan kaçınırız.	()	()	()	()
22. Sevgi, şefkat gibi olumlu duygularımızı birbirimize belli etmekte güçlük çekeriz.	()	()	()	()
23. Gelirimiz (ücret, maaş) ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetmiyor.	()	()	()	()
24. Ailemiz, bir problemi çözdükten sonra, bu çözümün işe yarayıp yaramadığını tartışır.	()	()	()	()
25. Bizim ailede herkes kendini düşünür.	()	()	()	()
26. Duygularımızı birbirimize açıkça söyleyebiliriz.	()	()	()	()
27. Evimizde banyo ve tuvalet bir türlü temiz durmaz.	()	()	()	()
28. Aile içinde birbirimize sevgimizi göstermeyiz.	()	()	()	()

29. Evde herkes her istediğini birbirinin yüzüne söyleyebilir.	()	()	()	()
30. Ailemizde, her birimizin belirli görev ve sorumlulukları vardır.	()	()	()	()
31. Aile içinde genellikle birbirimizle pek iyi geçinemeyiz.	()	()	()	()
32. Ailemizde sert-kötü davranışlar ancak belli durumlarda gösterilir.	()	()	()	()
33. Ancak hepimizi ilgilendiren bir durum olduğu zaman birbirimizin işine karışırız.	()	()	()	()
34. Aile içinde birbirimizle ilgilenmeye pek zaman bulamıyoruz.	()	()	()	()
35. Evde genellikle söylediklerimizle, söylemek istediklerimiz birbirinden farklıdır.	()	()	()	()
36. Aile içinde birbirimize hoşgörülü davranırız	()	()	()	()
37. Evde birbirimize, ancak sonunda kişisel bir yarar sağlayacaksa ilgi gösteririz.	()	()	()	()
38. Ailemizde bir dert varsa, kendi içimizde hallederiz.	()	()	()	()
39. Ailemizde sevgi ve şefkat gibi güzel duygular ikinci plandadır.	()	()	()	()
40. Ev işlerinin kimler tarafından yapılacağını hep birlikte konuşarak kararlaştırırız.	()	()	()	()
41. Ailemizde herhangi bir şeye karar vermek her zaman sorun olur.	()	()	()	()
42. Bizim evdekiler sadece bir çıkarları olduğu zaman birbirlerine ilgi gösterir.	()	()	()	()
43. Evde birbirimize karşı açık sözlüyüzdür.	()	()	()	()
44. Ailemizde hiçbir kural yoktur.	()	()	()	()
45. Evde birinden bir şey yapması istendiğinde mutlaka takip edilmesi ve kendisine hatırlatılması gerekir.	()	()	()	()
46. Aile içinde, herhangi bir sorunun (problemin)	()	()	()	()

nasıl çözüleceği hakkında kolayca karar verebiliriz.				
47. Evde kurallara uyulmadığı zaman ne olacağını bilmeyiz.	()	()	()	()
47. Bizim evde aklınıza gelen her şey olabilir.	()	()	()	()
49. Sevgi, şefkat gibi olumlu duygularımızı birbirimize ifade edebiliriz.	()	()	()	()
50. Ailede her türlü problemin üstesinden gelebiliriz.	()	()	()	()
51. Evde birbirimizle pek iyi geçinemeyiz.	()	()	()	()
52. Sinirlenince birbirimize küseriz.	()	()	()	()
53. Ailede bize verilen görevler pek hoşumuza gitmez çünkü genellikle umduğumuz görevler verilmez.	()	()	()	()
54. Kötü bir niyetle olmasa da evde birbirimizin hayatına çok karışıyoruz.	()	()	()	()
55. Ailemizde kişiler herhangi bir tehlike karşısında (yangın, kaza gibi) ne yapacaklarını bilirler, çünkü böyle durumlarda ne yapılacağı aramızda konuşulmuş ve belirlenmiştir.	()	()	()	()
56. Aile içinde birbirimize güveniriz.	()	()	()	()
57. Ağlamak istediğimizde, birbirimizden çekinmeden rahatlıkla ağlayabiliriz.	()	()	()	()
58. İşimize (okulumuza) yetişmekte güçlük çekiyoruz.	()	()	()	()
59. Aile içinde birisi, hoşlanmadığımız bir şey yaptığında ona bunu açıkça söyleriz.	()	()	()	()
60. Problemimizi çözmek için ailecek çeşitli yollar bulmaya çalışırız.	()	()	()	()

EK. 3

ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ

D – 1

MADDE 1

1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 2

4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar birşeyler yapabilirim.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

5. Kendimde gurur duyacak fazla birşey bulamıyorum.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 3

6. Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 4

7. Genel olarak kendimden memnunum.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 5

8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 6

9. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığımı düşünüyorum.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

D – 2

11. Kendiniz hakkındaki düşünceleriniz değişkenlik gösterir mi, yoksa her zaman aynı mıdır ?

a.ÇOK DEĞİŞİR b.ZAMAN ZAMAN DEĞİŞİR c.ÇOK AZ DEĞİŞİR d.HİÇ DEĞİŞMEZ

12. Hiç kendiniz hakkında bir gün bir görüşe, başka bir gün farklı bir görüşe sahip olduğunuzu farkettiğiniz olur mu ?

a. Evet, sık sık olur b. Evet, bazen olur c. Evet, nadiren olur d. Hayır, hiç olmaz

13. Kendim hakkındaki görüşlerimin **çok çabuk** değiştiğini farkettim.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

14. Kendim hakkında bazı günler olumlu bazı günlerse olumsuz düşüncelere sahip oluyorum.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

15. Şu günlerde kendim hakkındaki görüşlerimi hiç birşeyin değiştiremeyeceğini düşünüyorum.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

D – 3

16. Başınıza gerçekten bir şey geldiğinde kimse sizin durumunuzla pek ilgilenmeyecektir.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

17. İnsan doğasında yardımlaşma gerçekten vardır.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

18. Dikkatli davranmazsanız insanlar sizi kullanacaklardır.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

19. Bazı kişiler, insanların büyük çoğunluğunun güvenilebilir olduğunu, bazıları ise insanlarla ilişkilerinde çok güvenilemeyeceğini söylerler. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz ?

a. İnsanların çoğuna güvenilebilir.

b. İnsanlarla ilişkilerde çok güvenilemez.

20. İnsanlar daha çok başkalarına yardım etmeye mi, yoksa kendi çıkarlarını düşünmeye mi eğilimlidirler ?

- a. Başkalarına yardım etmeye
- b. Kendi çıkarlarını düşünmeye

D – 4

21. Eleştiriye karşı ne kadar hassassınızdır ?

- a. Çok fazla hassas
- b. Oldukça hassas
- c. Az hassas
- d. Hassas değil

22. Eleştiri ya da azarlama beni çok fazla incitir.

- a. DOĞRU
- b. YANLIŞ

23. Yanlış yaptığınız bir şey için biri size güldüğünde veya suçladığında ne kadar rahatsız olursunuz ?

- a. Çok fazla
- b. Oldukça
- c. Rahatsız olmam

D – 5

24. Genelde ne kadar mutlusunuzdur ?

- a. Çok mutlu
- b. Mutlu
- c. Pek mutlu değil
- d. Çok mutsuz

25. Genelde oldukça mutlu bir kişi olduğumu düşünüyorum.

- a. DOĞRU
- b. YANLIŞ

26. Genel olarak kendinizi neşeli bir ruh hali içinde mi, yoksa neşesiz bir ruh hali içinde mi hissedersiniz ?

- a. Çok neşeli bir ruh hali içinde
- b. Oldukça neşeli bir ruh hali içinde
- c. Ne neşeli ne de neşesiz ruh halinde
- d. Oldukça neşesiz ruh halinde

27. Hayattan çok zevk alıyorum.

- a. DOĞRU
- b. YANLIŞ

28. Ben de mutlu gördüğüm diğer kişiler kadar mutlu olabilmeyi isterdim.

- a. DOĞRU
- b. YANLIŞ

29. Kendinizi kederli ve karamsar hissettiğiniz olur mu ?

- a. Çok sık
- b. Sık
- c. Ara sıra
- d. Nadiren
- e. Hiçbir zaman

D – 6

30. Çoğu zaman başka bir şey yapmaktansa oturup hayal kurmayı tercih ediyorum.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

31. Bana hayalperest denilebilir.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

32. Zamanımın büyük bir kısmını hayal kurmakla geçiririm.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

33. Gelecekte nasıl bir insan olacağımız konusunda hayal kurar mısınız ?

a. Çok sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

D – 7

34. Hiç uykuya dalma ya da uykunun sürekliliği açısından sorunuz oldu mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

35. Hiç ellerinizin sizi rahatsız edecek kadar titrediği olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

36. Hiç sizi rahatsız edecek kadar sinirlendiğiniz olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

37. Hiç sizi rahatsız edecek kadar çarpıntı hissettiğiniz olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

38. Hiç sizi rahatsız edecek kadar başınızın içinde basınç hissettiğiniz olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

39. Şu sıralarda hiç tırnak yiyor musunuz ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

40. Egzersiz veya çalışma zamanları dışında hiç sizi rahatsız edecek kadar nefes darlığı hissettiğiniz olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

41. Hiç sizi rahatsız edecek kadar ellerinizde terleme olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

42. Hiç rahatsız edici baş ağrıları çeker misiniz ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

43. Hiç rahatsız edici kabuslar görür müsünüz ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

D – 8

44. Ulusal veya uluslar arası önemli bir konuda görüşünüzü belirttiğinizde birisi size gülerse ne hissedersiniz ?

a. Çok incinirim ve rahatsız olurum. b. Biraz incinirim ve rahatsız olurum.

c. Beni pek fazla etkilemez.

45. Ulusal veya uluslar arası sorunlar tartışıldığında genellikle kötü izlenim bırakacak bir şey söylemektense hiçbir şey söylememeyi tercih ederim.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

46. Toplumsal konularla ilgili tartışmalarda insanları kızdıracak bir şey söylemektense hiçbir şey söylememeyi tercih ederim.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

D – 9

47. Uluslar arası konuları tartışır mısınız ?

a. Pek çok b. Oldukça c. Çok az d. Hiçbir zaman

48. Arkadaşlarınızla birlikte uluslar arası konuları tartıştığınız zaman tutumunuz nasıl olur ?

a. Sadece dinlerim b. Arada bir görüş bildiririm

c. Konuşmaya eşit oranda katılırım d. Diğerlerini ikna etmeye çalışırım

D – 10

49. Siz 10 – 11 yaşlarımızdayken **anneniz** arkadaşlarınızı tanır mıydı ?

a. Hepsini tanırdı b. Çoğunu tanırdı

c. Bazılarını tanırđı d. Hemen hemen hiçbirini tanımazdı

50. Bu dönemde **babanız** arkadaşlarınızı tanır mıydı ?

a. Hepsini tanırđı b. Çoğunu tanırđı

c. Bazılarını tanırđı d. Hemen hemen hiçbirini tanımazdı

51. 5. – 6. sınıflardayken karneniz **iyi** olduğunda **anneniz** çoğu zaman ilgilenmezdi.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

52. 5. – 6. sınıflardayken karneniz **iyi** olduğunda **babanız** çoğu zaman ilgilenmezdi.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

53. 5. – 6. sınıflardayken karneniz **kötü** olduğunda **anneniz** çoğu zaman ilgilenmezdi.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

54. 5. – 6. sınıflardayken karneniz **kötü** olduğunda **babanız** çoğu zaman ilgilenmezdi.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

55. Sizce diğer aile bireyleri sizin söylediğiniz şeylerle ne kadar ilgilenirler ?

a. Çok ilgilenirler b. Oldukça ilgilenirler c. İlgilenmezler

D – 11

56. Büyümekte olduğunuz dönemde babanızın en çok tuttuğu çocuğu kimdi ?

a. Ben b. Ağabeyim c. Ablam d. Erkek kardeşim

e. Kız kardeşim f. Bildiğim kadarıyla çok tuttuğu birisi yoktu

57. Bu dönemde babanız arkadaşlarınızı tanır mıydı ?

a. Hepsini tanırđı b. Çoğunu tanırđı

c. Bazılarını tanırđı d. Hiçbirini tanımazdı

58. Anne ve babanızın hangisi ile daha rahat konuşabiliyorsunuz ?

a. Babamla çok daha fazla b. Babamla biraz daha fazla

c. Her ikisi ile eşit oranda d. Annemle biraz daha fazla

e. Annemle çok daha fazla

59. Anne ve babanızın hangisi sizi daha çok över ?

- a. Babam çok daha fazla
- b. Babam biraz daha fazla
- c. Her ikisi eşit oranda
- d. Annem biraz daha fazla
- e. Annem çok daha fazla

60. Anne ve babanızın hangisi size daha çok şefkat gösterir ?

- a. Babam çok daha fazla
- b. Babam biraz daha fazla
- c. Her ikisi eşit oranda
- d. Annem biraz daha fazla
- e. Annem çok daha fazla

61. Anne ve babanız anlaşamadıkları zaman siz genellikle hangisinden yana olursunuz ?

- a. Çok daha fazla olarak babamdan yana
- b. Biraz fazla olarak babamdan yana
- c. Eşit oranda her ikisinden yana
- d. Biraz fazla olarak annemden yana
- e. Çok daha fazla olarak annemden yana

D – 12

62. Yalnız bir insan olmaya eğilimli misinizdir ?

- a. Evet
- b. Hayır

63. İnsanların çoğu sizin nasıl bir kişi olduğunuzu bilirler mi, yoksa çoğunun sizi gerçekten tanımadıklarını mı düşünürsünüz ?

- a. Çoğu benim nasıl biri olduğumu bilir.
- b. Çoğu gerçekten beni tanımaz.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER :

23/09/1989 doğumlu olan Hatice Güler, İstanbul'da yaşamaktadır.

EĞİTİM BİLGİLERİ:

2014-halen devam etmekte: T. C. Üsküdar Üniversitesi Uygulamalı Psikoloji Yüksek Lisans

2008-2012: T. C. Haliç Üniversitesi Psikoloji Bölümü

2003-2007: Sabit Büyükbayrak Lisesi

1995-2003: Büyük Fuat Paşa İlköğretim Okulu

YABANCI DİLLER :

İngilizce: Orta Seviyede.

İŞ DENEYİMLERİ:

2013-2016: Özel Eyüp Sağlık Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'nde Psikolog olarak çalışmıştır.

